Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 30 גראשען

היינט 16 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 253 (945	Łódź, Piątek 5 Listopada 1926	פירטער יאהרגאנג	לאדז פרייטאג כח מרחשון תרפ"ז	Nr. 253 (945

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-71

KONJAKI
V. S. O. P.
Jubileuszowy — Rés. Spéciale
Winiak Médicinal — Winiaki mieszane

Winkelhausen

WÓDKI — LIKIERY
Stołowa — Starka — Żytniówka
Banan — Morelówka
Grand Cardinal — Cordial Médoc

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN, TOW. AKC. STAROGARD - POMORZE, ZAŁ. 1846.

Generalne Przedstawicielstwo: F-a H. PODKOMORSKI i S-ka, Warszawa, Nowy Swiat 2.

מזל - טוב!

אנו מברכים את בתנו היקרה מרת

שרה מאנדעלבוים

לרגלי אירוסתה עם מר

אלימלך פריידענרייך

גם אנו מברכים אותם באושר ונחת ויבלו שנותיהם בשלוה.

ההורים.

לרגלי אירוסת בננו היקר מר

אלימלך פריידענרייך

עם העלמה מרת

שרה מאנדעלבוים

אנחנו מברכים אותם בברכת מז"ט ויבלו בטוב שנותיהם.

ההורים.

בברכת מז"ט אנו מברכים את גיסנו היקר מר

אלימלך פריידענרייך

לרגלי אירוסתו עם העלמה מרת

שרה מאנדעלבוים

יהי דרכם סוגה בשושנים.

חיים מענדעלעוויטש ורעיתו.

צו דער פערלאבונג פון מיין ליבע שוועגערין פרל.

סאלא מאנדעלבוים

מיט ה' **אלימלך פריידענרייך**

גראטולירען הערצליך און ווינשען צווינעם גליק

שוועגער אלתר גרנבוים און פרוי. 652

Z okazji zaręczyn drogiej siostry naszej 662

p. **Sali Mandelbaumównej**

z p. **Maksem Frajdenrajchem**

życzymy wiele szczęścia i świetnej przyszłości. Bracia Maks, Rubin i Abram.

Z intencji zaręczyn naszego ukochanego brata

Maksa Frajdenrajcha

z p. **Salą Mandelbaumówną**

życzymy, by ich wspólna droga pożycia była pełną róż. Mania i Luba.

Z intencji zaręczyn mego drogieo brata 659

Maksa Frajdenrajcha

z p. **Salą Mandelbaumówną**

życzę wiele szczęścia i różowej przyszłości na nowej drodze życia. Izrael.

Dr. med. A. MAZUR

נארוטאָוויטש (ריגלער) 44, טעל. 22-44.

808

Dr. PRYBULSKI

טעל. 25-38.

1 שטוב

און א קוך, געאייגנעט אויף א געשעפט אדער לא-גער, אפצוגעבען צו ערפאהרען פעטריק. 33, (אין 2-טען הויף פארטער)

הערינג בילינער הערינג! געווארען

ווייכטיג פאר לאדזער, פראווינצער און קאאפעראטיוו-סוחרים!

עס איז אנגעקומען א פרישער טראנספארט יארמוטער פון פרישען פאנג צום פרייז פון 125 זל. 1/1 פער פאס. די פיינסטע שאטישע 135 זל 1/1 פער פאס. אויף לאגער שטענדיג א גרויסער אויסוואהל פון פערשידענע מאטיאס און אוליקעס צו זעהר בילינע פרייזען.

מיט אכטונג **א. י. בערגנער** / לאגער: זגערזשער 18, קאנטאר: פיעטריקאווער 64, טעל. 32-78. 657

בעמ.: די פירמע עקזיסטירט זייט דעם יאהר 1841.

8-טונג הליינהענדלער-קאנפעקציאנערן

זונטאג, דעם 7. ד. מ. פינקטליך 7 א זייגער אווענט קומט פאר

א אויסערארדענטליכע פערזאמלונג

פון אלע קליינע קאנפעקציאנערע ווי אויך האלב שטייערס און מערק-פאהרעס וואס האנדלען מיט פערטיגע מענער גארדעראבען אין לאקאל פון קאנפעקציא-נערען-פעראיין, קאנסטאנטינער 10 עס האנדעלט זיך אין אייער אייגענע אינטערעסען דערום טאר קיינער נישט פעהלען.

מיט אכטונג די צייטווייליגע קאמיסיע 654

אויפפאדערונג!

די פערוואלטונג פון דער ישיבת „אהבת תורה" דבית המדרש הגדול דאלעשטשאט פאדערט אויף **יודל לובאבינסקי** מיט די גבאים פון דער חברה תנ"ך צו א **דין-תורה** ביים ראבינאט פון דער לאדזער יוד. קהלה **פאר די מסירה** ביים קאמיסאריאט רזשאנדו אונטערצוגראבען די עקזיסטענץ פון אונזער תלמוד תורה, וועלכע האלט אויף 400 ארימע קינדער

די פערוואלטונג.

פרעזעס: יעקב דוד פאצאנאווסקי	שול-קאמיסיע: שלום בערקאוויטש
וויצע " : דאזאר שמואל שווארץ	משה פרעציל
קאסירער: מנשה שייעוויטש	יוסף מארקאוויטש
סעקרעטאר: נטע ליעבמאן	עליע ראדען
	מנהל: יצחק טעמפעלהויף

פון דינסטאג דעם 2 נאוועמבער ביז מאנטאג דעם 8-טען נאוועמבער 1926

אווענד פון ציגיינער-ראמאנסען

אין די הויפטראלען — Wiera Chołodnaja, O. Runicz, W. Połoński — דראמע אין 8 אקטען מיט געזאנג — מיט

פארוואס ליב איך דיך?

די מוזיק און געזאנג צוגעפאסט צום בילד. דאס געזאנג ווערט אויסגעפ. דורך p. Wąsowicz i p. Zarska — פרייזען ניט געהעכערט

קינא ביים קאאפעראטיוו פון מלוכה-, קאמונאלע און געזעלשאפטליכע בעאמטע
40 שיענקעוויטשא 40.

אנהויב אין געווענליכע טעג 5.30, 7.30 און 9.30 א זייגער אווענד.
שבת און יום-טוב — פון 4 א זייגער נאכם.

Sprostowanie.

Termin licytacji przymusowych Magistratu m. Łodzi, ogłoszonych w № 250 „N. Folksblat" z dnia 2 b. m. winien być

12-go listopada r. b.

nie zaś 10-go.

צו דער פערלאבונג פון אונזער קוזינע
פרל. דינה שיעוויטש
מיט ה' מנחם האנדעלסמאן
מזל-טוב און א הערליכע צוקונפט ווינשען
רפאל, אנא און פאלוכנא שמייער.

Wiele szczęścia kuzynce
DUNKI SZYJEWICZÓWNY
z **MENACHEM HANDELSMANEM**
z intencji zaręczyń życzy
Hela Garcewiczówna

צו דער פערלאבונג פון מיינע שוועסטער און צוקונפטיגע שוועגערין 601
פרל. מאניא נאלדפארב
מיט ה' קלמן עפשטיין
ווי שען מיר א צופרידענע און גליקליכע צוקונפט
דארא נאלדפארב, בערל שיראדזקי.

צו דער חתונה פון אונזערע ווי פריינד ה'
יוסף סאמבורסקי
מיט פרל. הינדא זילבערבערג
וועלכע איז פארגעקומען דעם 31 אקטאבער 1926
גראטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק 697
יעקב דיאמאנט און פאמיליע

Kurs filet ręcznego

wyuczam za 10 zł. oraz Toledo i aplikacje. Wyuczam również hafty artystyczne maszynowe białe kolorowe Filet Toledo aplikacje wenecką robotę.
Wschodnia 64 pr. oficyna mieszk 22. 594

שאך, דאמינא, פוח
ציגעל-נאס 31, פראנט-טער שטאק.
נייער-עפענטער שאך-לאקאל
אלע שאך-שפילער ווערען געבעטען צו בעזוכען. 610

ד"ר מ. וואלפסאן

17 וואכאדניא 17
טעלעפאן 28-83.
נעהמט אן פון 5 ביז 7 אין אווענד. 1310

Dr M. Klaczko

KILIŃSKIEGO 117

סמעצ. פאר אויגען-, אוי- און האלז-קראנקה.
עמפאנגט אין לאבאראטאריע „פעראן" (אלע סאנדרוויטש 1)
פון 9—11, פון 3—5 נאכמ. און לאבאראט. 62
פון 1—11 און 7—8 אווע. פון 7—5 יערוהיים

מאסאזש-און הייל-גימנאסטיק-קאבינעט
פון דר. מעד. ב. שמירגעלד
צעגעלניאנא 6, טעל. 51-89
דיפקולטיעטער-געקראנקונגען, פאראליזען, נערווען-שמערצען, עטצ.
ווייטען, ארטריטיס, שטיפ-געלענקען, גינעקאלאגישע מאסאזשען,
בעהאנדלונג פון פוסישע אנגעבונדענע (נרפען)
עמפאנגט פון 3 ביז 5.

Dr. med. Braun

פאלודניאווא 23, טעל. 40-26
[illegible]
אין סאנאר שטיט.
בעהאנדלונג פון קאפשריליי און האר-אויספאל.
עמפאנגט אין פון 12—9 און 5—8 אווענד.

די ארגאניזיר-קאמיסיע

פון די בעפוילמעכטיגטע פארשטעהער פון די גרעסטע לאדזער האנדווערקער-פעראייניגען, ווי די לוין-וועבער, שניידער קאלופאניקעס, בעקער, שוסטער א. אנד רופען אויף זונטאג, דעם 7 טען נאוועמבער, 6 א זייגער אין אווענד א גרויסען 649

האנדווערקער מאסען-מיטינג

אין זאל אויף פיעטריקאווער 101,

וועגען דער פעראייניגונג און וועגען דער צוטיילונג פון די בעקומענע פון פ. ק. א קרעדיטען פאר אונז האנדווערקער. מיר רופען אלע לאדזער האנדווערקער-פעראייניגען אנטייל צונעהמען אין מיטינג. קומט חברים. האנדווערקער, מאסענווייז.

זאל גאנץ לאדז וויסען!

אז נאר אין מיין לאגע — עקזיסטירענדען —

מעבעל-געשעפט

קאן מען בעקומען, פערשידענע מעבעל-איינריכטונגען, לויט די נייעסטע און מאדערנסטע פאסאנען, אויף די בעסטע בעדינגונגען. איך בעווייז אויף לאגער און גרויסען אויסוואהל פון איינגע אויסארבייטונגען ווי אויך גענוגצע מעבעל און בעסטען צושטאנד. ביליגער ווי איבעראל!

ס. לאפא, לאדז, 25 פאלודניאווא 25.

אין דער ניי רעמאנטירטע ער

קאוויארניע קאנסטאנטינער № 7

אונטער די לייטונג פון בעוואוסטען וואוסקווער פאכמאן ה' **מאקס ווינארנע** ווערט אויסגע-

געבען פריהשטיק, מיטאגען און אווענד-ברויטען צו קאנקורענץ פרייזען
פון 9—12 פרוהשטיק מיט פלייש 30 גראשען. פערשידענע אנגערגישע שמאקהאפטע שפייזען, 1 פעו צו 30 גראשען. פערשידענע אנגעמאכטע פון פיש 90 גראשען. אלע פלייש נעגעגען. קאטשקע, בעפשטיקע, שניצעל, קאלבס-קאטלעטען 90 גר. פערשידענע קאמפאטען און לעגאמינעס צו 30 גר.
ביטע זיך איבערצייגען!

קומט און איבערציינט אייך!

אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס
אין אלע געריכטס אינשטאנץ ארמיניסטראציע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אנגעבעטען און אמשנעלסטען
--- ערלעדיגונג אין ביורא ---

האכבערג פאנסקא 1, טעל. 36-77

בעמ. מעגליך פון 3—5 ווערען עריטיל עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' האכבערג עלבסט.
ל'קויף אויך אויס פאטענטע פאר 1927.
פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויסצואהלען. 1545

Herbata znanej Wszechświatowej Marki

„BRACIA K i C POPOWY"

Do nabycia wszędzie.

Przedst. EDWRD EPSEIN, Łódź, ul. Prez. Narutowicza 18.
Telefon 13-73. 578

וויכטיג פאר דאמען!!

מאכט אייך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פארזוער מאדע און די עלטסטע הינטע איבערארבייטע אויף אויך אינצעלנע ניי.
23 זאוואדזקא 23
אין הויף, 2 איינגאנג, לינקס, פארטער.

נאר **2** זל. 50 פאר

בעמערק.: פאר 7 זל. ווערען געמאכט סאמעטענע און נייע פערשידענע היטע.
נא פארבען און פיינסטער אויספיהרונג. 1543

„TOLA".

Najsilniejsze bóle głowej usuwa.

ד"ר י. שעפס

נעבעטען-ערטין און פרויען-ארצט
אינזשעניערטען און וואכאדניא 36
שפרעכשטונדען פון 3 ביז 4½ און 7 ביז 7 אווענד. 582

זאל גאנץ לאדז וויסען, דאס

מעבעל-געשעפט

פון פראקאוויטש און רעכט
145 פעטריקאווער 145 אין הויף
האט זיך פערגרעסערט און בעקומט אויף לאגער א גר. אויסוואהל פון
שלאף-צימער, עס-צימער, ביורא-איינריכטונג
קוכע-מעבעל, ווי אויך ענצעל - געגענשטענדע
אלעס פון איינגענע אויסארבייטונג.
בעמערקונג: מיר קויפען אויך גענוצט מעבעל
אין צאהלען די העכסטע פרייזען. 387
פאר באר! אויף וועקסעל!

אכטונג,

צום סעזאן!

די בעוואוסטע פאבריק פון

שאמאט-אייוועגען און קוכען

— פון —

וואלטשאנסקא 63

אין אויך צום היי-יאהריגען סעזאן אויסוואהל פון פערשידענע שאמאט-אייוועגען און קוכען.
ביליגע רעיעל און פינקטליך!
1930 מיט אכטונג

ש. ראזענבלום.

פריאוואטע-וואוינונג: די יערנא 24.

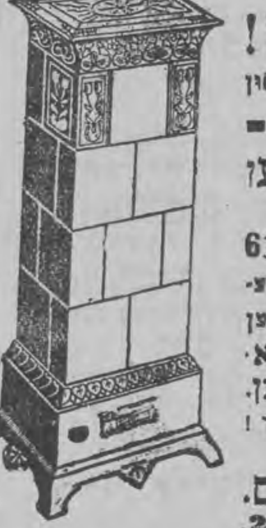

מעבעל

שלאפצימערן, עסצימערן, מערכען-נאכבינעטען, פארצימערן, קוכען אייער כשוננען ווי אויך איינצעלנע מעבעל-געגענשטענדען צו צונגליכע פרייזען בעדינגונגען 699
קאן מען בעקומען נור אויף

5 Zawadzka 5 (אויפ'ן הויף).

פעלץ-ווארען

אין א גרויסע אויסוואהל,
אויף גינסטיגע בעדינגונגען
בעקומט מען ביי:

Szwarzman i Grynszpan

Piotrkowska 17, Tel. 19-42.

קירשנער-ווערק. אויפ'ן ארט אונטער אונזער פערזענליכע לייטונג.

טליתים-פאבריק

אויסגעצייכנטע פון וואלענע, האלב-וואלענע זידענע טליתים כפו פערקויפט, ווי אויך טליתים-קטנים לויטן שיעור. סיי אינגאיצונג. אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ה. ציטריגאווסקי, קאמיננא 1,

אין הויפען פויער, פארטער. קומט און איבערציינט אייך! 298
בעמערקונג: כ'וועק אנגנעמען אלעס טליתים צו וואשען

פייערליכע ערעפנונג פון דער סיים־סעסיע

וועט פאָרקומען דעם 13־טען ה. ח. אין שלאָס.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) 11 בייגאַכט איז ערשינען אַנ'אָפיציעלער קאָמוניקאַט, אַז נאָכ'ן בעזייטיגען די פאָרמעלע שוועריג־קייטען האָט די רעגירונג בעשלאָסען, אַז די פייערליכע ערעפנונג פון דער סעסיע פון סיים און סענאַט וועט פאָרקומען שבת דעם 13 ה. ח. 2 אַ זייגער נאָכ־מיטאָג אין שלאָס.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונ־זער סיים־קאָרעספּאָנדענט)

אין פערלויף פון טאָג האָבען זיך צום סיים מאַרשאַלעק ראַטאַי געווענדעט דעלעגאַציעס פון אַ רייהע קלובען, וועל־כע האָבען זיך אינפאָרמירט וועגען דעם טערמין פון דער סיים־סעסיע. ס'זענען געווען כאַטשינסקי פון כ. ד. וויפער און דעמבסקי (פּיאַסט), (ניעדזיאַלקאָווסקי פּ. פּ. ס) אין אָוועגד האָט זיך וועגען דעם זעלבען ענין אויך געווענדעט דעפּ. גלאָמבינסקי (נ. ד.)

אַרום 1 אַ זייגער איז צום סיים־מאַר־שאַלעק געקומען מאַיאָר פריסטער אין אין נאָמען פון פּרעמיער מאַרשאַל פיל־סודסקי מינדליך איבערגעגעבען זיינע וואונשען. דער אינהאַלט פונ'ם געשפּרעך איז אָבער פאַר דער עפענט־ליכקייט געבליבען אומבעקאַנט. דער סיים־מאַרשאַלעק האָט זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט איבערצוגעבען די זשורנאַ־ליסטען דעם אינהאַלט פונ'ם געשפּרעך. ער האָט נאָר ערקלעהרט, אַז צוזאַמען מיט'ן גאַנצען סיים וואַרט ער אויפ'ן בעשלוס פון מלוכה־פּרעזידענט בנוגע דעם אָרט און טערמין פון עפענען די סיים־סעסיע.

אין די קולואַרען פון סיים הערשט די איבערצייגונג, אַז די ערעפנונג פון דער סיים סעסיע וועט פאָרקומען נישט פריהער ווי דעם 11־טען ה. ח. וועגען די מאָטיוען ויט מען איבער, אַז דעם 11 טען איז'ט טאָג פונ'ם אינאָפּהענגיג־קייטס־יו"ט וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ גרויסער מיליטערישער פּאַראַד. אין וועלכען ס'וועלען זיך בעטייליגען פיל מיליטערישע אָפּטיילונגען, פון אנדערע שטעט. די זיכערהייט וועט דאַן זיין אַ גרעסערע מ'בעהויפּטעט נעהמליך, אַז מאַרשאַל פילסודסקי געפינט זיך אונטער'ן שטאַרקע איינדרוק פון פּרעזידענטען מאַיר און קען זיך פון איהם ביז איצט נישט בעפרייען. דערפאַר וויל ער, אַז ביי דעם אויפטריט פון מלוכה־פּרעזי־דענט אין דער עפענטליכקייט זאָל הערשען די פולע זיכערקייט, און וויל אַנגעהמען פערזיכערונגס־מיטלען.

דערווייל וויזען אַרויס די קלובען אַ שטאַרקען אומגעדולד, צווישען די קלובען איז ענטשטאַנען אַ פּראָיעקט כדי צוזאַמילען די ערעפנונג פון סיים צו דערלאַנגען דעם מלוכה־פּרעזידענט אַ פּעטיציע, אַז אויפ'ן גרונד פונ'ם אַרטי־קעל 25 פון דער קאָנסטיטוציע זאָל צו־זאַמענגערופען ווערען דער סיים. לויט'ן 3 פּונקט פונ'ם דאָזיגען אַרטיקעל דאַרף דער סיים צוזאַמענגערופען ווערען אין פערלויף פון 2 וואָכען, אויב דאָס פער־לאַנגט אַ דריטעל פון אַלע דעפּוטאַטען.

צו דעם דאָזיגען פּראָיעקט זענען מסכים כמעט אַלע קלובען, מיט דער אויספיהרונג פון איהם וועט מען אָבער אָפּוואַרטען נאָך פרייטאָג און שבת, אין דער האָפנונג, אַז אפשר וועט דערווייל בעשטימט ווערען דער טערמין פון עפענען די סיים־סעסיע.

*

אין די פּאָליטישע קרייזען איז דער געשפּרעך פונ'ם היינטיגען טאָג געווען די צוויי סענסאַציעס: דער קאָנפליקט מיט דער סענאַט־קאָמיסיע פאַר בודזשעט ענינים און די רעזאָלוציע פון דער פ. פ.ס.'שער פּאַרלאַמענטאַרישער קאָמיסיע.

דער פאָרזיצער פון דער בודזשעט־קאָמיסיע פון סענאַט סענאַטאָר אָדעל־מאַן (כ.ד.) האָט אויף דאָנערשטאָג צו־זאַמענגערופען אַ זיצונג פון דער קאָ־מיסיע, וועלכע האָט געזאָלט בעהאַנדלען די פראַגע וועגען דער העכסטער מלוכה־שער קאָנטראָל־קאַמער. צו דער זיצונג איז אויך איינגעלאַדען געוואָרען דער דעפּאַרטאַמענט־דירעקטאָר גראָדזינסקי. ער איז אָבער צו דער זיצונג נישט געקומען און האָט ערקלערט טעלעפאָניש, אַז ער קען זיך אין דער זיצונג נישט בעטייליגען, ווייל די סיים־סעסיע איז נאָך נישט צוזאַמענגערופען און די זיצונגען פון דער קאָמיסיע קענען נישט אָפּגעהאַלטען ווערען.

לויט'ן פאָרשלאַג פון סענאַטאָר וואָזש־ניצקי (ווייזוואָלעניע) איז די זיצונג פון דער קאָמיסיע אָפּגעלעגט געוואָרען נישט צוליב דעם, וואָס ער איז מסכים מיט דער ערקלערונג פון דעפּאַרטאַ־מענט־דירעקטאָר, נאָר ווייל אָהן איהם קען מען די פראַגע נישט בעטראַכטען.

אין די סענאַט־קרייזען האַלט מען, אַז דאָס צונויפרופען פון די סיים־סעסיע איז אידענטיש מיט דער ערעפנונג, און אַז דערפאַר קענען די קאָמיסיעס דער־ווייל אָנהויבען זייער אַרבייט, ווייל די סיים־סעסיע איז יורידיש שוין געעפענט.

אויף פרייטאָג איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ זיצונג פון דער אויסערן קאָמיסיע פון סענאַט. דער סענאַט־מאַר־שאַלעק טראַמפּטשינסקי האָט ערקלערט, אַז נאָך זיין מיינונג איז נישטאָ קיין יורידישער גרונד, אַז די סענאַט־קאָמיס־יעס זאָלען נישט אָנהויבען זייער טע־טיגקייט, ווייל די סיים־סעסיע איז שוין צוזאַמענגערופען געוואָרען.

לויט'ן רעגולאַמין פון סענאַט דאַר־פען אַלע געזעץ־פּראָיעקטען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט צום סענאַט, גלייך איבערגעשיקט ווערען אין די ענטשפּרע־כענדע קאָמיסיעס און דאַרפען נישט פריהער קומען אויפ'ן פּלענום פון סענאַט.

די צווייטע סענסאַציע פון טאָג איז געווען די רעזאָלוציע פון דער פּאַרלאַ־מענטאַרישער קאָמיסיע פון פּ. פּ. ס. נאָך די בעראַטונגען. וואָס האָבען גע־דויערט 2 טאָג איז איינשטימיג אָנגענו־מען און פערעפענטליכט געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וואָס שטעלט פעסט, אַז די רעגירונג האָט עובר געווען אויף דער קאָנסטיטוציע דורך דעם, וואָס זי האָט נישט צוזאַמענגערופען די סיים־סעסיע אין אָקטאָבער און אומעגליך געמאַכט דעם סיים אָנצוהויבען די אַרבייטען איבער'ן בודזשעט אין פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט'ן ווירטשאַפטליכען לעבען פון דער מלוכה.

אינטערעסאַנט איז, אַז דעפּ. דאַשינסקי, וועלכער האָט נאָך מיטוואָך פערטיידיגט די רעגירונג, האָט שוין היינט צוזאַמען מיט אַלע געשטימט פאַר דער רע־זאָלוציע.

אַ לאָדזער יונגערמאַן טרינקט אין וואַרשאַ יאָדינע.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונ־זער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען איז אין רעסטאָראַן אויף פּרוזשנאַ 7 אַריינגע־קומען אַ יודישער יונגערמאַן און האָט עפּיס בעשטעלט עסען. אינצווישען האָט ער אַרויסגענומען אַ פלעשעלע יאָדינע און האָט זי אויסגעטרינקען. ס'איז גע־וואָרען אַ טומל. מ'האָט דעם יונ־גענמאַן אָפּגעפירט אין יודישען שפּי־טאָל. ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ער הייסט פנחס זעלמאַן, 20 יאָהר אַלט אַ מאָלער אין שטאָט פון לאָדז. ביים זעלבסטמערדער האָט מען געפינען אַ צעטעלע אין וועלכען ער בעט מ'זאָל בעצאָהלען דעם קעלנער פאַר דער מאָהלצייט.

די פּאָליציי האָט טעלעגראַפיש אַרויס־גערופען דעם פאָטער פון לאָדז. די לאַגע פון פנחס זעלמאַן איז נישט קיין געפעהרליכע.

רעפּ. נוראָק — לידער פון מינדער־הייטס־בלאָק אין לעטלאַנד.

ריגאַ, 4 (ספּ. טעל.) די 7 דעפּוטאַטען, וואָס געהען אַריין אין דעמאָ־קראַטישען בלאָק האָבען נעכטען אין אָוועגד אונטערגעשריבען דעם פּראָטאָקאָל, וועלכער איז צונויפגעשטעלט־געוואָרען אויף דער בעראַטונג.

אַלס לידער פון דעמאָקראַטישען מינדערהייטס־בלאָק איז בעשטימט־געוואָ־רען דער דעפּוטאַט ראַבינער מ. נוראָק.

דעפּ. מ. נוראָק האָט אין נאָמען פון פאַראייניגונג פון די דעמאָקראַטישע מינדערהייטס־דעפּוטאַטען מיטגעטיילט דעם מיניסטער־פּרעזידענט אַלבערינג וועגען דער שאַפונג פון דער פאַראייניגונג, און איהם איבערגעגעבען די פאָדע־רונגען פון דעם בלאָק.

דער מיניסטער־פּרעזידענט האָט ערקלערט, אַז ער טוט אַלץ, כדי צו בעפרידיקען די מינדערהייטס־פאָדערונגען. דעפּ. נוראָק האָט געענטפערט, אַז די מינדערהייטען פערלאַנגען צו רעגולירען די פאָדערונגען אויף אַ געזעצגעבערישען אופן.

קאָמיסיע צו רעפאָרמירען דעם שטייער־סיסטעם.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונ־זער קאָרעספּאָנדענט). דער פינאַנץ־מי־ניסטער טשעכאָוויטש האָט בעשטימט אַ קאָמיסיע אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע־פינאַנץ־מיניסטער קאַראָל גוראַ. די דאָ־זיגע קאָמיסיע זאָל אויסאַרבייטען אַ פּראָ־יעקט וועגען רעפאָרמירען דעם שטייער סיסטעם און מעהר אָבגרענצען די מלוכה־שע פון די קאָמונאַלע שטייערן.

די קאָמיסיע זאָל אויך אויסאַרבייטען אַ פּראָיעקט פון אַ נאָוועלע צום געזעץ וועגען הכנסה־שטייער.

יודישע דעפּוטאַטען האָבען אַ קאָנפליקט מיט'ן ליטווישען פּרעמיער צוליב זונטאָג־רוה־פראַגע.

קאָוונע, (ספּ. טעל.) אַ דעלעגאַציע פון דער יודישער סיים־פראַקציע האָט בעזוכט דעם ליטווישען פּרעמיער און דיסקוטירט מיט איהם פערשידענע יודי־שע פראַגען, ספּעציעל די פראַגע וועגען זונטאָג צוואַנגס־רוה־געזעץ.

דער פּרעמיער האָט ערקלערט פאַר דער דעלעגאַציע, אַז די מיינונג פון זיין פּאַרטיי איז צו פערגרינגערען דעם גע־זעץ פון זונטאָג'ס רוה בלויז פאַר די פּראָווינץ־שטעדט, אָבער נישט פאַר קאָוונע.

די יודישע דעפּוטאַטען האָבען דאַן ערקלערט, אַז זיי וועלען קיינמאָל נישט דערלאָזען, אַז דער זונטאָג־געזעץ זאָל פּראַקטיצירט ווערען אין קאָוונע. די יודישע דעפּוטאַטען האָבען געוואָרנט דעם פּרעמיער, אַז זיי וועלען די דאָזי־גע פראַגע אויפהויבען אין סיים ווען עס וועט פערהאַנדעלט ווערען די פראַ־גע וועגען בּיודזשעט, און מיר וועלען זי נעהמען אין אַ פאָרם פון אָפּשטימונג פאַר צוטרוי צום קאַבינעט.

—————

לאָדזער לעבען.

קהלה־

צוזאַמענפאָהר נאָך נישט אַקטועל. — אַרבייטסלאָזער־פאָנד. — זיצונג פון דער פערוואַלטונג.

מיט אַ צייט צוריק האָט זיך די לאָוויטשער קהלה געווענדעט צו דער לאָדזער, אַז זי זאָל נעהמען אויף זיך די איניציאַטיוו צוזאַמענצורופען אַן אַל־פּוילישען צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קהלות, כדי צו גרינדען אַ פערבאַנד פון די יודישע קהלות אין פּוילען. די קהלה־פערוואַלטונג האָט בעשלאָסען פאַר־צולעגען דער וואַרשאַווער קהלה, אַז זי זאָל איבערנעהמען די דאָזיגע איני־ציאַטיוו.

איצט איז אָנגעקומען אַ תשובה פון דער וואַרשאַווער קהלה, אַז זי נעהמט די דאָזיגע איניציאַטיוו דערווייל נישט איבער. זי האַלט, אַז די דאָזיגע פראַגע וועט ווערען אַקטועל ערשט נאָכ'ן צו־זאַמענפאָהר, וואָס דאַרף בקרוב פאָר־קומען.

(*) נעכטען איז אין דער קהלה־פער־וואַלטונג אָנגעקומען אַ רעכענונג פונ'ם אַרבייטסלאָזען־פאָנד אויף 520 זל. און 225 זל. צינזען. די קהלה־פערוואַלטונג האָט זיך געווענדעט מיט אַ בריף צו דער הויפּט־פערוואַלטונג פונ'ם אַרבייטס־לאָזען־פאָנד אין וועלכען זי קלערט אויף, אַז די יודישע קהלה איז אַ רעכטליכע אינסטיטוציע, וועלכע איז לויט'ן פּונקט 1 פון סטאַטוט פון 1924, בעפרייט פון צאָהלען אין'ם דאָזיגען פאָנד.

(*) זונטאָג קומט פאָר אַ זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג. אויפ'ן טאָג־אָרדנונג די פּונקטען, וואָס זענען נישט ערלעדיגט־געוואָרען אויף דער פריערער זיצונג

די ביז 150־רובעלדיגע דירות זאָלען בעפרייט ווערען פון וואוינונגס־שטייער.

אויף דער זיצונג פון לאָדזער שטאָט־ראַט, דעם 14. אָקטאָבער איז אָנגענו־מען געוואָרען דער פאָרשלאָג פון ראַט־מאַן האַלעגדערסקי, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל פאָרנעהמען שריט, אַז די וואָס וואוינען אין דירות, וועלכע זענען פאַר'ן קריג געצאָהלט געוואָרען ביז 150 רובל, זאָלען בעפרייט ווערען פון צאָהלען וואוינונגס שטייער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאָהרען היינט אַרויס קיין וואַרשאַ דער פּרעזי־דענט ציגאַרסקי און דער פאָרזיצער פון שטייער־אָפּטיילונג ביי'ם מאַגיסטראַט, לאַווניק קולאַמאָוויטש, וועלכע וועלען וועגען דעם ענין אָפּהאַלטען אַ קאָנפע־רענץ אין פינאַנץ־מיניסטעריום און בע־מיהען זיך, אַז דאָס פינאַנץ מיניסטעריום זאָל דעם פאָרשלאַג בעשטעטיגען.

אַנ'אומגליק נאָך אַנ'אומגליק.

דאָס קינד שלינגט אַראָפּ אַ נאָדעל. און געהט נעבעך פון דער וועלט.

(—) אין נעכטיגען נומער האָבען מיר מיטגעטיילט אין אַ נאָטיץ וועגען אַ טראַ־גישען פאַרפאַל ביים יודישען שוסטער גאָלדמאַן אויף זאַקאָנטנאַ 38, וואו דער אַרבייטער משה הערשליקאָוויטש איז ביים אָנצינדען אַ שפּירט־מאַשינקע אַרום געקומען־געוואָרען מיט פלאַמען.

נעכטען האָט אין דער זעלבער שטוב, ביים זעלבען שוסטער גאָלדמאַן געטראָ־פען אַ צווייט אומגליק וואָס האָט שוין געקאָסט דאָס לעבען פון אַ קינד.

גאָלדמאַנ'ס 1־יעהריגע מיידעלע האָט זיך פון דיפטעריה אָן געשפּילט, געזונגען און געלאַכט, ווי יעדעס קינד. מאַמע־טאַטע האָבען געשעפּט נחת און געהאַט הנאה.

דאָס קינד האָט אָבער ביים שפּילען אַריינגענומען אין מויל אַ טשוועקעלע און — עס אַראָפּגעשלונגען.

שפּעטער האָט די מוטער דעם קינד געגעבען אַנ'עפּעל, און ווען דאָס קינד האָט אָנגעהויבען עסען, האָט עס זיך אָנגעהויבען שטיקען אין האַלז און שרייען.

ס'האָבען שוין אָבער נישט געהאָלפען קיין מיטלען: דאָס קינד איז באַלד גע־שטאָרבען אויפ'ן אָרט.

אכטונג לוין־וועבער!

אַלע לוין־וועבער זענען מחויב, זונטאָג דעם 7־טען, 6 אָוועגד, זיך צו שטעלען אויפ'ן גרויסען

האַנדווערקער־מיטינג

וואָס קומט פאָר אויף פּיעטריקאַווער 101.

עס וועט געמוי געהאַנדעלט ווערען די פראַגע וועגען די פאַר אונז צוגעטיילטע קרעדיטען פון פּ. ק. אָ.

די פערוואַלטונג פון לוין־וועבער־מייסטער־פעראיין.

869

Dr. med.

J. SZMERŁOWSKI

פרויען־קראַנקהייטען און אַקושעריע

נעהמט אָן פון 3 ביז 5.

17, פּעטריקאָווער 17. טעל. 13־7

649

דעם ח' ברוך שפענער

דריקען מיר אויס אונזער טיפען ביילייד, צוליב'ן טויט פון זיין

מוטער

רעדאַקציע. אַדמיניסטראַציע און זעצער־פערסאָנאַל פון

„נייעם פאָלקסבלאַט"

א הערצליכען מזל טוב!

צו דער פערלאָבונג פון מיין יונגסטען ברודער

הלמן עפּשטיין

מיט פרל. מאַניא גאָלדפאַרב

ווינשען מיר אַ גליקליכע צוקונפט

יצחק מאַשקאָוויטש און פרוי,

פישעל מאַשקאָוויטש און פרוי.

679

צו דער פערלאָבונג פון מיין ברודער

הלמן עפּשטיין

מיט פרל. מאַניא גאָלדפאַרב

ווינש איך זיי אַ גליקליכע צוקונפט, זאָל זייער לעבען מיט בלומען בעצירט זיין

פייוועל עפּשטיין און פרוי.

679

סדרה וישב—"עמוד הסיים."

פון ב. זיגנער.

עס איז שוין אוועק א שבת, א זונטאג א מאנטאג, א דינסטאג, א מיטוואך, און קיין סיים איז נאך נישטא. פארוואס? דער סוד איז בעהאלטען אין די ידידי־ברידערלעך צווישען דעם „קראנקען" פילסודסקי'ן מיט דעם נישט דיספאנירטען מארשאל ראטאי. ביידע צדדים זענען אויף זיך ברוגז. פארוואס? טיף און בעהאלטען איז די פאליטיק פון א יחיד, וואס שטעהט איבער א גאנץ פאלק.

איינס איז אבער קלאהר, אז קיין שום גמרא קאפ וואלט נישט געקענט אויסטראכטען אזוי פיל פיינע המצאות בנוגע די געשריבענע פאראגראפען פון דער קאנסטיטוציע, וויפיל עס האבען געוויזען די לעצ. ע מושלים אין פוילען.

שטעלט אייך פאר, אז מען רופט דעם סיים, אבער מען קען נישט עפענען די סיים־סעסיע, מען קען עפענען די סיים סעסיע און נישט בעשטימען קיין סיים־זיצונג מען קען, מען קען און מען קען, און אלץ אויפ'ן סמך פון דער קאנסטיטוציע.

אונזער קאנסטיטוציע איז אזוי ווייט עלאסטיש אין די הענט פון די מושלים, אז מען קען אויף איהר סמך ארויסגעבען אפילו אנטיקאנסטיטוציאנעלע געזעצען. דעם דאזיגען פאראדאקס, וואס האט בעטראגען א ריין הומאריסטישען כאראקטער, האט בעוויזען און בעשטעטיגט די לעצטע וואך.

די קאנסטיטוציע זאגט בפירוש, אז דער פרעזידענט רופט צונויף די סיים־סעסיע, עס איז בעשטימט געווארען אפילו א טערמין. האט די רעגירונג בעוויזען א קונץ אבצוהיטען דעם טערמין ווי א בעל־חוב, וואס נוצט אויס יעדע שעה, ווען עס קומט דער טערמין פון צאהלען א וועקסעל.

דער לעצטער טערמין איז געווען זונטאג 12 בייטאכט, דריי פירטעל אויף צוועלף קומט דער יוסטיץ־מיניסטער אליין אין סיים, כדי צו צאהלען דעם קאנסטיטוציאנעלען חוב. וויפיל הארציגפרעהליכע מאמענטען האט אין זיך די סצענע, ווען דער יוסטיץ־מיניסטער נוצט אויס זיין אלטע פראקטיק אין אולאנער־פולק און מיט דער שנעלקייט פון א קאוואלעריסט זוכט ער ארום איבער דעם סיים־קארידאר דעם סענוםמארשאלעק טראמפטשינסקי, כדי אויסציפיהרען דעם נויטיגען פונקט, וואס זאגט, אז די צווייטע העלפט נאכט געהערט שוין צום צווייטען טאג.

און די אוואנטורע צו דער דאזיגער פיינער סצענע, דאס בילד, ווען אין סיים האבען זיך פערזאמעלט אלע דעפוטאטען און געווארט אויף דער ערעפנונג מיט דעם קאטעגארישען "יעמוד פאר'ן דעקרעט פון מלוכה־פרעזידענט? די פיינע פסוקים און ראיות," אז דער סיים דארף אויפשטעהן פאר אזא דעקרעט, פונקט ווי דאס פובליקום שטעהט אויף בעת אויסהערען א פסק־דין? וויפיל חכמה, וויפיל טיפע קענטניש פון רעכט שטעקט אין אזא איינציגען פאל.

און בעת די צוויי צדדים שטרייטען און אלע זייערע וויסענשאפטליכע קענטנישען אויפ'ן "יעמוד" און וישב, ווארט דער פינאנץ־מיניסטער מיט א קליינקייט, מיט א בודזשעט רעדע, וואו ער וועט בעגרינדען, פארוואס קען זיך פוילען צוריק ערלויבען אויף אזא גרויסען בודזשעט, פארוואס מעגען מאכען די מיליטער־הוצאות בעטרעפען א ערך 50 פראצ. און בילדונג צוזאמען מיט גערינגען, תפיסות און אנדערע פאזיציעס אויף 50 פראצענט. ער וואלט מיט זיין רעדע, ער האט צייט, ער האט אויפ'ן קאפ אנדער'ע דאגות, ווי צווינגען מען דאס דעם סיים, אז ער זאל פארט בלייבען שטעהן, ווי פערשפארט מען כאטש אויף עטליכע ס' ג שכירות פאר די דעפוטאטען.

מען דארף ערלעדיגען דעם גאראנטיעפונקט מיט רוסלאנד, מען דארף א קלערע טון וועגען דער בעציהונג צו די באלטישע מלוכות, מען דארף אויפמערקזאמער אבסערווירען דעם פלירט צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד, מען דארף שוין ניכטער א קלערע טון וועגען די מזרח־געביטען, וואס האבען פערלוירען דעם לעצטען שפור גלויבען אין בארטעלס דעקלאמאציע. מען דארף א קלערע טון וועגען וואקסענדען יקרות.

די רעגירונג האט אבער אנדערע דאגות: זי זארגט פאר דער גימנאסטישער ענטוויקלונג פון די סיים דעפוטאטען: זיי זאלען אויפשטעהען, זיי זאלען שפאצירען פון סיים צום שלאס. די רעגירונג האט ספקות, צי זאל נעבען דעם פרעזידענט שטעהען דער פרעמיער אדער דער שעף פון קאנצעלאריע, צי זאל דער סיים־מארשאלעק זיין פארזיצער בעת דער צערעמאניע פון עפענען דעם סיים, אדער נישט, דורך וועלכע טיר זאל געהען דער פרעזידענט, ווי אזוי זאלען ארויסגעלאזט ווערען די פערהענגער. און יעדער ספק קען ארויסרופען א קאנסטיטוציאנעלען סכסוך, וואס זאל פערשלעפען די סיים־זיצונג.

מען קלערט אבער נישט, דורך וועלכע הנטער־טיר האט מען פערשלעפט אזוי ארום דאס לעבען אין לאנד, וואו די בירגער זענען אבהענגיג פון א "וישב" און פון א "יעמוד".

פערגוואלטיגט זיין פרוי'ס יונגע שוועסטער.

די אומגליקליכע ענטלויפט קיין קאנאדא, ביי איהר עלטערע שוועסטער נישט צו פערשאפען קיין בושה.

פון לעמבערג שרייבט מען: יעהר אפט שפילען זיך אין לעמבערג אב יודישע פאמיליען־טראגעדיעס, פון וועלכע די ברייטע עפענטליכקייט ווייסט גאר נישט, ווייל זיי ווערען דערשטיקט אין פע ענדיגט אין די פיער ווענד פון דעם הויז, וואו די טראגעדיע קומט פאר.

אזא מערקווירדיגע פאמיליען־דראמע, האט זיך אויך לעצטענס אבגעשפילט אין לעמבערג.

בשעת דער וועלט־מלחמה זענען פון רוסלאנד קיין פוילען געקומען צוויי קרעמענטשוגער יתומות צילא און נחמה פאהירילעס, וועלכע האבען זיך בזעצט אין לעמבערג. דא איז די עלטערע שוועסטער מיט'ן נאמען צילא א כלה געווארען פאר א געוויסען זלמן ר. און באלד מיט איהם חתונה געהאט.

די יונגערע שוועסטער נחמה איז געבליבען ביי איהר שוועסטער און צוגעהאלפען אין דער הויז־ווירטשאפט. נחמה האט אנגעהויבען אונטערצוּוואקסען און זיך שעהן צו ענטוויקלען. אין נחמה'ן האט זיך פערליבט "איבער די אויערען" איהר שוואגער זלמן, וועלכער פלעגט איהר אין דער לעצטער צייט, מאכען פערשידענע פארשלאגען.

נחמה האט זעהר ליב געהאט איהר עלטערע שוועסטער צילא. זי פלעגט גליקליך זיין, ווען זי האט זיך צוגעקוקט צום פריידליכען לעבען פון איהר שוועסטער און שוואגער. און ערשט איצט, ווען זי האט דערהערט די שענדליכע פראפאזיציעס, וועלכע איהר שוואגער האט איהר געמאכט האט זי אנגעהויבען רחמנות צו האבען אויף דער שוועסטער. דאך האט צילא געשוויגען, ווייל זי האט נישט געוואלט פערשאפען קיין עגמת נפש דער שוועסטער.

מיט דער צייט איז זלמן געווארען צודרינגליך צו נחמה'ן מיט זיינע פראפאזיציעס, נישט געקוקט דערויף, וואס זי פלעגט זיי מיט פעראכטונג אפווארפען. בקיצור: עס איז אזוי ווייט געקומען, אז מיט א געוויסער צייט, ווען צילא איז נישט געווען אין לעמבערג, האט זלמן פערגוואלטיגט זיין שוועגערין.

און דא הויבט זיך אן די טראגעדיע. נחמה איז מעוברת געווארען. גנוג כדי איהר אומגליקליכע שוועסטער זאל נישט געוואהר ווערען וועגען דער גאנצער געשיכטע, האט נחמה בעשלאסען אוועקצופאהרען קיין קאנאדא נאך איידער צילא זאל אנהויבען צו בעמערקען, דאס נחמה איז מעוברת.

מיט קרוב צוויי חדשים צוריק איז נחמה אבגעפאהרען קיין טאראנטא, אין קאנאדא, צו איהרע קרובים, עטליכע טאג קוים איז צילא געווען אין טאראנטא. דערנאך איז זי פלוצלינג פערשוואונדען און ווי א שטיין אין וואסער. מיט א קורצער צייט שפעטער האבען זיך ותחמה'ה קרובים דערוואוסט פון א צייטונג־נאטיץ, אז אין אטאווא (קאנאדא) האט זיך נחמה פער'סמ'ט און האט איבערגעלאזט א בריף אין וועלכען זי האט איבערגעגעבען די סיבה פון זעלבסטמארד.

ווען צילא איז געוואהר געווארען וועגען דער סיבה פון זעלבסטמארד פון איהר יונגערער שוועסטער, האט זי בעשלאסען פאר יעדען פרייז זיך צו גט'ן מיט איהר מאן. זלמן וויל אבער נישט מסכים זיין צום דאזיגען גט און פערזיכערט. אז ער וועט שוין פון היינט און ווייטער זיין געטריי צו זיין ווייב.

(מ. ן.).

דאס פראבלעם פון דער יודישער עמיגראציע איז נישט קיין צופעליגע ערשיינונג.

ד"ר ברענשטיין, אייראפעאישער דירעקטאר פון "העיאס" האט אין אן אינטערוויו מיט א י. ט. א. פארשטעהער ערקלערט, אז דאס שאפען פון א ספעציעלער קאמיטע צו שטודירען די איסיגראציאנס־מעגליכקייטען פון די לענדער, וואס זענען נאך אפען פאר יודישע עמיגראנטען, וואלט בליספק בעדייטענד ערלייכטערט די יודישע עקאנאמישע פראבלעמען אי מזרח־אייראפא. בלויז א מאטעריעלע הילף קען נישט ראדיקאל פערענטפערן די נויטען פון די יודען, האט ערקלערט ברענשטיין. דאס יודישע פראבלעם אין מזרח־אייראפא קאן נאר געלעזט ווערען א דאנק דעם ארגאניזירען פון דער עמיגראציע. ס'איז א טעות, ווען מען גלויבט, אז דאס יודישע וואנדערען איז נאר א צופעליגע ערשיינונג, וואס וועט באלד אויפהערען ווי באלד די עקאנאמישע בעדינגונגען וועלען ווערען נארמאל. פאר יעדערען דארף זיין קלאר, אז די יודישע עמיגראציע פון מזרח־אייראפא איז א לעבענספראגע.

אין פוילען געפינען זיך איצט — צום ביישפיל — 3 מיליאן יודען. פאר דער מלחמה פלעגען פון דארט ארויספאהרען 50.000 יודען יעהרליך. נאך דער מלחמה איז די עקאנאמישע לאגע פון די פוילישע יודען געווארען א סך ערגער צוליב דער עקאנאמישע ירידה אין לאנד, וואס האט פערלוירען דעם ברייטען רוסישען מארק און די יודישע אינדוסטריעלע צענטרען ווי לאדז, קאליש און ביאליסטאק האבען כמעט אנגעהאוירען צו עקזיסטירען. צעהנדליגער יודישע געשעפטען זענען צוליב דעם רואינירט־געווארען. אויסער דעם קומט נאך צו דער איינערליכער עקאנאמישער קריג, וואס "רעזשים" אין די פויליש־אוקראינישע קאמפאראטיווען האבען ערווארט די יודען. דאס פוילישע שטייערען־סיסטעם האט נאך צום איבעריגען דערשלאגען דעם יודישען קליין־האנדעל וואס איז אגב קיינמאל נישט געשטאנען אויף א הויכער מדרגה, ס'איז נישט נויטיג צו אונטערשטרייכען — האט פארטגעזעצט ברענשטיין — אז די יודישע לאגע אין רוסלאנד איז נאך ערגער. די מאטעריעלע הילף וואס קומט פון אמעריקא גיט בלי ספק בעפרידיגענדע רעזולטאטען, זי קען אבער בשום אופן נישט פערענטפערען דעם גאנצען יודישען פראבלעם אין רוסלאנד. אזוי ארום קען די יודישע פראגע אין מזרח־אייראפא געלעזט ווערען נאר א דאנק דער עמיגראציע. נישט קוקענדיג דערויף וואס די פעראייניגטע שטאטען האבען פערמאכט די טויערען, קען מען נאך געפינען אין די לענדער פון יענער זייט ים א סך נעסטען פאר צענדליגער טויזענדער יודען. אויפ'ן ערשטען פלאן קומט דרום אמעריקא: ארגענטינא, וועלכע איז אפען פאר דער יודישער אימיגראציע, דערנאך אורוגוואי, שילי און בראזיליען. די בריטאנישע דאמיניאנס ווי: קאנאדא, אויסטראליען און דרום אפריקא זענען אפען פאר די יודישע אימיגראנטען צוליב די סתרה'דיגע אינפארמאציעס וואס מיר האבען פון די ערשטדערמאנטע לענדער. אט פארוואס ס'איז נויטיג צו שאפען א ספעציעלע קאמיסיע פון גענייטע עקספערטען צו פאהרען אין די אויסגערעכנטע לענדער און שטודירען די אימיגראציאנס־מעגליכקייטען אויף די ערטער.

אזא קאמיסיע וועט אויך דארפען קומען אין קאנטאקט מיט די שוין עקזיסטירענדע יידישע ארגאניזאציעס אין יענע לענדער און בילדען נייע אזעלכע ווי "העיאס" האט געשאפען אין די פעראייניגטע שטאטען, וועמענס אויפגאבע דארף זיין צו העלפען די יודישע אימיגראנטען זיך צופאסען צו די נייע לעבענס־בעדינגונגען און פערשאפען ארבייט די נייע אנגעקומענע.

פון די מוניציפאלע וואהלען אין ארץ־ישראל.

ירושלים, (א. י. ק.) די ארץ־ישראל'דיגע רעגירונג האט איצט פערעפענטליכט א פראיעקט פון א פעראָרדנונג איבער די מוניציפאלע וואהל־רעכט, לויט וועלכען די צאהל פון די פערזאנען, וואס וועלען האבען דאס רעכט צו בעטייליגען זיך אין די מוניציפאלע וואהלען וועט בעדייטענד פערגרעסערט ווערען. אין פערגלייך מיט דעם אלטע טערקישע געזעץ, לויט וועלכען בלויז אייגענטימער פון הייזער האבען געהאט דאס רעכט צו שטימען, איז די פעראָרדנונג א בעדייטענדער פארשריט.

ערשטקלאסיגע הערן־שניידער
נעכר. בראווערמאן, ציגעל־גאס 10
נעהמען אן צו קאנקורענץ־פרייזען אלערארט "הערן־ארבייט.
ספעציאליטעט פעלץ־ארבייט. גייעסטע מאדעלען.
בעמערקונג: פאר די, וואס ווילען ערלערנען די צושניידער־קונסט, האבען מיר איינגעארדנעט טאג־ און אוונט־קורסען פאר גרופען און איינצעל אונטעריכט. צו זעהר בילליגע פרייזען. אינפארמאציעס אויפ'ן ארט.
6981

יודישע נייעס.

ירושלים ערהאלט באראנ'ס נדבה.

ירושלים, (א. י. ק.) די הויפט־לייטונג פון דעם קרן־היסוד אין ירושלים האט די וואך ערהאלטען און איבערגעגעבען צו דער היגע ציוניסטישע עקזעקוטיווע די צווייטע ספעציעלע נדבה פון 25,000 פונט פון דעם בעקאנטען פילאנטראפ בערנארד באראן אין לאנדאן.

"מרבדיה"־פאבריק פערלאנגט נאך ארבייטער.

ירושלים. (א. י. ק.) די טעפיכער פאבריק "מרבדית" אין ירושלים האט זיך געווענדעט צו דער היגער ציוניסטישער־עקזעקוטיווע מיט א בקשה, זי זאל פאר איהר ברענגען פון פערסיען נאך טעפיך־וועבער. די פאבריק בעשעפטיגט שוין 100 ארבייטער און זי האט איהר קאפיטאל פערגרעסערט מיט 3000 פונט.

מעהר חלוצים צווישען די ארץ־ישראל - איינוואנדערער.

ירושלים, (א. י. ק.) בעת דער גרעסטער טייל פון די איינוואנדערער אין ארץ ישראל, אין פערלויף פון יאהר תרפ"ה, איז בעשטאנען פון מיטעל־קלאס יודען, וועלכע האבען זייער רייזע אהער געמאכט אויף אייגענע הוצאות, און דא האט דער קרן־היסוד געהאט צו שטיצען זיי אין זייערע אונטערנעהמונגען, בעשטעהט דער גרעסטער טייל פון די איינוואנדערער דאס יאהר, ביז 62 פראצענט. פון לוישער חלוצים, פון וועלכע די מעהרסטע האבען בעקומען איינוואנדערונגס־סערטיפיקאטען, און קומען אין ארץ־ישראל אונטער דער אויפזיכט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און מיט דער דירעקטער שטיצע פון דעם קרן היסוד.

30,681 פונט נאצ.־פאנד־הכנסה אין סעפטעמבער.

ירושלים. (א. י. ק.) די הכנסה פון יודישען נאציאנאל־פאנד אין פערלויף פון מאנאט סעפטעמבער האט בעטראפען די סומע פון 30,618 פונט, דערפון האבען בייגעשטייערט: פעראייניגטע שטאטען — 6.483 פונט; פוילען — 3,209; זיד־אפריקא — 2,717; גרויס־בריטאניען — 1,722; טשעכאסלאוואקיי — 1,097; ארץ־ישראל — 988 פונט.

א קריסטליכע ארגאניזאציע צו העלפען די יודען אין אייראפא.

ניו־יארק. אין ניו־יארק האט זיך געגרינדעט א קריסטליכע ארגאניזאציע וועלכע וויל שאפען א פאנד צו שטיצען די נויטלײַדענדע יודען אין אייראפא. אין קאמיטעט געהען אריין אן ע 120 אנגעזעהענע נישט יודישע פערזענליכקייטען פון אלע טיילען פון די וועלט.

ETAŻERKI
do NUT nadeszły
S.Salomonowicz
Narutowicza 13 (Dzielna)
[illegible]9 telefon 37-60.

Futro karakułowe
oraz PIANINO Seilera
sprzedam dostępnie. Gdańska 44
m. 2 prz. of., I p. od godz. 2-4 pp. 039

ANGIELSKA HERBATA
SIBUNION

קליינע קאָנפליקטען

סימפּטאָמען פון אַן'ערנסטען פּראָצעס.

פון דעפּ. ד"ר
י. ראָזענבלאַט.

ס'איז נישט קיין נאָרמאַלער צושטאַנד, ווען איינער האָט די מאַכט און דער צווייטער טראָגט די פעראַנטוואָרטליכקייט און אָט דער דאָזיגער צושטאַנד הערשט איצט אין פוילען. די מאַכט ליגט אין די הענט פון א'ן מענשען און די פעראַנטוואָרטליכקייט ווערט אַרויפגעלעגט אויפ'ן פּאַרלאַמענט. פון צייט צו צייט קומט צו אַ קליינעם קאָנפליקט צווישען די ביידע פאַקטאָרען און דעמאָלט מאַכט מען דעם סיים קליינע קאָנצעסיעס, ווייל מ'האַלט נאָך נישט, אַז ס'איז שוין געקומען דער מאָמענט, ווען מ'קען עפען ערקלערען, אַז די פאָלקס-פערטרעטונג איז אַן'אונגילטיגע זאַך.

איבריגענס ווערט מען אפילו טאָלערירען דעם פּאַרלאַמענטאַרישען סיסטעם, אויב די פאָלקס-פערטרעטער וועלען זיין נאָכגיביג און וועלען טון דאָס, וואָס מ'פאָדערט פון זיי. פאַר איין צד איז די דאָזיגע לאַגע זעהר אַ בעקוועמע.

ס'הערשט היינט אין פיל לענדער נישט קיין גינסטיגע לופט פאַר'ן פּאַרלאַמענטאַריזם, ס'וואַרפט זיך אין די אויגען, דאָס אפילו אין אַ טייל פון די אַזוי גערופענע דעמאָקראַטישע קרייזען הערשט די מיינונג, אַז דער פּאַרלאַמענטאַריזם האָט זיך איבערגעלעבט. אויף זיין אָרט קען קומען נאָר אָדער דער באָלשעוויזם אָדער די מאָנאַרכיע. פאַר'ן באָלשעוויזם האָט מען מורא, מ'ציטערט פאַר איהם ווי פאַר אַ פייער און אומגליק. ס'בלייבט אַלזאָ איבער די צווייטע עווענטואַליטעט און דערמאַר, שיינט עס, איז די מאָנאַרכישע אידעע געוואָרען פּאָפּולער. מ'האָט קיינמאָל אין פוילען אַזויפיל נישט גערעדט וועגען אַ מאָנאַרכיע, ווי איצט. די דאָזיגע שטימונג דרינגט שוין אפילו אַריין אין דאָרף. אַ חוץ די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען גופא האַלט די גאַנצע בעפעלקערונג דעם סיים און סענאַט פאַר איבעריגע אינסטיטוציעס און מ'קען גאַנץ דייטליך זאָגען, אַז דער סיים איז גרינדליך קאָמפּראָמיטירט. זעלבסטפערשטענדליך, גיסט מען אויס דעם כעס אויפ'ן איצטיגען סיים, מ'בעמערקט אָבער אַליין נישט, אַז מ'קעמפט געגען דער אידעע גופא.

ס'איז נישט קיין פּאַראַדאָקס, ווען מ'וועט זאָגען, אַז ווען מ'זאָל בעזייטיגען די פאָלקס-פערטרעטונג, וועט קיינער נישט לאָזען נאָך איהר אַ טרערע. פון דער צווייטער זייט מוז מען פעסטשטעלען, אַז דער גאַנצער רעגירונגס-אַפּאַראַט, דאָס גאַנצע בעאַמטענטום פון אויבען ביז אַראָפּ איז פיינדליך געשטימט געגען דעם סיים, יעדענפאַלס איז ער דאָך אַ קאָנטראָל, יעדענפאַלס מוז מען זיך דאָך פאַר איהם פערענטפערען, איהם דאָך אָפּגעבען אַ דין וחשבון וועגען אייגענע האַנדלונגען. מ'האָט פערלוירן דעם דרך ארץ פאַר'ן פאָלקס-פערטרעטער, ער געניסט נישט מעהר די אַכטונג, ווי אין די גרויסע דעמאָקראַטישע לענדער פון מערב-אייראָפּע, אָבער אַ ביסעל מוז מען זיך נאָך מיט איהם רעכענען און מ'קען פאַר איהם נישט צומאַכען די טיר פאַר דער נאָז.

ביי אַזאַ שטימונג, אין וועלכער דאָס לאַנד געפינט זיך איצט, טאָר מען זיך נישט וואונדערען, אַז ס'קענען ענטשטעהען אַזעלכע וויכטיגע פּראָבלעמען, צי דאַרף דער פּאַרלאַמענט אויסהערען געוויסע דעקרעטען שטעהענדיג אָדער זיצענדיג.

מיט 25-30 יאָהר צוריק פלעגען פאָרקומען עהנליכע קאָנפליקטען אין דייטשלאַנד. ווילהעלם דער 2-טער פלעגט אין די ערשטע יאָהרען פון זיין רעגירען פערזענליך עפענען די פּאַרלאַמענט-סעסיעס און ביי די דאָזיגע פייערליכקייטען פלעגען די סאָציאַליסטישע דעפּוטאַטען זיצען. אָבער אויך ער, דער אַלמעכטיגער, כמעט אַבסאָלוטער זעלבסטהערשער, האָט נישט געוואָגט צו דראָהען מיט קאָנסעקווענצען, מ'וואָלט איהם אויסגעלאַכט אין דער גאַנצער וועלט, ווען ס'וואָלט איהם איינגעפאַלען אפילו אַ געדאַנק אויפצולעזען דעם פּאַרלאַמענט אין דייטשלאַנד אָדער אין פּרייסען דערפאַר, וואָס מ'האָט איהם נישט אָפּגעגעבען דעם געהעריגען כבוד. (בכלל פאַר די דאָזיגע פּאַרלאַמענטען, איז דאָס מיניסטעריום איבערהויפּט נישט געווען פעראַנטוואָרטליך און זיי האָבען נישט געהאַט דאָס רעכט אויסצודריקען דעם קאַבינעט זייער אומצוטרוי).

ווילהעלם האָט געלעזט די פראַגע אויף אַ גאַנץ פשוט'ען אופן: ער האָט אויפגעהערט צו קומען אין פּאַרלאַמענט און פלעגט די פייערליכקייטען איינאָרדנען אין'ם ווייסען זאַל פון זיין אייגענעם שלאָס, אין דעם דאָזיגען זאַל, וואו ס'זענען נישט געווען קיין שטולען. די סאָציאַליסטען פלעגען אהין נישט קומען.

אַנדערע צייטען, אַנדערע לידער. רעספּעקט לאָזט זיך מיט דראָהונגען נישט דורכפיהרען, און ווען מ'פיהרט איהם אפילו דורך, האָט ער נישט קיין גרויסען ווערט. אין אַ דעמאָקראַטישער פרייער רעפּובליק, וועלכע וועהלט פריי לויט איהר ווילען דעם ראש פון לאַנד, דאַרף הערשען אַזאַ שטימונג, אַז דער ראש זאָל פריי געאַכטעט ווערען, אָהן אַ צוואַנג. אין אַ דעמאָקראַטישער רעפּובליק מוז דער פּאַרלאַמענט אַלס דער אויסדרוק פון פאָלקס-ווילען אָננעהמען אַזאַ אויטאָריטאַטיווע שטעלונג, אַז קיינער זאָל נישט קענען איהם פאָרשרייבען, ווי ער האָט זיך צו פערהאַלטען אין דעם אָדער יענעם פאַל, עס טאָר נישט פאָרקומען, אַז אַ פּאַרלאַמענט קען נישט אָנהויבען זיינע אַרבייטען איבער די וויכטיגסטע פראַגען צוליב דעם איינציגען גרונד, וואָס ס'הערשען מיינונגס-פערשידענהייטען וועגען דער פאָרם פון געוויסע פייערליכקייטען.

מ'וואָלט געקענט איבערגעהן איבער אַזעלכע עפּיזאָדען צו דער טאָג-אָרדנונג, ווען זיי וואָלטען נישט געווען סימפּטאָמען פון אַ טיפערען און ערנסטערען פּראָצעס, וואָס קומט פאָר אין לאַנד. ווען אַזעלכע עפּיזאָדען קומען פאָר, בעווייזען זיי נאָר איינס, אַז ס'איז נישטאָ קיין פרייע דעמאָקראַטישע רעפּובליק און אַז דאָס פאָלק קען נישט פריי אויסדריקען זיין ווילען, ווייל איבער זיין ווילען שטעהט אַן'אַנדערער, וואָס בעזיצט אַ גרעסערע מאַכט. ס'האָט נישט קיין בעדייטונג אויף וועלכען אופן די רייבונגען וועלען ווערען פערענדיגט. וויכטיג איז, אַז זיי קענען איבערהויפּט פאָרקומען. יעדע קראַנקהייט איז ערגער, ווען זי ווערט כראָניש. ס'ליגט אין אינטערעס פון'ם לאַנד, אַז די סיטואַציע זאָל וואָס גיכער אויפגעקלערט ווערען. ס'איז דאָ אַ גאַנצע ריי זעהר וויכטיגע פּראָבלעמען, וואָס מוזען געלעזט ווערען. די ווירטשאַפטליכע נויטען זענען צו גרויס, אַז מ'זאָל זיי אָוועקשטעלען אין אַ זייט צוליב נישט-ערנסטע פּאָליטישע קאָנפליקטען.

די אַפּאַטישע שטימונג, וואָס הערשט איצט צווישען דער בעפעלקערונג, טראָגט אין זיך גרויסע סכנות פאַר דער עקזיסטענץ פון דער מלוכה. ס'האָט נישט קיין זין גלייכגילטיג צוצוזעהען ווי דער סיים קעמפט פאַר זיינע רעכט און עקזיסטענץ.

מ'מוז דורכאויס ענטשיידען וואָס עס זאָל זיין אין פוילען — אַ פרייער פּאַרלאַמענטאַריזם, דיקטאַטור, אָדער מאָנאַרכיע.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אָנשטעקליכע קראַנקהייטען. ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען מיט קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג.

אַ קלאַסישער ביישפּיל / פון משה בראָדערזאָן.

מוסאָליני האָט זיך די היינטיגע וואָך געלאָזט שטאַרק הערען.

ווידער האָט אָפּגעה'לכט אַ שאָס אין דער לופטען — אוודאי און אוודאי אַ פּוסטער שאָס — און דער המון האָט בעקומען אַ נייעם אונדירעקטען סיגנאַל צו דעמאָנסטרירען זיין איצטיגע טעמפּקייט און ווילדקייט.

דער קעניג דער איטאַליענישער איז, לויט זיין אַנטורע, געווען שטאַרק אומרוהיג, און זיך שטאַרק אינטערעסירט, וואָס עס איז געשעהן מיט'ן טייערען מוסאָליני — אַ בריה, נעבעך, האָט ער — און אין גאַנץ איטאַליען, דערצעהלט די פּרעסע-אַגענטור, קומען פאָר מאַניפעסטאַציעס צוליב דער גליקליכער רעטונג פון מוסאָליני'ן. די גאַנצע פאַשיסטישע פּרעסע פאָדערט אויף מוסאָליני'ן, אַז ער זאָל מעהר אַכטונג געבען אויף זיך, ווייל זיין פּערזאָן איז דאָס אייגענטום פון גאַנצען פאָלק. (ווער ווייסט, צי אַזעלכעס האָט דערגרייכט די שענסטע און פּאָפּולערסטע קורטיזאַנע אין דער צייט פון רוים'ס צופאַלונג!).

און מסך הכל ווייזען מיר, אַז אַזוי ווי דער גאַנצער מוסאָליניזם איז אַ צינישע אינסצעניזאַציע פון פּסיידאָ-קלאַסיציזם, אַזוי איז מעגליך אויך דער איצטיגער אָנפאַל אַ נישט געלונגענע אינסצענירונג פון ביליגער העלדישקייט, פון דער ביליגסטער פּאָזע — פּונקט אַזוי, ווי ס'איז ביליג דער איינפאַל פון גבריאל ד'אַנונציאָ צו אָנטאָן זיך אַן'אויסטערליש-שיינעם טויט דורכ'ן אַריינשפּרינגען אין קראַטער פון דעם וואולקאַן וועזוב...

מעגליך אַז דער אַטענטאַט איז גאָר קיין אַטענטאַט נישט געווען, אָט פּשוט, אַן'איינער מענטשעל (נישט קיין מענש אפילו, נאָר אַ שוואַרץ העמדעל) האָט אויסגעשאָסען אין דער לופטען, כדי מ'זאָל הערען אַן'אָנפאַל, און די מקורבים, די געהעצטע בעצאָהלטע ליידיג-געהערישע זבירעס האָבען אויפ'ן אָרט צוריסען ביז נישט-צום-דערקענען אַ פּערגאָמעס בחור'ל, צוברעכען און צושטאָכען איהם, און בפלאָנט ליגען — ס'זאָל חיטען אַ קאָרפּוס דעליקטי! — אַ קאָרפּוס דאָ ליגט עס...

עס איז געווען אַ שיין בילד פּוראַי, וואָס וואָלט זיך געוויס געפּאַסט פאַר אַ קינאָ-אויפנאַהמע. און מוסאָליני'ן האָט זיך מסתמא דערמאָהנט.. נו, לאָמיר זאָגען, צעזאַר'ס: — „אויך דו, ברוטוס"!

און אַ פאַשיסטישער דעפּוטאַט האָט אויסגערופען: — „מאָרדעט די לעבעדיגע, און די טויטע לאָזט צו-רוה"!

זשאַבעס האָבען בעקומען דאָס וואָרט, און בלאָזען זיך ביז'ן צופּלאַצען צו ווערען!

*

מען קאָן איצט זאָגען דרייסט: „דאָס אָרעמע איטאַליען"

ווען פון קלאַסישער גרויסקייט און שעהנקייט ווערט נאָר אַ קאַריקאַטור, ווען דער גרויסער רחבות'דיגער זשעסט פון אַלטען רוים ווערט פערוואַנדעלט אין איילענדיגער, קליינער אימפּולסיג-באַנדיטישער זשעסטיקולאַציע, ווען זיגעריש-צעזאַרישער מאַסקע פון וועלט-מנצח ווערט פערוואַנדעלט אין קרימעניש און לאַמצניס פון אַ שוואַרצען פּאַרוועני, ווען רוימישע אויסדריקליכקייט ווערט מגולגל אין הויה, ווען פּאַן-טעגליכער פלאַם לער מאַכט אַן'אָנשטעל פון אַ ציצעראָן, און ווען — אחרון-אחרון — ווען דאָס פאָלק טערמאָגט אַזאַ רעגירער, ווי עס טערדיגט זיך, קאָן מען טאַקי דרייסט זאָגען: „דאָס אָרעמע איטאַליען!"

איטאַליען, וואָס ליפערט פאַר דער וועלט קלאַסישע ביישפּילען פון אמונה, און קונסט דאָס לאַנד פון קלאַסישען קריסטענטום, פון קלאַסישען רענעסאַנס, פון אפילו קלאַסיש-געוואָרענעם פוטוריזם, ליפערט איצט פאַר דער וועלט אַ קלאַסישען ביישפּיל פון פאַנגעשטאַנענקייט, הפקרות, ווילדער באַנדיטעריי, און אַלץ — אין דער נעבעכדיגער אָנשטרענגונג צו מאַכען קלאַסיש אָנשטעלען, צו וואַרפען אין אייגע פּנות עולם דאָס ריכטיגע וואָרט, צו מאַכען דעם גרויסען זשעסט...

עס דערמאָהנט אפילו אין די כּונות פון דער מאַלפּע, וואָס וויל נאָכקרימען די פּאָזונג פון דעם מענש, און בעקומט אין רעזולטאַט קאָפּיר'ע לעכערליכקייטען!

און איז'ן איז עס אַ גרויסע טראַגעדיע פון הילפלאָזיגקייט, אויף וועלכער עס פערקוקט זיך אַ וועלט הילפלאָזע נעבעכדיגקייטען, גלאָריפיצירענדיג אָט דעם דאָזיגען בייזען חלום פון דעם נאָך-מלחמה'דיגען צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט.

*

מיר האָבען ליב געקראָגען קינאָ פאַר'ן אמרות, וואָס ער גיט דעם מידען מענש, פּונקט, ווי אַ קאַלטען טרונק וואַסער, וואָס פרישט אָפּ דעם דורשטיגען..

פּאַסט זיך די מוסאָליניאַדע פאַר אַן'אונאָנשטענדיגער קינאָ - קאָמעדיע, איהר אינהאַלט זאָל זיין איינרעדעניש, אין איהר פאָרם — פאָרמאַליסטע!

וואָרום אַזוי-ווי פון דעם זשעסט איז געוואָרען זשעסטיקולאַציע, ווי פון אויסדרוק איז געוואָרען תאוה, „באַלאַגאַן-פּערקרימעניש", אַזוי איז דאָרט פון דער אַנטישער און קלאַסישער פאָרם געוואָרען פאָרמאַליסטיק —

די אויסערליכע, זאָך-מאָר, אויבערפלעכליכע פאָרמאַליסטיק, געקליידט אין די אָרימע שוואַרצע העמדלעך..

פון טעמפּעראַמענט, ברוטאַלען לעווייס-וואָלקאַנישען שפּריטש דאָרט איצט מיט היסטערישער (מ'וויל דוקא — היסטערישער) פלעגמע און אייפער —

דאָס רייזען; אין שפּריצען איז — פון אַ וואַטער וואָס איז פערוואַקסען מיט ווילד-פליי; ס'איז דאָס ווייסען אין אויפרייסען פון אַ געשוויר, וואָס רעדט זיך איין, אַז ער איז וואולקאַניש, אַז ער איז אַן'אויסגעוואַקסענער פייערבאַרג...

און ווען דער ביז צום העכסטען גראַד טאַלענטלאָזער דעקלאַמירער וואָלט נישט געשטאָרבען, וואָלט ער געקאָנט שפּילען מיט ערפאָלג די ראָלע פון מוסאָליני'ן, וועלכער האַלט אַן'אויפגעבלאָזענע דרשה, בעת זיינע שלוחים האָבען אונטערגעצונדען רוים פון אַלע פיער זייטען, אָדער — ווי אַזוי ער גיט די שקלאַפען צום פרעסען און פערציקען די עלעמענטאַרע דאָגמען און פּרינציפּען פון קלאַסישען קריסטענטום...

מען האָט אַמאָל געפרעגט:

— וואָס איז עס אַזוינס די העכסטע פאַנטאַזיע? ווי אַזוי קאָן מען זיך ממשות'דיג געשטאַלטיגען די העכסטע פאָרשטעלונגס קראַפט?

האָט אַלץ געענטפערט!

— מען שטעקט זיך אַריין אַ בלום אין אַ נישט-אָנשטענדיגען אָרט, מען קלעטערט אַרויף אויף אַ הויכען בוים, און מען זאָגט, אַז מען איז אַ גן-עדן-פויגעל...

דאָ, אין דעם פאַל איז עס נישט קיין לצנות, נאָר — אַזוי איז עס!

און דאָס פיינליכסטע איז, וואָס עס זענען דאָ בעלנים — ביי דעם, וואָס מיר האָבען איבערגעשעהמט און איבערגעלעבט — בעלנים זענען דאָ אַרויסצונעהמען זיך אַ מוסר, און אַ ביישפּיל פון דער איצטיגער איטאַליענישער סדום-געשיכטע מיט איהר מאָראַל.

— „מאָרדעט די לעבעדיגע, און די טויטע לאָזט צו-רוה!"

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
נאָר 1 פאָרשטעלונג!
שבת 3.30 נאָכמ. קומט פאָר דער צווייטער אויפטריט פון ליבהאָבער-זינגער, וואָס האָט געשפּילט אויף די גרעסטע בינהנעס אין דייטשלאַנד
פּ. לאַווענדאַ
אויך טרעט אויף דער בעסטער קאָמ. פון ריגע אַבראַהם שטרייטמאַן
דאָס לעבענס בילד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון לאַטיינער
הינקע-פינקע
ראָל „גבריאל קץ" — ה' לאַווענדאַ; ראָל „פינקע" — ה' שטרייטמאַן.
ס'נעהמען אַנטייל די לאָדזער אַרטיסטען:
פרויען: בעזמאַן, גאָלדשטיין, פאָדערמאַן, גרינבערג. מענער: האַמבורגער, יעדוואַב, גרינבערג, ביידוויז, פּאָליאַנסקי, אַריעל.
כאָר און אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דוד בייגעלמאַן.
די פּרייזען נאָכמיטאָג פון 80 גר. ביז 2.50 זל.
גאַרדעראָבע פריי! בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמ-קאַסע

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4

Dr. med. H. LUBICZ
צעגיעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען.
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 5 ביז 7 אָוונט צו קליניק-פּרייזען.
31 גדאַנסקאַ 31.

אונשטערבליך / פון ל. בראנט

אין גאגאל'ס „רעוויזאר", וואס ווערט איצט מיט א פיינעם קינסטלערישען געשמאק און מיט אנ'אויסגעצייכענטער ארטיסטישער בעזעצונג אויפגעפיהרט אין לאדזער פוילישען טעאטער, איז פערהאן א שטעלע, וואס רופט ארויס א בעזונדערס הילכיגען זאלפ פון געלעכטער. דער האראדניטשי איילט זיך צום פיקטיווען רעוויזאר, וואס זיצט שוין „צוויי וואכען אין אכסניא, צאהלט נישט און פאהרט נישט אוועק", און גיט אפ זיינע דיערזשימארדע'ס און סוויסטונאוו'ס צ. א. אזא בעפעהל: מ'זאל אויפ'ן ארט, וואו ס'האט זיך געזאלט בויען די צערקווע, אוועקשטעלען שטרויענע בוי-צייכענס בכלל, זאגט ער, וואס מעהר מיסט ס'איז אנגעווארפען אין שטאדט, אלץ מעהר דאכט זיך, אז די נאטשאלסטווע סטארעט זיך.

דאס איז ווי אפגעמאסטען אויף אונזערע לאדזער אומשטענדען, און אויף דער פרעמיערע מאכען זיך אלעמענס אויגען ביי די ווערטער געווענדט צו די לאזשעס, אין וועלכע ס'זענען געזעסען די פערטרעטער פון שטאט-ראט און מאגיסטראט. גאגאל האט ווי פאראויסגעזעהן מיט 80-90 יאהר צוריק די פערהעלטעניסען, וואס וועלען איצט הערשען ביי אונז אין שטאדט.

זיי לעבען, גאגאל'ס טיפען, זייערע זיטען, געוואוינהייטען, גלויבענס, און וואס מעהר עס וויקעלט זיך פונאנדער די אקציע אין דער געניאלער קאמעדיע, וואס קאמישער און לעכערליכער עס זענען די רייד און די סיטואציעס, אין וועלכע די העלדען ווערען געשטעלט, אלץ שטארקער ווערט ביים צושויער דאס אונהיימליכע געפיהל, וואס האט איהם ארומגענומען באלד ביי די ערשטע סצענעס. ווען דער האראדניטשי שרייט אויס אין פאראקסיזם פון כעס, וואס ער האט זיך געלאזט אפנארען פון א גארנישט, פון א שמאטע: „טפשים, פון וועמען לאכט איהר? איהר לאכט פון זיך אליין!" ווען דאס גאנצע בינעל טשינאווניקעס ווערט פערגליווערט, יעדער איינער אין א בעזונדערער אונגעלומפערטער פאזע ביי דער ידיעה, אז ס'איז געקומען דער אמת'ער רעוויזאר, — האט איהר דעם איינדרוק, ווי דער געניאלער כאכאל גאגאל-יאנאווסקי איז צוזאמען מיט זיינע העלדען ארויס פון קבר און זיי שפאטען אונז גלייך אין פנים אריין: טפשים, פון וועמען לאכט איהר? איהר לאכט דאך פון זיך אליין!

צי דרעהט זיך די ערד? ווער ווייסט? אפשר טאקי נישט. א רייכער אמעריקאנער האט אמאל בעשטימט א גרויסע פרעמיע פאר דעם, וואס וועט איהם קלאר בעווייזען, אז די ערד דרעהט זיך. אויב ער האט געמיינט דאס דרעהען זיך אין עטיש גייסטיגען זין, איז מעגליך, אז איהם וועט קיינמאל נישט אויסקומען צו בעצאהלען די פרעמיע.

גאגאלס פאטשטמייסטער, וועלכער קוקט זיך איבער אדורך פרעמדע קארעספאנדענץ, ווייל מ'קען דארט אפט געפונען זעהר אינטערעסאנטע מעשיות און בעשרייבונגען, לעבט ביז צום היינטיגען טאג. די געהיימניש פון דער פאסט איז אפילו גאראנטירט אין אלע קאנסטיטוציאנעלע לענדער, אבער וואספאר פאליטיש קינד ווייסט נישט, אז פאסט-זענדונגען זענען זעהר אן אינטערעסאנט און „בעלעהרענד" לייען-מאטעריאל נישט בלויז פאר'ן אדרעסאט גופא?

די פערזאן איז אונבעריהרליך, לייב-שטראפען זענען אפגעשאפט. פונדעסטוועגען זעבען נאך דא אהן א שיעור „אונטעראפיצירשעס", וואס זענען א בעלן „זיך אליין אפצושמייסען", און דיערזשימארדא האט נאך ביז'ן היינטיגען טאג נישט פערגעסען צו „שטעלען לאמטערנס" אונטער די אויגען דעם אונגערעכטען און גערעכטען.

ביי גאגאל'ן „נעהמען" אלע: דער סודיא נעהמט בלויז קיינע חינשלעך, דער האראדניטשי — אלץ, וואס קומט אונטער דער האנד, סוויסטונאוו — נעהמט „נישט לויט זיין ראנג", ווען אין אנדערע צייטען וואלטען אלע גענומען בלויז לויט זייער ראנג, וואלט אפשר נישט געמוזט קומען צו מאראלישע רעוואלוציעס, דער אינערן-מיניסטער וואלט נישט געדארפט פליהען אזש מיט אעראפלאנען אויף אינספעקציעס (דאס איז אין גאגאל'ס צייטען נישט געווען!) און אין די געריכטען וואלטען נישט פארגעקומען אזעלכע פראצעסען, ווי פון פלאט-קאמאנדיר בארטאשעוויטש און זיינע מיטהעלפער, וואס דויערט שוין עטליכע וואכען.

דער תאראדניטשי איז איבערראשט: ס'האט זיך איהם געחלומ'ט, ווי ביי נאכט זענען געקומען עטליכע שטשורעס. זיי האבען אלץ ארומגעשנאפט און — זענען אוועק. דאס איז זעהר א שלעכטער צייכען! נאר וואס איז אין ווארשא פארגעקומען א גרויסער פראצעס פון צעהנדליגער מענשען, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אז זיי האבען לויט דער אנווייזונג פון זנאכערס גענומען בלוט פון א „מכשפה" צו היילען א קראנקע. צווישען דעם האראדניטשי'ס שטשורעס און דער ווארשאווער מכשפה איז קיין שום פרינציפיעלער אונטערשיד נישטא.

דער סודיא ליאפקין-טיאפקין, דער „פריידענקער", וועלכער איז צו אלעמען געקומען „מיט זיין אייגענעם שכל", לעבט אויך. אט איז אין ענגלאנד פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון גייסטליכע, וועלכע האבען... אפגעשאפט דעם גיה"ם. זיי האבען פראקלאמירט, אז א גלויבער איז אין גיהנם נישט מחויב צו גלויבען...

דער רעזשיסער פון פוילישען טעאטער האט אין איין ארט אריינגעפיהרט אנ'אריגינעלען און אינטערעסאנטען שטריך: ווען כלעסטאקאוו, דער „יונגערמאן אהן א קיסר אין מוח", האט זיך שוין גוט פונאנדערגערעדט וועגען זיינע גבורות אין פעטערבורג און איז געקומען צו דער שטעלע, ווי ער רעדט מיט'ן צאר גופא, כאפען זיך אלע טשינאווניקעס אויף פון די ערטער און שרייען אויס דריי מאל: „הורא! הורא! הורא!"

א מאדנע קאמישער קלאנג האט זיך דערהערט אין דאזיגען הורא. עפיס פליהט דורך א מעשה וועגען א קאנפליקט צווישען סיים און רעגירונג צוליב אויסהערען שטעהענדיג אדער זיצענדיג א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט, א קאנפליקט, וואס האט שיער נישט געבראכט צו א רעגירונגס-קריזיס.

דא דארף מען נישט נעהמען אפילו אזוי נאהענט, מ'קאן גרייכען א ביסעל ווייטער. קיין אמעריקא, וואס ווערט בעטראכט אלס דאס קלאסישע לאנד פון דעמאקראטיזם, איז געקומען די רומענישע קעניגין, און ווען איהר לייענט, וואס עס האט זיך דארט בשעת מעשה אפגעטאן, ווי גאנץ ניו-יארק און וואשינגטאן זענען געגאנגען אויף רעדער, ווי די פעהנער האבען געפלאטערט, די צייטונגען האבען געשריבען, דער המון האט בעיובעלט, די אריסטאקראטיע האט געפיהרט אינטריגעס, ווער ס'זאל האבען דעם זכות צו זיין ביי דער קעניגין אויף א מיטאג, ווער רעדט שוין צו האבען די קעניגין ביי זיך צו גאסט — דאכט זיך אייך, ווי גאנץ אמעריקא וואלט להלוטין פערגעסען אין דעם שרעקליכען פלארידא-שטורעם און ווייסט נאר איין זאך — צו שרייען „הורא" לכבוד דער רומענישער קעניגין, וועלכע טראגט אזוי פיין די עלעגאנטע פאריזער טואלעטען.

ביי גאגאל'ן איז יעדער פערסאנאזש א טיפ, יעדער האנדלונג און זיט איז א טיפישע און ווען מיר וואלטען וועלען מאכען אלע אנאלאגיעס, וואלטען מיר זיי געקאנט פערציהען אין דער אונענדליכקייט. גאגאל איז געניאל און אונשטערבליך. אבער צום בעוואוסטזיין פון דער אונשטערבליכקייט פונ'ם גרויסען רוסישען שריפטשטעלער קומט צו דער פייגליכער און, ווי געזאגט, אונהיימליכער בעוואוסטזיין, אז לעבעדיג זענען ביז'ן היינטיגען טאג זיינע העלדען. ווער ווייסט, צי זענען זיי אמאל אויך נישט אונשטערבליך.

פון צענטער. האנדווערקער-פערבאנד
4 פאלודניאווא 4
זונטאג, דעם 7. ד. ח. פינקטליך 7½ אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל
— א גרויסע האנדווערקער-
פערזאמלונג
וועגען דעם אפזאג פון א ראציאנעלע פונאנדערטיילונג פון די אונז צוגעטיילטע געלדער פון דער רעגירונג. הורדר פ.ק.א. פאר די האנדווערקער.
צוליב דער וויכטיגקייט פון דער זאך, קומט מאסענווייז!
593 די פערוואלטונג פון צענטער. האנדוו.-פערבאנד.

די בריטישע אימפעריע צי שטעהען מיר פאר איהר אונטערגאנג?

(קארעספאנדענץ פון לאנדאן). פון דיאנעא.

איז די בריטישע אימפעריע פארמשפט אונטערצוגעהן? צי זענען מיר, די צושויער פון דער איינציגער אין איהר ארט היסטארישער טראגעדיע, וועלכע האט זיך געענדיגט מיט'ן פאלען פון 5 אלטע מאנארכיעס (רוסלאנד, עסטרייך, דייטשלאנד, טערקיי און כינע), צי זענען מיר עדות ביים פאלען פון דער 6-טער און גרעסטער אימפעריע? צי וועלען מיר זעהן, ווי עס ענטשטעהען נאך נייע מלוכות און גרופען פון רעפובליקעס?

אויף די דאזיגע פראגען, וועלכע זענען ענטשטאנען אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפערענץ פון די דאמיניעס ענטספערט מען אין יאפאן, רוסלאנד און טיילווייז אויך אין דייטשלאנד און פראנקרייך; די בריטישע אימפעריע צופאלט זיך, לאמיר אלזא אויך צוגעהן צו אט דער אויסערגעוועהנליך וויכטיגער פראגע.

די בריטישע אימפעריע שטעלט מיט זיך פאר א גאר אינטערעסאנטען קאמפליצירטען און אריגינעלען מלוכה-ארגאניזם. אין דער בריטישער אימפעריע האבען מיר בעזונדערע רעפובליקעס, ווי ניי-זעלאנד אדער דרום-אירלאנד, רעפובליקעס-פערבאנדען, ווי דרום-אפריקע, אויסטראליען אדער קאנאדא, ווייטער גיגאנטישע „טונקעלע פלעקען", ווי אינדיען מיט איהרע 315 מיליאן איינוואוינער אין 50 שפראכען, מיט בעזונדערע קולטורען און רעליגיעס. מיר האבען נאך פערשידענע אנדערע פאליטישע קערפערשאפטען, אנהויבענדיג פון אראפעקאראמען ביז כמעט פארטיגע רעפובליקעס.

די וועלכע האלטען, אז די בריטישע אימפעריע צופאלט זיך, ווייזען אן אויף א רייה פאקטען. קודם כל — אינדיען. די אונרוהען אין אינדיען ווערען אנגענומען אלס „שטרעבונג צו פרייהייט", דאן ווייזט מען אן אויף קאנאדע, וועלכע האט פיל מעהר געמיינזאמעס מיט די פעראייניגטע שטאטען, ווי מיט ענגלאנד. מ'בעהויפט, אז אויב ס'זאל מארגען אויסברעכען א קריג צווישען ענגלאנד און די פעראייניגטע שטאטען, וואלט קאנאדע צוגעשטאנען צו איהר גרויסער שכנ'טע און נישט צו ענגלאנד.

די שונאים פון ענגלאנד ווייזען ווייטער אן, אז אויך אויסטראליען שטעלט מיט זיך פאר כמעט א פולשטענדיג אונאפהענגיגע מלוכה. ווייטער טייטעלט מען אויף די אונרוהען צווישען די בונט-פארביגע פעלקער, אנהויבענדיג פון די אראבער ביז צו די אפריקאנישע נעגערס.

נאר אט איז זיך צונויפגעקומען די קאנפערענץ פון דער בריטישער אימפעריע, און דער פרעמיער פון קאנאדע ערקלערט, אז די קאלאניעס, וואס פערוואלטען זיך זעלבסטשטענדיג האבען נישט קיין גרונד צו זיין אונצופרידען, און נאר, ווען מ'האט נישט קיין אהנונג וועגען די ריכטיגע פערהעלטעניסען קאן מען בעהויפטען, אז קאנאדע אדער דרום-אפריקע רייסען זיך צו פרייהייט.

די בריטישע אימפעריע שטעלט מיט זיך פאר א מין „געגענזייטיגען בונד", וועלכער איז געבויט אויפ'ן אינטערעס פון אלע בעטייליגטע, און דא געהט נישט נאר וועגען די כמעט זעלבסטשטענדיגע דאמיניעס, נאר אויך וועגען אינדיען. די אינדוסען האבען נישט מינדערסטע סימפאטיע צו ענגלאנד, נאר די בריטישע אימפעריע האט געבראכט שלום פאר די אינדישע פעלקער, וועלכע האבען זיך אזוי, אז זיי זענען גרייט איינס דעם אנדערען דעם האלז איבערצושניידען.

אין איירעפע האט זיך איצט, ווי ס'איז איינגעשטעלט א שלום אויף עטליכע צעהנדליג יאהר, דאס קאן מען נישט זאגען וועגען מזרח. יעדען טאג קומט דארט צו א נייער שווערער וואלקען. דער צענטער פון דער וועלט-פאליטיק רוקט זיך אריבער פון אטלאנטישען אקעאן צום שטילען אקעאן. אויף זיינע ברעגעס ליגען געדיכט בעוואוינטע לענדער, וועלכע זענען נישט לאנג ערוואכט, אדער ערוואכען ערשט צו א פאליטישען לעבען: יאפאן, כינע, אינדיען. יאפאן, וועלכע ווערט דערשטיקט אין די ד' אמות פון איהרע אינזלען, זעהט קאלאסאלע, כמעט אינגאנצען לעערע טעריטאריעס, צו וועלכע מ'לאזט איהר נישט צו.

אנ'אויפרייס, וואס אין פערגלייך מיט איהם איז דער וועלט-קריג פון 1914—1918 געווען א קינדער-שפיל, איז אויף די ברעגעס פון שטילען אקעאן אונפערמיידליך. אלע ענגלישע קאלאניעס מיט זעלבסט-פערוואלטונג ליגען ביי די ברעגעס פון שטילען אדער אינדישען אקעאן, אזוי ארום האט פאר זיי דאס פראבלעם פון קומענדיגען קריג א קאלאסאלע בעדייטונג, און אט בלויז די מורא פאר א קאטאסטראפע צווינגט די דאמיניעס צו געהן מיט דער בריטישער אימפעריע.

א חוץ דעם האבען אלע קאלאניעס געמיינזאמע עקאנאמישע אינטערעסען מיט גרויס-בריטאניען. ענגלאנד—איז די בעסטע פאבריק פון דער בריטישער אימפעריע. דאס איז א פאבריק, וואס ברויכט צו האבען פערשידענארטיגסטע רויה-שטאפען און האלב-פאבריקאטען, וואס ווערען צוגעשטעלט דורך די דאמיניעס. פאר זייערע אינדוסטריעלער ענטוויקלונג דארפען די קאלאניעס האבען קאפיטאל, וועלכער האט שוין פון לאנג אנגעהויבען צו עמיגרירען פון צענטער אין די קאלאניעס. פון דער אנדערער זייט דארף ענגלאנד האבען די קאלאניעס אלס קאלאסאלע אפזאץ-מארק.

א חוץ דעם קומט פאר אין דער בריטישער אימפעריע. אנ'אונאויפהערליכע איבערגרופירונג פון דער בעפעלקערונג. מאסען מענשען וואנדערען אריבער פון ענגלאנד אין די קאלאניעס און דאס איז גינסטיג פאר ביידע צדדים.

אזוי ארום איז שווער צו בעגרייפען וואס וואלטען געוואונען די קאלאניעס, ווען זיי וואלטען זיך אפגעריסען פון גרויס-בריטאניען. מ'קאן נישט אנווייזען וואס וואלטען זיי געהאט, ווען זיי וואלטען געווארען אינגאנצען זעלבסטשטענדיג. דער בונד פון דער בריטישער אימפעריע איז באזירט אויפ'ן אלגעמיינעם אינטערעס. און ס'איז דא נאך א בונד, וואס פעראייניגט זיי: דאס איז די קולטור-געמיינשאפט. סוף כל סוף איז די ענגלישע נאך הויכע קולטור א פיל מעכטיגערער ערגאנצער, ווי אלערליי פאליטישע פלאנים.

קומט און איבערצייגט אייך!
אלער ארט ביטעס. פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס-, פינאנס-, אדמיניסטראציווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא
„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.
וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-און עלעגענהייטען דורך ה' לעאן שפייצער [illegible]: הענדעלס- און פריוואט קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויסצומאנען מיט אייגענע קאסטען.
מיטגלידער פון פראפעסיאנעלע פעראייגען צאהלען 25% ביליגער.

מוטערס!
Puder „Dzidzi"
60 גראשען
7571

לאָדז, נאָיעמבער 1926

נייער פאָלקסבלאַט

לאָדז, 5 נאָװעמבער 1926

דער פערלעגער ביי אונז און ביי לייטען

פון ש. י. סטופּניצקי

די יודישע ליטעראַטור לעבט איבער אַ שווערען קריזיס. נייע ביכער בעווייזען זיך זעלטען אויפ'ן מאַרק, די אַלטע ביכער ווערען שווער פערקויפט. דער עולם האָט נישט קיין געלד און ווען איינצער האָט יאָ אַ פרייע גילדען, גיט ער עס אויס אויף נויטיגערע זאַכען, אויף טאַנצען, אויף קינאָ, אויף פערווייליגונגען. דער עולם האָט זיך אויפגעהערט צו אינטערעסירען מיט ליטעראַטור און עס זענען דאָ שוואַרצע נביאים, וואָס זעהען פאַר די צייט ווען דאָס בוך וועט איבערהויפּט פערשוואונדען און זיין אָרט וועט פערנעמען דאָס קינאָ, דער ראַדיאָ. מענשען וועלען מיט דער צייט נישט האָבען קיין געדולד און נישט קיין צייט זיך אָוועקצוזעצען און לייענען ביכער, העכסטענס וועט מען נאָך געפינען אַ פרייע שעה זיך אַוועקצוזעצען אין אַ קינאָ און אונטער די קלאַנגען פון פריילינכען מוזיק, פון „וואָלעציא" און „טשאַרלסטאָן", זעהן אַ דראַמע, אַ שילדערונג פון לאַנד און וועלט און אפשר וועט זיך נאָך דערביי זיך אַריינגנב'ענען עפּעס אַנ'ערנסטע, וויסענשאַפטליכע אָפּהאַנדלונג איבער נאַטור און קולטור.

איך געהער נישט צו די שוואַרץ־זעהער, צו די פּעסימיסטען. איך מיין, אַז דאָס בעדערפעניש פון מענשען, זיין פערלאַנג צו וויסען און צו פאָרשען, צו דערגרייכען די סודות פון דער נאַטור אַרום איהם און אין איהם, איז אייביג. איך קען מיר נישט פאָרשטעלען, אַז מיר זאָלען צוריקקעהרען צו דער מדרגה, אויף וועלכער עס איז געשטאַנען דאָס מיטעלאַלטער, ווען מענשען האָבען נישט געקענט נישט לייענען און נישט שרייבען, ווען נאָר יחידי סגולה האָבען זוכה געווען צו קענען אַריינקוקען אין אַ בוך און פערשטעהן די סודות פון די אותיות. אין יענער צייט איז דאָס בעדערפעניש פון די ברייטע מאַסען נאָכ'ן וויסען און בילדונג געווען בעפרידיגט דורך דער „ביבעל פאַר די אָרימע" דאָס זענען געווען ביכער אָן אותיות, ווייל די מענשען האָבען סיי ווי נישט געקענט לייענען. אנשטאָט אותיות און ווערטער זענען געווען האָלקשניטען, פיגורען, וועלכע האָבען אין בילדער איבערגעגעבען דעם אינהאַלט פון די הייליגע ספרים — דאָס איז געווען אַמאָל. איך שטעל מיר נישט פאָר, אַז מיר זאָלען זיך איצט פרייוויליג אומקעהרען צו דעם פּרימיטיווען צושטאַנד, אויפהערען לייענען און זיך בענוגענען מיט'ן זעהן אָדער הערען.

מיט דער ליטעראַטור און דעם ליטעראַריש־וויסענשאַפטליכען שאַפען בכלל, האַלט עס נאָך גאָר נישט אַזוי שלעכט. ווען מען וואַרפט אַ בליק אויף דעם, וואָס טוט זיך ביי לייטען, אויף די געביטען, ווערט ממש פינסטער אין די אויגען פאַר חרפּה. אויך אייראָפּא לעבט איבער אַ שווערען קריזיס אויפ'ן פּאָליטישען און נאָך מעהר אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט. אויך זיי האָבען עפּעס פערלוירען, און פון עסטוועגען הערשט דאָרט אַ געוואַלדיגע גייסטיגע טעטיגקייט. הונדערטער ביכער קומען טעגליך אויפ'ן מאַרק, טויזענדער בראָשורען, אָפּהאַנדלונגען, רעפעראַטען און זשורנאַלען ווערען פערשפּרייט. די ליטעראַרישע אַרבייט האָט זיך אויף איין אויגענבליק נישט אָפּגעשטעלט. עס ערשיינען ווערק, נישט בלויז איבער אַקטועלע, פּאָליטישע און סאָציאַלע פראַגען, נאָר אויך פילאָזאָפישע און רעליגיעזע פּראָבלעמען. און מיר שיינט, די פילאָזאָפיש רעליגיעזע זענען אין דער מערהייט. און אויב מען דרוקט אין מען גיט אַרויס ביכער, מסתמא געפינען זיך דאָך בעלנים זיי צו קויפען!

ניין, די לאַגע איז גאָר נישט אַזוי שלעכט, ווי מען וויל אונז איינרעדען. דער דורשט נאָך וויסען, נאָך בילדונג איז היינט אפשר נאָך גרעסער ווי פריער, אין די נאָרמאַלע צייטען. פאַרוואָס איז ביי אונז די לאַגע אַנדערש? פאַרוואָס איז ביי אונז אַזוי פוסט און ווימט? פאַרוואָס בעווייזט זיך נישט קיין ערנסט ווערק, פאַרוואָס ווערט אונזער מאַרק פערפלייצט פון לייכטע אונטערהאַלטונגס־ליטעראַטור? דער תירוץ איז, ווי מיר שיינט, וואָס ביי אונז איז נישטאָ קיין אָנבאָט. ביי אונז זענען נישטאָ קיין פערלעגער, וואָס זאָלען האַלטען די האַנד אויפ'ן פּולס און שפּירען דעם דופק פון דער פאָלקס־נשמה. אונזערע פערלעגער, אַרויסגעבער זענען מענשען, וואָס האָבען אַליין זעהר אַ קליינעם קולטור־פערלאַנג און שאַצען אָפּ לויט זיך די קולטור־בעדערפענישען פון פאָלק. ווי ווייט דער אַרויסגעבער קען משפּיע זיין דעם ביכער מאַרק, ווי ווייט ער קען בעאיינפלוסען דעם לעזער און איהם צווינגען זיך צו אינטערעסירען מיט זאַכען, וואָס זענען פאַר איהם נויטיג, ווי ווייט ער קען ווערען דער אמת'ער קולטור־טרעגער און אַרויפלעגען זיין חתימה אויפ'ן גייסטיגען לעבען פון דער צייט, האָבען מיר איצט גראָד די געלעגענהייט צו זעהן און אָפּשאַצען אין דייטשלאַנד.

צוויי דייטשע ביכער פערלאַגען פייערען איצט שטיקלעך יובילעאומס: דער פערלאַג פון דידעריכס אין יענע און דער פערלאַג ש. פישער אין בערלין לאָזען איצט פון זיך רעדען. דער ערשטער פייערט זיין 30 יעהריגען יובילײ און דער צווייטער זיין 40 יעהריגען.

אייזשען דידעריכס איז לכתחילה נישט געווען קיין דאָקטאָר און האָט אפילו קיין גימנאַזיע נישט געענדיגט, אַ פאַקט, וואָס איז אין דייטשלאַנד אַן אויסנאַהם, ער גיט אַרויס ב'פער דערהויפּט אויפ'ן געביט פון רעליגיאָנס פילאָזאָפיע, אָבער, ער ספּעציאַליזירט זיך אויף דער רעליגיעזער פילאָזאָפיע, וועלכע שטעהט אין אָפּאָזיציע צו דער אָפיציעלער רעליגיע: ביי איהם ערשיינען ווערק איבער בודיזם, כינעזישע פילאָזאָפיע, אַלע סעקטאַנטען און די, וואָס האָבען אַן אייגענע מיינונג אין די פראַגען, געפינען ביי איהם פּלאַץ.

דידעריכס האָט גאָר אַ הויכע מיינונג וועגען די אויפגאַבען פון אַ פערלעגער. „זיך פיהלען בערופען צו זיין אַ פערלעגער", שרייבט ער, „הייסט נעמען אויף זיך אַ גרויסע אחריות. קודם כל איז דאָך אַ גרויסע אחריות בנוגע די אייגענע כוחות, בנוגע דעם וועג, אויף וועלכען מען גייט, און אויך אַ גרויסע אחריות בנוגע די שאַפענדע מענשען, מיט וועלכע מען האָט צו טון. דערפון קומט שוין ממילא אַרויס אַ גרויסע אחריות בנוגע דעם כלל. דער ריכטיגער פערלעגער מוז זאָרגען, אַז די לעזער זאָלען זיך אין איהם נישט אַנטוישען, ווייל ער דאַרף זיי העלפען ביים אויסוועהלען די ביכער, וואָס זאָלען זיין נוצלעך ביים אויפבויען זייער לעבען". און פון זיין פערלאַג איז נישט אַרויס פאַר דער גאַנצער צייט קיין איין בוך, וואָס זאָל נישט האָבען קיין ליטעראַריש־וויסענשאַפטליכען ווערט. געלעהרטע האָבען אויסגעדריקט זייער בעוואונדערונג דעם אייגפאַכען מענשען אָן אַקאַדעמישע בילדונג און מיטעל, ווי אַזוי ער האָט בעוויזען דורכצופיהרען אַן איינהייטליכע ליניע אין זיין פערלאַג, נישט קוקענדיג אויף די פערשידענקייט פון די טעמעס און פון די מחברים.

אַ גאַנץ אַנדער מין שטעלט מיט זיך פאָר דער פערלאַג ש. פישער אין בערלין, וועלכער פייערט איצט זיין 40־יעהריגען יובילײ. דאָרט האָבען מיר נישט צו טון מיט וויסענשאַפט נאָר מיט קונסט. אויך אויף דעם געביט איז געווען שווער אין דייטשלאַנד עפּעס אויפצוטון און פונדעסטוועגען האָט דער פערלאַג פישער בעוויזען זיך אַרויסצורוקען און זיך שטעלען אין דער ערשטער רייה פון די פערלעגער. ווען איהר ווילט לייענען אַ ווערק פון אַ מאָדערנעם דייטשען קינסטלער, אָנהויבענדיג פון הויפּטמאַן, שניצלער, מאַן ביז דעבלין און וואַסערמאַן, אַלע די רעפּרעזענטאַנטען פון מאָדערנעם דייטשען גייסט און דייטשער קונסט, וועט איהר זיי טרעפען אין פערלאַג ש. פישער.

און ווי זעהט עס אויס ביי אונז? אונזערע פערלעגער שטעקען נאָך אַלץ אין די קינדער־שיכלעך, זיי זענען נאָך נישט ווייט אַוועק פון די אַרויסגעבער פון רומ"ל ספרים. אַלץ גיט ער אַרויס, אויף אַלץ איז ער אַ בעלן, זיך ספּעציאַליזירען, זיך אָפּגעבען אַ געוויסע ריכטונג, ווייס מען ביי אונז נישט. און טאָמער האָט זיך געגרינדעט אין ווארשא א פערלאַג אויף געזעלשאַפטליכע יסודות, וואָס האָט גענומען געלד ביים עולם מיט'ן תנאי, נישט צוריקצוגעבען, איז איינע פון זיינע ערשטע אויפטועכצען געווען, אַרויסצוגעבען שלום־עליכם'ט ווי רק עס האָט אויסגעזעהן, ווי ווען שלום־עליכם האָט נאָר געוואַרט אויף איהם, אום בעקאַנט צו ווערען דעם עולם... ביי אונז ווייס נישט דער פערלעגער, וואָס פאַר אַ ווערק דער לעזער דאַרף, וויל, פערלאַנגט. ער פערשטעהט נישט אַרויסצורוקען דעם מחבר, איהם אויפצופאָדערען אָנצושרייבען אַ געוויסען ווערק, נאָר אפילו, ווען מען ברייגט איהם פאַר אַ ווערק, וואָס איז שוין אָנגעשריבען, אויב עס איז גאָר נישט קיין מעשה, וועט ער עס נישט אָנעמען צום דרוקען.

איינער פון מיינע בעקאַנטע, אַ יודישער געלעהרטער האָט אָנגעשריבען אַ ווערק אין יודיש איבער'ן באָלשעוויזם, אין וועלכען ער האָט געגעבען אַ פיינעם היסטאָריש־קריטישען אַנאַליז פון דער בעוועגונג, האָט געשילדערט איהר אַנטשטעהונג און איהרע וואָרצלען אין דער רוסישער געשיכטע אין, אין דער רוסישער פּסיכיק. ער האָט אָבער קיין פערלעגער נישט געפונען, — ווייל עס איז אַ נייס, ווייל אַזוינס איז נאָך אויפ'ן יודישען מאַרק ביז היינט נישט געווען.

ביי אַזעלכע בעדינגונגען איז קיין וואונדער נישט, וואָס אויפ'ן יודישען ביכער־מאַרק איז וויסט און פוסט, וואָס עס ערשיינען נישט קיין נייע ווערק און וואָס דער לעזער אינטערעסירט זיך נישט מיט די אַלטע ביכער, זאָל נאָר זיין ביי אונז אַ ריכטיגער פערלעגער, און דער לעזער וועט זיך שוין געפינען.

ערשטקלאַסיגע הערן־שניידער
געבר. בראָווערמאַן, ציגעל־גאַס 10
געהמען אָן צו קאָנקורענץ־פרייזען אַלערארט הערן־אַרבייט.
ספּעציאַליטעט פעלץ־אַרבייט. גייעסטע מאָדעלען.
בעמערקונג: פאַר די, וואָס ווילען ערלערנען די צושנייד־קונסט, האָבען מיר איינגעאָרדענט טאָג־ און אָוענד־קורסען פאַר גרופּען און איינצעל אונטעריכט. צו זעהר ביליגע פרייזען. אינפאָרמאַציעס אויפ'ן אָרט
6981

אנשטעקענדע קראַנקהייטען אין קינדער־עלטער

פון ד"ר י. מאַנדעלבוים

אונטער „אַנשטעקענדע" פערשטעהען מיר אַזעלכע קראַנקהייטען, וועלכע קומען צוליב דעם אַריינדרינגען פון די קלענסטע מיקראָסקאָפּישע ברואים'לעך און צמחים'לעך אין אונזער אָרגאַניזם.

די דאָזיגע ברואים'לעך רופען מיר מיקראָבען און די צמחים'לעך — באַקטעריען.

אַ כך פון די מיקראָבען זענען אַזוי קליין, אַז מען קען זיי אפילו דורך אַ מיקראָסקאָפּ נישט זעהן. (אַ מיקראָסקאָפּ איז אַזאַ מין אַפּאַראַט, וואָס בעשטעהט פון אַ רעהר מיט גלעזער, וועלכע פערגרעסערען פאַר'ן אויג די קלענסטע זאַך אויף הונדערטער און אפילו טויזענדער מאָל)

יעדער קראַנקהייט ווערט אַרויסגערופען דורך ספּעציעלע פאַר דער קראַנקהייט, מיקראָבען.

די קוועלען פון אַנשטעקונגען זענען צום גרעסטען טייל, דער קראַנקער מענש אָדער קראַנקע חיה.

אַנשטעקען זיך קען מען אויף צוויי אופנים.

1) דער געזונדער שטעקט זיך אָן פון קראַנקען. צום ביישפּיל: ווען מיר גייען אַרום ביי אַ קראַנקען אויף בויך־טיפוס און מיר ריהרען אָן מיט די הענט די שמוציגע וועש, אָדער די בעט פון קראַנקען, טראָגען מיר אַריבער די מיקראָבען, וועלכע געפינען זיך אין די אונריינגקייט פון קראַנקען אויף אונז אין מיר ווערען אָנגעשטעקט מיט בויך־טיפוס־מיקראָבען.

2) דער צווייטער און דער אָפטסטער אופן פון אַנשטעקען זיך, איז דאָס אַנשטעקען זיך נישט פון קראַנקען אַליין, צום ביישפּיל: אַנשטעקען זיך מיט כאָלערא קען מען אָדער א) דורך אָנריהרען די אונריינגקייטען פון קראַנקען (ווי אין ערשטען פאַל). אָדער ב) דורך טרינקען טייך־וואַסער, אין וועלכע מען גיסט אַריין די אונריינגקייטען פון קראַנקע אויף כאָלערא. אָדער ג) די מיקראָבען ווערען אַריבערגעטראָגען דורך שפּייעכץ אָדער שיך, אויסגעשמירטע אין אונריינגקייטען פון כאָלערא קראַנקע אויף עס־פּראָדוקטען, וועלכע מיר בענוצען שפּעטער אָדער ד) דורך פליגען, וועלכע פליהען פון איין אָרט אויפ'ן אַנדערען.

כדי די מיקראָבען זאָלען אַרויסרופען ביי אונז די קראַנקהייט, מוזען זיי אַריינדרינגען טיף אין אונזערע געוועבען און דאָרטען מוזען זיי זיך שטאַרק פערמערען.

מיר ווייסען דאָך, אַז אויפ'ן הויט און אויפ'ן שליימהויט פון מויל און נאָז פון די מענשען, וועלכע גייען אַרום דעם קראַנקען געפינען זיך מיקראָבען, און ביז זיי דרינגען נישט אַריין טיפער אין די קערפּער געוועבען, זענען זיי אונשעדליך און דער מענש ווערט נישט קראַנק.

אַ מאָדנע ערשיינונג זעהען מיר אין אונזער לעבען. מיר זענען דאָך אַלע אַרומגערינגעלט מיט מיקראָבען. וואו מען ריהרט זיך נישט, זענען זיי דאָ, און דאָך ווערען אַזוי ווענינ מענשען קראַנק. דער ענטפער אויף דער ערשיינונג איז, אַז נישט אַלע מענשען ווערען לייכט קראַנק, יעדער מענשליכער אָרגאַניזם קען זיך אַנדערש בענעמען לגבי די מיקראָבען און נישט צולאָזען צו זיך די קראַנקהייט. נאָר די ווידערשטאַנדסקראַפט איז ביים מענשען נישט געגען אַלע קראַנקהייטען דער מענש קען, צום ביישפּיל, זיין נישט עמפּפינדליך צו כאָלערא, און ביי דער קלענסטער און שוואַכסטער טיפוס עפּידעמיע ווערט ער דער ערשטער קראַנק אויף טיפוס.

איצט וועלען מיר אַריבער צו אונזער טעמאַ ד. ה. צו אַנשטעקענדע קראַנקהייטען אין קינדער־עלטער.

לויט דער בייעסטער סטאַטיסטיק, זענען אויף הונדערט קראַנקע קינדער 17 קראַנק אויף אַנשטעקענדע קראַנקהייטען ד. ה. 17 פּראָצענט.

צווישען די אַנשטעקענדע קראַנקהייטען האָבען מיר אין פּראָצענטען ד. ה. אויף הונדערט קראַנקע:

קאָקלוש 22,5%,
שקאַרלאַטין 18%,
מאָזלען 14,4%,
גריפּע 11,7%,
דיפטעריט 10,2%.

די איבריגע אַנשטעקענדע קראַנקהייטען ציילען מיר אין גאָר קליינע פּראָצענטען.

אַזוי ווי דאָס היילען פון קינד איז אָפּהענגיג פון דער שטאַרקייט פון דער קראַנקהייט, און פון געזונד־צושטאַנד פון קינד, און דאָס קען נאָר פעסטשטעלען אַ דאָקטאָר, וועל איך אין מיינע אַרטיקלען וועגען דעם אופן פון היילען די קראַנקע קינדער נישט שרייבען.

מיר ווייסען גאַנץ גוט, אַז דער קינדער־דאָקטאָר איז צום קינד, ווי אַ מוטער, נאָר ווען די מוטער קוקט אויף איהר קראַנק קינד מיט דערשראָקענע אויגען און יעדער הוסט אָדער קרעכץ פון קינד הערט זי טויזענד מאָל שטאַרקער, קוקט דער דאָקטאָר אויף דעם קינד מיט אָפענע אויגען און שטודירט ווייז פיהרט ער עס צום נאָרמאַלען געזונד־צושטאַנד און בעמיהט זיך פאַר היטען דאָס קינד פון אונגעוואונשענע קאָמפּליקאַציעס.

אַזוי ווי דער קאָקלוש פערנעהמט צווישען די אַנשטעקענדע קראַנקהייטען דאָס ערשטע אָרט, וועל איך אין אַ צווייטען אַרטיקעל בעהאַנדלען די דאָזיגע פּלאָג פון קינדער.

—◆◆◆◆—

דער יודישער שיפּס-קאַפּיטאַן

פון דער סעריע „בילדער און טיפּען פון די קרעסען“

ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט“. פון נ. קופּער

אַ שעהן, שטיל, אויסגעפּוצט שטעטעלע איז ווילעיקע – גאַרנישט ענליך צו די אַלע אַנדערע ליטווישע שטעט און שטעטלעך.

אין מיטען שטעטעל שטעהט אַ פּאַרק. די גאַסען זענען אויסגעפלאַסטערט, אויסגעקעהרט, כמעט אויף יעדען הויז איז דאָ אַ שילד פון אַ האָטעל. „האָטעל ווענעציע“, „האָטעל רוים“, „האָטעל פּאַריז“, „האָטעל בערלין“– נישטאָ כמעט די שטאָט אין אייראָפּאַ, וואָס זאָל נישט האָבען קיין האָטעל אין ווילעיקע אויף איהר נאָמען. ס'פערשטעהט זיך, אַז ביי יעדער האָטעל איז דאָ אַ אַ רעסטאָראַן, אַ קאַפע, אָדער אַ קאָנדיטאָריי.

– וואָס עפּעס אַזאַ געדרענגעניש אויף האָטעלען? – פרעג איך ביי אַ ווילעיקער יונגערמאַן.

נישטאָ וואָס צו טון, – שמייכעלט דער יונגערמאַן – מאַכט מען האָטעלען און קאַפעען.

– און געסט וואו נעהמט מען?

– איין האָטעל-אייגענטימער געהט צום צווייטען האָטעל-אייגענטימער אין קאַפע אַריין – ענטפערט מיין ווילעיקער יונגערמאַן.

אַ מאָדנע שטעטעל ווילעיקע!

פונקט ווי דאָס שכנה'שע שטעטעלע קורעניץ, וועגען וועלכע איך האָב שוין געשריבען, איז יודישליך, שרייענדיג, אַביסעל שמוציג, אַזוי איז ווילעיקע אייראָפּעאיש, שטיל, ריין, אָנגעפּוצט. די קורעניצער רופען די ווילעיקער „זיידענע טאָרבעס“– דאָס הייסט, אַז די ווילעיקער זענען אין גרונד געוואָרען קבצנים, טאָרבעס, נאָר ביי דער גאַנצער אָרעמקייט איז מען אויסגעפּוצט אין זייד.

די ווילעיקער רופען דערפאַר די קורעניצער „מוכנע טאָרבעס“, אַנדערע רופען זיי אפילו „מיסט-פּרעסער“, וואָרום קורעניצער יודען בענעהען זיך מיט קליינינקייטען. מען עסט אַ הערינג מיט באָרשט, אַ קנאָבעל מיט בולבעס און מען מיינט, אַז קיין בעסערס איז גאָר נישטאָ.

די ווילעיקער האָבען שוין ליב גוט אָפּעסען, אויפ'ן גרויס שטאָטישען שטייגער, האָבען ליב קאָמפאָרט און מנוחה

אַ מאָדנע מנוחה. עפּעס אַ מנוחה פון פערשלאָגענקייט ליגט אויסגעגאָסען אויפ'ן שטעטעל. די מענשען דרעהען זיך אַרום שטילע, יום-טוב'דיג אָנגעטוענע און שווייגען, ווי מיוחסים, אַמאָליגע נגידים, וואָס געדענקען בעסערע צייטען און איצט זענען זיי יורדים.

– האָט איהר שוין געזעהן אונזער קאַפּיטאַן? – פרעגט מען מיך אין ווילעיקע.

– ניין. איך ווייס גאָרנישט.

– אַנ'עולה. דעם קאַפּיטאַן מוז מען זעהן.

– אַדרבה.

ווי יעדער ווילעיקער איינוואוינער, האָט אויך דער קאַפּיטאַן אַנ'אייגענע קאַפע. מיר זעצען זיך אַוועק ביי אַ טישעל. אַ מאַן אין די מיטעלע יאָהרען מיט אַ טיפּאַטישען געזיכט, דער אייגענטימער פון האָטעל קומט צו. מע בעקענט אונז.

אַ מאָדנער איז ער, דער אייגענטימער פון קאַפע הויז אין ווילעיקע. יאָהרען-לאַנג, ביז מיט עטליכע יאָהר צוריק סך הכל, איז ער געווען אַ קאַפּיטאַן פון אַ שיף. איצט זיצט ער אין ווילעיקע און פערקויפט קאַפע און געבעקס.

— ווי אַזוי זענט איהר עפּעס פערוואַנדעלט געוואָרען אויש קיין ווילעיקע? – פרעג איך איהם.

– אַ סך צו דערצעהלען, – זאָגט דער קאַפּיטאַן מיט אַ געזעצטער באַסשטים, וואָס האָט יאָהרען-לאַנג געגעבען בעפעהלען אויפ'ן וואַסער – און דערצעהלט געלאַסען און געמיטליך

זיינע אינטערעסאַנטע אַוואַנטוריסטישע איבערלעבונגען.

נאָך גאָר אַ יונגערמאַנטשיק איז ער אָנגעקומען קיין קיעוו צו בראָדסקי'ן אַלס אויפזעהער ביי די שיפען, וואָס ער האָט געהאַט אויפ'ן דניעפּר. ביסלעכווייז האָט ער אַלץ מעהר זיך בעקענט מיט דער שיף-אַרבייט; ער איז אַריינגעטראָטען אין אַ רוסישען מאַרינשולע און געוואָרען אַ קאַפּיטאַן.

יאָהרען לאַנג האָט ער געלעבט זיין וואַסער לעבען. אין דער צייט פון דעם קריג איז ער אַפילו דערהויבען געוואָרען צו אַ העכערען ראַנג און געאַרבייט אין מיליטערישען פלאָט. נאָר אָט איז אויסגעבראָכען די רעוואָלוציע אין רוסלאַנד, און ער האָט דורכגעמאַכט די פערשידענע אַוואַנטורעס און איבערלעבונגען.

ער נעהמט אַרויס פון בוזעם-קעשענע אַ פאָטאָגראַפיע און בעווייזט מיר– אַ טרויעריגע פאָטאָגראַפיע, אַ בילד פון יודישע הרוגים, וואָס ליגען אַלע אויסגעלייגט אין די בלויזע וועש.

– אָט די יודען – זאָגט דער קאַפּיטאַן, – האָב איך געפונען ביי אַ ברעג. פּעטליורע'ס באַנדעס האָבען זיי אויסגעשאָכטען, אַראָפּגעהמענדיג פון אַ שיף. איך האָב זיי געפונען, פאָהרענדיג אויפ'ן דניעפּר מיט מיינע שיפען און איך האָב זיי געבראַכט צו קבר-ישראל.

אָבער ער האָט אויך מיט פּעטליורע'ס באַנדעס געלערענט בליק.

– איינמאָל, – דערצעהלט ער, – איז ער געפאָהרען מיט אַ מחנה שיפען איבערן דניעפּר פון יעקאַטערינאָסלאַוו קיין קיעוו. אויפ'ן וועג האָט מען בעשאָסען זיינע שיפען. ער האָט זיך געמוזט אָפּשטעלען. צו איהם זענען אַ ויפגעקומען פּעטליורע'ס גענעראַלען און ערקלעהרט איהם, אַז ער מיט אַלע מאַטראָסען און די שיפען זענען געפאַנגען און געהען איבער צו פּעטליורע'ן אין די הענד.

– איהר פערשטעהט, – האָבען זיי איהם ערקלעהרט, – יעדע מלוכה האָט דאָך איהר פלאָט, און איהר מיט אייערע שיפען וועלען זיין אונזער פלאָט.

דערביי האָבען זיי איהם גלייך געקרוינט אַלס ים-מיניסטער.

– מיר האָט זעהר נישט געשמעקט דער כבוד צו זיין ים-מיניסטער ביי פּעטליורע'ן – זאָגט דער קאַפּיטאַן, – איך האָב געוואָלט וואָס גיכער פון איהם פטור ווערען.

– אָבער וואָס טוט מען, אַז פון אַלע זייטען איז מען בעוואַכט? דער גאַנצער „שטאַב“ האָט זיך געפונען טאַקע ביים ברעג דניעפּר אין אַ הילצערנער ביידעל. דער „ים-מיניסטער“ האָט זיך אונטערגעוואָרפען כלומרשט דער מאַכט. ער איז געוואָרען מיט פּעטליורע'ס רעגירונג אין די בעסטע בעציהונגען, און געטרונקען מיט די „מיניסטאָרען“ און „רעגירונגס-לייט“ וויפיל נאָר עס האָט געקאָנט אַריין.

איינמאָל אין אַ פינסטערער נאַכט איז ער אַריינגעקומען אין „רעגירונגס הויז“, וואָס איז געווען אַ פּויערשע כאַטע מיט אַ שטרויענעם דאַך. די גאַנצע „רעגירונג“ מיט דעם בערימטע באַנדיט זעלאָני אין דער שפּיץ זענען געזעסען אין דער כאַטע זעהר אומעטיגע.

— וואָס זייט איהר אַזוי טרויעריג חברים מיניסטאָרען און גרויסע לייט? – האָט דער ים-מיניסטער געפרעגט.

– קיין בראָנפען נישטאָ, – האָבען די „מיניסטאָרען“ געענטפערט.

– נאַרישקייטען – האָט אונזער ים-מיניסטער געענטפערט, – איך וועל ברענגען בראָנפען.

– פון וואַנען? – האָבען די מיניסטאָרען נישט פערשטאַנען.

וואָרום אַרום און אַרום האָבען זיך דעמאָלט געהאַלטען באָלשעוויסטישע אָפּטיילונגען מילינער. די גאַנצע פּעטליורישע מלוכה האָט זיך געפונען בלויז אויף עטליכע מייל לאַנד ביים ברעג טייך. וויפיל בראָנפען עס איז געוועזען אין דעם אייגענעם פּעטליורישען „לאַנד“ האָבען שוין די „מיניסטאָרען“ מיט די „גענעראַלען“ לאַנג גע האָט אויסגעטרונקען, און לאָזען זיך ווייטער האָט מען מורא געהאַט, ווייל מען האָט געקאָנט כאַפּען אַ קויל אין קאָפּ פון די פיינדליכע סאָלדאַטען.

— נישט אייער עסק, — האָט דער ים-מיניסטער בערוהיגט, — זאָל זיין פון הימעל, אָבער איך וועל ברענגען בראָנפען.

– דאָברע, דאָברע! – (גוט, גוט!)

– האָבען די „רעגירונגס-לייט“ געענטפערט און זיך שוין בעצייטענס געלעקט די גרויסע וואָנצעס.

דער ים-מיניסטער איז אוועק צו זיך אויפ'ן שיף, וואָס איז געווען בעוואַכט פון עטליכע פּעטליורישע סאָלדאַטען קאָזאַקען. ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזען אין אַ בעהאַלטענעם חדר וואו ער האָט געהאַט בעהאַלטען בראָנפען און רעוואָלווערען בסוד פון דער פּעטליורישער רעגירונג. ער האָט אויפגעוועקט עטליכע מאַטראָסען זיינע די דרייסטסטע און די קרעפטיגסטע. ער האָט אויסגעזוכט דעם בעסטען מאַטראָס, געגעבען איהם בעפעהלען צוצוגרייטען די שיפען צום אָפּגעהן. דאָס אַלץ איז געמאַכט געוואָרען איינס און צוויי גאַנץ שטיל, בסוד, אַזוי, אַז קיינער פון די וואַך-סאָלדאַטען זאָל זיך נישט כאַפּען.

– אָבער, – דערצעהלט דער יודישער קאַפּיטאַן, – עס איז נאָר געווען איין אומגליק, – אויף דער שיף האָט זיך געפונען אַ הייצער, פּעטליורע'ס אַ פערברענטער חסיד. דער קאַפּיטאַן האָט איהם אַריינגערופען צו זיך, כלומרשט ווי ער וויל איהם עפּעס פרעגען. און אַזוי ווי דער הייצער האָט זיך אַוועקגעשטעלט, האָט איהם דער קאַפּיטאַן אַוועקגעלעגט אויף דער ערד. עטליכע מאַטראָסען, וואָס אויך זיי האָט נישט געשמעקט בלייבען ביי פּעטליורע'ן אין די הענד, האָבען דעם הייצער פערבונדען דאָס מויל, אָנגענומען איהם ביי די הענד און פיס און אַריינגעוואָרפען אין אַ קאַמערל, וואו ער האָט געקענט שרייען ביז'ן הימעל, וואָלט איהם קיינער נישט געהערט.

דערנאָך האָט דער קאַפּיטאַן צונויפגערופען שטיל אַלע מאַטראָסען און געגעבען אַ בעפעהל:

– גרייט זיך צו מיט אַלעמען, און פאָרזיכטיג, מען זאָל זיך נישט כאַפּען.

איצט האָט דער קאַפּיטאַן, צוזאַמען מיט זיינע עטליכע דרייסטע מאַטראָסען, גענומען אַ גאַנץ פעסעל בראָנפען און אַוועק דערמיט צו דער „רעגירונג“.

– הוראַ! – האָט די „רעגירונג“ געדונערט, בעגעגענדיג מיט פרייד דאָס פעסעל בראָנפען.

מען האָט געעפענט דאָס פעסעל און אָנגעהויבען טרינקען. מע האָט געטרונקען וויפיל נאָר עס האָט געקאָנט אַריין און נאָך מהר.

– מען האָט מיך כסדר מכבד געווען, – זאָגט דער קאַפּיטאַן, – אַלע האָבען געוואָלט, מיט מיר טרינקען. נאָר איך האָב געדאַנקט און נישט גענומען אין מויל אַריין. נאָך עטליכע שעה, אַז אַלע האָבען זיך געוואַקעלט אויף די פיס, האָב איך מיט מיינע מענשען געוואָרפען זיך אויף די וואַכען, צונעמען ביי זיי אין איין מינוט די ביקסען פון די הענד. גיך זענען מיר און דער פינסטערער נאַכט אַוועק צום שיף דאָרטען האָבען מיר די וואַך סאָלדאַטען

אָנגעטרונקען, אַרויסגענומען ביי זיי די ביקסען איינס און צוויי, אַרויסגעוואָרפען זיי צום ברעג.

איך בין אַרויף אין דער הויך, געגעבען אַ בעפעהל:

– אָפּפאָהרען, פולער גאַנג!

און באַלד זענען מיר אַרויס פון פּעטליורע'ס מלוכה און מיט עטליכע טעג שפּעטער אָנגעקומען קיין קיעוו צוזאַמען מיט די שיפען און די מויזענדער טאָן סחורה און שפּייז, וואָס מיר האָבען געפיהרט.

דאָרטען האָט מען אַרויסגעלאָזען אויף דער פריי דעם געבונדענעם הייצער, אָפּגעצאָהלט איהם, וואָס איהם איז געקומען און געהייסען געהן.

אַזעלכע און ענליכע געשיכטען האָט אונזער קאַפּיטאַן אַ סך דורכגעמאַכט. צעהנדליגע מאָל איז ער געווען ביי פערשידענע באַנדעס אין די הענד, ביי דעניקינ'ען, ביי מאַכנאָ, ביי כל'ערליי אַנדערע באַנדיטען, וואָס פלעגען פערכאַפּען אַ שטיקל געגענד און אָפּטון זייערע ווילדע מעשים. נאָר שטענדיג האָט ער זיך געראַטעוועט אַ דאַנק זיין קאַלטבלוטיגקייט און זיין רעוואָלווער. אין די ערגסטע צייטען פלעגט ער פלוצלינג בעפאַלען די וואַכען, האָט האָבען איהם געהיט, אַריינוואַרפען זיי אין וואַסער אָדער אויפ'ן ברעג אַרויס און מיט געוועהר אין האַנד אַוועק.

עס האָט שוין געהאַט אַפילו געטראָפען, אַז איינע אַ באַנדע פון פּעטליורע'ס פאַרשוינען, וואָס האָט איהם פערכאַפּט אויפ'ן דניעפּר מיט זיינע שיפען, האָט איהם אַרויסגעשיקט קעמפען אויפ'ן אָפּענעם וואַסער געגען אַ דייטשער קריגס-שיף, וואָס איז געגאַנגען געבען צובונטעווען טיילען.

און ווי שטענדיג האָט ער זיך אין דער לעצטער מינוט אַרויסגעדרעהט אַנ'פאַלענדיג פּלוצלינג אויף די אייגענע וואַכען.

מיט זיין רעדען, מיט זיין געזעצטען גאַנג, מיט זיינע בענעהמונגען, דערמאָנט דער קאַפּיטאַן די העלדישע ים-לייט, וואָס ווערען געשילדערט אין די ראָמאַנען.

איצט זיצט ער אין קליינעם שטעטעל ווילעיקע, האָט אַ קליינע ציכטיגע קאַפע און שמועסט געמיטליך מיט די געסט, וואָס קומען אַריין צו איהם טרינקען אַ גלאָז קאַפע.

אין שטעטעל האָט מען דרך ארץ פאַר איהם. אפילו די קריסטליכע בעפעלקערונג האָט פאַר איהם אָפּשיי. מיט אַלע שווערע געמיטער קומט מען צו איהם.

– דאָ קאַפּיטאַנאָ.

לאָמיך דערמאָנען זיין נאָמען, לעווין הייסט ער. לעווין דער קאַפּיטאַן.

ביי דעם קראַנקענ'ס בעט / א בריף פון א מיידעל צו איהר חבר'טע

דערצעהלונג פון ז. ליבין

יאָ, מאַמעלע, טייערע, עס איז אמת, וואָס מען האָט דיר דערצעהלט וועגען מיר. איך בין פערלאָבט, און איך געה אין גיכען חתונה האָבען.

איך וועל דיר, מאַמעלע, איצט טאַקע דערצעהלען ווי אַזוי עס איז געקומען צו דעם, דאַן וועסטו אפשר בעסער פערשטעהן וואָרום איך האָב וועגען דער גאַנצער אַנגעלעגענהייט צו קיינעם נישט געשריבען.

דער יונגער מאַן, מיט וועמען איך געה חתונה האָבען, איז אַנ'אַלמן. זיין פרוי איז געשטאָרבען מיט אַ האַלב יאָהר צוריק. זיין נאָמען איז דוד גינזבורג. ער איז אַלט דרייסיג. ער איז אַ שענער, געזונטער, קרעפטיגער און געוויקסיגער יונגער מאַן. ער איז אַ פיינער פעדינער. מיין חתן האָט מיך משוגע ליב. אָבער ווען זאָלסט מיר פרעגען, אויב איך האָב איהם ליב, וועט אויף דעם מיר שוין נישט זיין אַזוי גרינג צו ענטפערן. איך וועל דיר אָבער דערצעהלען וואָס עס איז געשעהן.

אונגעפעהר מיט אַ יאָהר צוריק איז מיר אין מיין פּראַקטיק אַלס קראַנקען-שוועסטער אויסגעקומען צו פלעגען אַ יונגע פערהייראַטע פרוי, וועלכע האָט געליטען אויף אַ זעהר ערנסטער און זעהר געפעהרליכער האַרץ-קראַנקהייט. מיין פּאַציענטין האָט געהייסען צוואַ, זי איז געווען די פרוי פון דעם מאַן, וועלכער איז איצט מיין חתן.

צווישען מיר און מיין פּאַציענטין איז פערקניפּט געוואָרען אַ הייסע פריינדשאַפט. מיר זענען זיך געווען ווי צוויי געטריייע שוועסטער. איך האָב מיין פּאַציענטין, מיין אומגליקליכע פּאַציענטין, שטאַרק ליב בעקומען, אָבער נאָך מעהר, נאָך שטאַרקער, נאָך ריהרענדער האָט זי מיך ליב געהאַט. איך בין פאַר איהר געוואָרען אַלץ אין דער וועלט, ווי זי פלעגט אַלע מאָל מיר זאָגען, אַז ווען איך וואָלט אַוועק פון איהר, וואָלט זי אָהן מיר קיין איינציגען טאָג נישט איבערגעלעבט. און איך בין געווען זיכער, אַז אַזוי וואָלט דאָס טאַקע געווען.

אין גיכען האָב איך, צו מיין שרעק, גענומען בעמערקען, אַז מיין פּאַציענטינ'ס מאַן איז נישט גלייכגילטיג צו מיר. איך האָב זיך גענומען פיהלען אומרוהיג און נישט אָנגענעהם. און יעצט הער אויס, מאַמעלע, וואָס דאָ האָט ווייטער פּאַסירט. איך פלעג ביי מיין פּאַציענטין זיין אי ביי טאָג אי ביי נאַכט. שלאָפען פלעג איך אין אַ בעזונדער צימער. וואָס האָט זיך געפונען נעבען מיין פריינדינ'ס צימער. צו דעם בעטעל פון דער קראַנקער איז געווען צוגעמאַכט אַנ'עלעקטריש דראָט, און ווען זי פלעגט מיר וועלען האָבען פלעגט זי נאָר דאַרפען אַ ריהר טון דאָס קנעפּעל און איך פלעג גלייך ער פיהלען איהר יעדען וואונש.

ווען נאָר איך פלעג אַריין אין מיין צימער או לעגען זיך שלאָפען, פלעג איך די טיר פערשליסען פון אינווייניג, און מיט דעם פערשליסען די טיר פלעג איך זיך זעהר אָפּהיטען ווייל.. נו, ווייל... ווי זאָל איך דיר זאָגען? ווייל איך האָב שוין גוט בעקענט מיין פּאַציענטקע'ס מאַן... איך האָב אַלע מאָל פאַר עפּעס מורא געהאַט.

איין מאָל, ווען איך האָב זיך געקליבען צו געהן לייגען זיך שלאָפען און גענומען פערשליסען די טיר, האָב איך דאָס נישט בעקענט טון. עפּעס האָט דער שליסעל נישט געאַרבייט. איך האָב צוגערופען מיין פּאַציענטקע'ס מאַן און האָב איהם געבעטען, אַז ער זאָל פּרובען פערריכטען דעם שלאָס אָדער דעם שליסעל כדי די טיר זאָל זיך קענען צושליסען. ער האָט אַ ווילע זיך בעשעפטיגט מיט'ן צושליסען די טיר. ער האָט דאָס נישט געקענט, האָט ער אַרויסגענומען דעם שליסעל און צו מיר געזאָגט:

– דער שליסעל איז איבערגעפיהרט. איך וועל מאָרגען אין דער פריה הייסען מאַכען אַ שליסעל.

און אָט די נאַכט ווען איך האָב זיך געלעגט שלאָפען איז די טיר פון מיין צימער געבליבען נישט פערשלאָסען. שפּעט אין דער נאַכט האָב איך אין מיין שלאָף דערפיהלט ווי איטיצער נעהמט מיך אַרום. איך האָב זיך דערשראָקען אויפגעכאַפּט. נעבען מיין בעטעל איז געשטאַנען גינזבורג... מיין פּאַציענטקע'ס מאַן... מיט איין האַנד האָט ער מיך געהאַלטען אַרומגענומען און מיט דער צווייטער האַנד האָט ער מיר דאָס מויל צוגעדריקט, איך זאָל נישט קענען אויסשרייען, און ער האָט מיר אין אויער אַריינגערעדט:

– זאָלסט נישט וואַגען אויסצושרייען, צווא וועט זיך אויפכאַפּען, און ווען

א לאנד אהן יודן־האס

פון
צבי הירשקאן,

מען קאן עס' זאגען אויף' זיכער: אויסער אפשר די סעראייניגטע שטא־טען אין אמעריקא און אויסער ארץ ישראל, וואס איז דאך פאר דער אומה, פאר אונזערער בכלל א געאגראפיש פאר זיך'— איז נישטא נאך אזא פלאץ אויף דער וועלט, וואו דער פאטריאטיזם פון יודען צו דעם לאנד, וואו זיי לעבען, זאל זיין אזוי שטארק, ווי אין פראנק־רייך. וואס פאר א ליבע און וואס פאר א צוגעבונדענקייט!

איך האב עס אונטערזוכט, כמעט סטאטיסטיש: אויסגעפרעגט און אויס־בעפרעגט פיל צעהנדליגער יודען פון פערשידענע קרייזען, פון אלערליי ארא פעסיעס, אין פאריז און אין דער פרא־ווינץ, און אומעטום און פון אלעמען בסדר בעקומען א גלייכען ענטפער אין איין און דעמזעלביגען נוסח:

— אוליע־לא אונזער פראנקרייך!.. בעזונדער און שטארק, געלויבט און גע־בענשט זאל זי זיין, די מדינה אונזע רע!.. און מען קאן זיך מיט נישט אנ זעטיגען פון צו דערצעהלען אייך ווע־גען דעם, ווי גוט ער איז דער „פראנצ־מאן", צו דעם יודען און ווי פריי און היימיש ער, דער יוד, שפירט זיך עס דא. אניג'ם פערלויף פון די אכט חדשים, וואס איך לעב דא אין פראנקרייך, האב איך נאך קיין איינאיינציגען מאל נישט געהערט פון א יודען, ער זאל, ספעציעל אלס יוד, האבען א וואסער נישט איז קרוודע צו א פראנצויז. געהט שלעכט אין פרנסה — בעקלאגט מען זיך אויף גאט. צו פראנקרייך אבער האט מען קיינמאל קיין טענות נישט, פראנקרייך איז ליב און טייער ביי אלע אומ־שטענדען.

און דאס רעדט זיך נישט וועגען יע־נע יודען, וואס זענען געבוירען אין פראנקרייך, נישט וועגען די אלטגעזע סענע, נאר טאקע די אנגעפאהרענע און אנגעלאפענע, וועגען די ריכטיגע א מו גראנטען, וואס האבען נאך אפילו נישט דערוויזען אפצולויפטען דעם גרונד־שמוץ פון זייערע פיס. זיי, אט די אקארשט איינגעוואנדערטע, וואס מעהר־סטענטייל בלאנדזשען זיי אום, ווי שטו־מע, נישט פערשטעהענדיג דעם לשון פונ'ם לאנד — האבען זיך עס אזוי צו־געקלעפט מיט לייב און לעבען צו דער פראנצויזישער מלוכה און לאזען אויף זיי גארנישט א קרומע מינע נישט פאלען.

איז עס אייגענטליך גאר קיין וואונ־דער נישט: דער יוד, וואס איז, לויט זיין נאטור אזוי הארצעדיג און פער־ביסען — איז צוגלייך מיט דעם אלעם אויך א זעהר דאנקבארע בעשעפעניש. פונקט ווי ער פערגעסט נישט קיינעמס א רעה, אזוי געדענקט ער יא עמיצענס א טובה. שילטענדיג המנ'ען דערמאנט ער, דער יוד, צו גוטען חרבונה'ן און דער לאנגער געשיכטע אין אונזערער דערמאהנען מיר תמיד מיט ליבע די געמען פון יענע נישט יודען, וואס האבען זיך צו אונז בעצויגען מיט גנאד. דאס ליגט אין אונזער פלייש און בלוט. און טאקע דעריבער שטעלט עס אונז פון אייביג אן אזוי צופרידען א וואסער נישט איז פיינער אויפדרוק פון א נישט־יודען אויף אונזער חשבון. עס איז נישט ריכטיג, אז דאס איז א צייכען פון קנעכטשאפט. איינע פון אונזערע שענסטע מידות איז עס. פון אונזער אייגענ־ווארצלטען דאנקבארקייט־געפיהל שטאמט עס. הייסט ווי אזוי זאל עס דער יוד נישט זיין הארציג איבער־געגעבען אזא לאנד ווי פראנקרייך? — עפעס א קלייניגקייט צו זאגען: א לאנד, וואס ווייסט נישט פון קיין יודען־האס. אין דעם פרט האט דאך פראנקרייך קיין גלייכען נישט צו זיך. אמווייניג־סטע אויף דעם אייראפעאישען קאנ־טינענט.

אט די לעצטע דריי פיער חדשים, דערהויפט אין פאריז: מען בריהט דאך דא ממש די פריט פונ'ם אויסלענדער. אלע אייגענע צרות לעגט מען אויס צו יעם פרעמדעוס קאפ. אפילו דעם אג בליק פונ'ם נישט הויגען — דעוערוויזרם. און דאס אלעס — נישט פעשטעלט. טאג־טעגליכע דעמאנסטראציעס אין די גאסען און אויף די בולווארען, און די ציטונגען און אויף פערזאמלונגען. איז עס דאך, אין פלוג, אזא פאסיגער און גינסטיגער מאמענט צו בעהמען זיך צו די יודישע ביינער. בפרט אז עס איז לויט ד ר טראדיציע פון די אייראפעא־אישע פעלקער, אויסצולאזען צו דעם יודען דעם גרימצאן, וואס מען האט געגען אנדערע. עס איז לייכטער: מען דארף זיך נישט פערענטפערען פאר אמבאסאדארען. און כ'פט מען ארויבער די מאס איז אויך אהן אייו: נישטא ווער עס זאל עס מאנען. פאר דעם שוואכען דארף מען קיינמאל נישט יוצא זיין פיהרט זיך עס טאקע אזוי אין אלע לענדער ביי אזוינע קרי־זיסען. דער יוד בעצאהלט דער ערשטער. אזוי איז עס געווען, צום ביישפיל, אין דייטשלאנד מיט א יאהר דריי צוריק. אין בערלין זענען דאך דעמאלט פארגעקומען יודישע פאגראמען אינ'ם ריכטיגען סלאווישען סטיל, בעת אפילו מיט דעם הויפט־פיינד, מיט דעם פראנצויז, איז מען געווען פארזיכטיג. א דאנק דעם דעמאלטיגען גידעריגען צושטאנד פונ'ם מארק זענען נאך ביז היינט צו טאג די מאנדען פון די דייטשע אנטיסעמיטען אין א געהויבע־נער לאגע. אזוי פאסירט פון צייט צו צייט אויך אין אנדערע מדינות. נישט אזוי אבער איז עס אין פראנקרייך. דא בעהאלט מען נישט די שנאה צו דעם אמעריקאנער. דא איז מען ווייט פון גאסט־פיינדליכקייט צו די ענגלענדער. דא ווייכט מען אויס דעם איטאליע־נער. נאר עס איז נאך גישט געווען דער פאל, וואס מע זאל דערמאנען אפילו דעם נאמען פונ'ם איזראעליט צ' שלעכטס. שוין אפגערעדט וועגען ארויסטרעטען אפען געגען דעם יודי־שען פאלק אגנרא.

אין פראנקרייך איז אויך נישטא קיין איין פאליטישע פארטיי, וואס זאל, אפילו אין טאמע קלענסטען ניואנס, זיין אויף ווייניג נישט איז געשט מיט געגען יודען. אין דעם פרט איז אב־סאלוט נישטא קיין שום אונטערשיד צווישען די, וואס מען רופט אן „רעכטע" און צווישען די, וואס מען בעצייכענט מיט דעם נאמען „לינקע". אין די ראדיקאלע צייטען פון הערייא איז א יוד אנ'אדוואקאט — שראמעק, געווען אונזער מיניסטער. און איצט, איז די נאציאנאליסטישע טעג פון פואנקארע, איז א יוד א באנקיר — באקאנאווסקי, האנדעלס מיניסטער. און פונקט ווי דעמאלט האט שראמעק'ס אפשטאמונג קיינעם נישט געקומערט, אזוי געהט איצט קיינעם נישט אן באקאנאווסקי'ס יחוס. אויב אנדערע האבען יא טענות צו די דאזיגע פערזאנען, איז עס נישט ווי צו יודען, נאר ווי צו מיניסטארען. פיל פראנצויזען האבען זיך בכלל גע־כאפט צום שכל, אז די מלאכה פון א מיניסטער איז נישט גאר קיין אנשטענ־דיגע פראפעסיע, וואס פאר א לייטישען מענשען איז עס גלייכער אויסצומיידען.

דאס אבער האט דאך נישט קיין שייכות צו יא־יוד אדער נישט־יוד. אויך אפילו די עטליכע מאנארכיסטען, וואס אטא־קירען פון צייט צו צייט דאס יודענטום, מיינען עס נישט ערנסט. דאס איז בלויז אזא סטיל. פונקט ווי צו האבען ביי זיך אין דירה עפעס א חפץ פון לודוויג דעם 14־טענס עפאכע. נישט וועגען יודען וואס לעבען אין פראנק־רייך ריידען זיי, נאר וועגען דעם וועלט יודענטום. און דאס אויך זעל־טען זאגען א קאנקרעטען פארם איי־געגליך זענען זיי גארנישט אויסען, די פראנצויזישע מאנארכיסטען, צו שעדיגען מיט וואס עס איז דער יודי־שער אומה, בעת זיי פאלען אן אויף אונז. כיט אט די אנפאלען ווילען זיי בלויז פראקלאמירען זייער קאטוילישע געטריישאפט צו דער רוימישער קירך, וואס זיי מאלען אלס אנטיפאד צו דער פרויסישען מיגנאנגע. נישט מעהר ווי דאס איז זייער פראקטישער מיין און צוו'ק אינ'ם אנטי־יודישען שטרייט אין זייערען.

אין פראנקרייך איז מען גוט צו דעם יודען. וואס האט דא געפינען אנ'אזיל. און ער, דער יוד, צאהלט מיט געגען מאס: ער צאהלט פאר פראנצויזישער גוטסקייט מיט יודישער בעטריישאפט, מיט פאטריאטיזם אהן א ברעג.

וואס דען: פארוואס איז מען עס אין פראנקרייך אנדערש צו יודען איי־דער אין אלע לענדער?

איז דאס טאקע א רעטעניש. און איך נעהם זיך נישט אונטער צו בעשיידען דאס דאזיגע רעטעניש. דאס איז אבער א פאקט. יעדער, וואס לעבט אין פראנקרייך, זעהט עס בעשיינפערלעך אויגענשיינליך.

און מחמת דעם איז עס ביז גאר פערדראסיג, וואס ציוישען אונז זענען פערהאן געלונגען אויסצוקראכען אין פראנקרייך אנטי־יודישע טענדענצען. אט ווי מען האט עס צובלאזען און צופויקט די מעשה, וואס עטליכע אפאשען פונ'ם מאנמארטער האבען צובראכען א פאר שויבען פון א יודישען רעסטא־ראן אינ'ם געטא־קווארטאל בעלוויל. עס איז דאך אבער אבסאלוט נישטא פון וואס צו מאכען א ווערזען, א צופאל. א לאקאלער צופאל. וואס קומט פון ערגעץ נישט און דערגרייכט אין ערגעץ נישט. סתם א גאסען־סקאנדאל, ווי פיל אנדערע גאסען־סקאנדאלען אין אט דעם בעגענט, וואס איז די רעזידענץ פון די רימינעלע פערברעכערישע עלעמענטען אין פאריז. עס איז גארנישט.

דער אמת איז, דער ריינער אמת: פראנקרייך איז א לאנד, — אדער ריכ־טיגער: דאס לאנד — לגמרי אן יודען־האס.

—◆◆—

אכטונג ליטאגראפען, פערלעגער פון פארבען־פאסטקארטען און פארבען־עטיקעטען.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אין מיין פאטאגראפישען־אנשטאלט ווערען אויסגעפירט לויט'ן נייעסטען סיסטעם

פאטאטיפאגראפישע כל שטען

פאר 3 פארבען־דרוק, פון רעפראדוקציעס ווי אויך פון נאטור־אויס־נאהמען, קלענע ווידערגאבע פון נאטור־פארבען, צו זעהר מעסיגע פרייזען. עס איז אייער אינטערעסע אייך איבערצייגען.

מיט אכטונג

1838

Zakład Fotograficzny „Parisien"
Łódź, ul. Brzezinska 69

צופאהר מיט'ן טראמוואי נומער 1.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maia 16, Tel. 11-24
אינערליכע און קינדער ־ קראנקהייטען
נעמט אן פון 6—7, זונטאג פון 43 —

Dr. med. **H. LUBICZ**
צעגעלניאנא 43, טעל. 11-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און נער־שוואכע קראנקהייטען.
היילונג מיט קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענדי

זי ווערט מיך דערזעהן דא, וועט זי שטארבען.

איך האב געפיהלט, אז איך ווער ווי פערבל ווערט פאר שרעק און ער האט צו מיר גערעדט:

— געדענק, אויב דו וועסט מאכען די מינדעסטע בעוועגונג, וועט עווא זיך אויפכאפען.. און דאן וועט היי־סען געשפילט זיך מיט א הר לעבען.

איך האב געוואוסט, אז דאס וואלט טאקע אזוי געווען. וואלט די קראנקע געזעהן וואס דא קומט פאר, וואלט דאס ווי רקליך געהייסען שטעלען איהר לעבען אין סכנה ווייל איהר קראנקהייט איז געווען אזא, אז די קלענסטע אויפרעגונג האט געקענט אויף אייביג אפשטעלען איהר הארץ.. און איך בין געבליבען ליגען אהן דער קלענסטער בעוועגונג.

גינזבורג האט מיך אפגעלאזט. ער האט ארונטערגענומען זיין שווערע האנד פון מיין מויל. ער איז אבער פארבלי־בען שטעהן נעבען מיין בעט. איך האב צו איהם גענומען רעדען זעהר שטיל, אזוי שטיל, אז איך האב מיין אייגע־נעם רעדען קוים געהערט:

— געהט באלד ארויס!

ער האט גאר נישט געענטפערט.

— איך וועל שרייען, אויב איהר וועט גלייך נישט ארויסגעהן.

— איהר וועט טויטען עווא'ן — האט ער געענטפערט.

איך האב געמאכט א בעוועגונג אויפ־צושטעהן. ער האט מיך מיט פעסטע אייזערנע הענד צוריקגעהאלטען, און איך בין אין זיינע הענד געבליבען ליי־גען ווי אנ'אייגעשמידטע אין אייזען.

ער האט גענומען מ ך קושען און שטיקען, און ער האט געשעפטשעט מיר אין אויער ווילדע, משוגענע ווער־טער... איך האב איהם גענומען ביי־טען און האב אין זיין פלייצע זיך אזוי שטארק איינגעביסען, אז איך האב דער־פיהלט ווי עס טריפט מיר ארויין היי־סע בלוט אין מויל, און ער האט נישט אויפגעהערט צו שעפטשען:

— איך האב דיך משוגע ליב..

דאס שרעקליכסטע איז באלד געשעהן

איך האב דערפיהלט אז אימיצער איז אין צימער. איך האב זיך פון איהם בעפרייט און א הויב געטון זיך פונ'ם בעט... איך האב איהר דער־זעהן עווא'ן! אין דער ארומיגער פינס־טערער נאכט האט זיך איהר ווייסע פיגור אויסגעשניטען... כ'האב געזעהן איהר טויט־בלייך געזיכט... א שמייכעל איז געווען אויף איהרע ליפען, א מאדנער שמייכעל... אזוי לאנג ווי איך וועל לע־בען, וועל איך דעם שמייכעל נישט פערגעסען

איך האב ווילד־פערשטיקט אויסגע־שריען.. איך האב געהערט מיין אויס־געשריי אבער וואס איך האב אויסגע־שריען ווייס איך נישט. דאכט זיך מיר, אז איך האב אויסגעשריען דאס ווארט „מאמע"! זיכער בין איך אין דעם נישט.. און מיר האט זיך געדאכט, אז נישט איך, נאר אימיצער אנדערש האט דאס אויסגעשריען. ער איז ארויסגעשפרונגען פון בעט.. ער האט צאאן פון מיין צימער ארויסגעפיהרט. מיר איז געווא־רען קאלט און מיין גאנצער קערפער האט געציטערט. ס'האט מיר גענומען קלאפען א צאהן אן א צאהן, יעדעס גליד האט מיר געווארפען און געטריי־סעלט. א ך האב זיך געכאפט אנטון. אלעס איז געפאלען פון מיינע הענד. א'ך האב זיך אנגעטון און בין פון צי־מער ארויס. איך האב געוואלט פון הויז ארויסלויפען... און האב דערהערט ווי זי רופט מיך..

קאלטע נאדלען זענען אריבער אי־בער מיין גאנצען קערפער... אין די אויגען איז מיר געל געווארען. איך בין אבער צו דער קראנקער אריין... זי איז געלעגען אין איהר בעט א בליי־כע, א רוהיגע. זי האט געשמייכעלט. זי האט מיך אנגעקוקט מיט א הארצי־גען, הייליגען בליק... מיט א וואונק האט זי מיך צו זיך גערופען. איך בין צו איהר בעטעל צוגעקראכען... געפא־לען צו איהרע פיס, און א פערשטיק טער, א הילדער יאמער האט זיך פון מיין הארצען ארויסגעריסען.. זי האט זיך האלב אויפגעהויבען, ארויסגעצויגען זיך און גענומען גלעטען מיין קאפ... איך האב דערהערט, ווי זי רעדט צו מיר:

— האסטו א הם ליב?

— ניין, ניין — האב איך היסטעריש געשריען.

זי האט מ ך נישט אויפגעהערט צו גלעטען. זי האט אויפגעהויבען מיין קאפ.. הייליג און פערגעבענד האט זי מיר גלייך אין די אויגען אריינגעקוקט און גערעדט האט זי מיט געבעט.

— יא טייערע, יא, סאפעלע, האסט איהם ליב.. און איך וויל און איך בעט דיך... נאך מיין טויט.. הייראט מיט איהם.

היילינע טייערע חוה'לע מיינע!

מיט דריי טעג שפעטער א ז מיין חוה'לע געשטארבען.. מיט מיינע לעצ־טע ק שען האב איך איהרע אויגען געשלאסען. אבער, אוי, וואס איך האב א בערגעלעבט פאר די דריי טעג! מורא דיגע זענען דאס פאר מיר געווען!

נאך מיין פאציענטקעס טויט בין איך אוועק צו זיך א היים. גינזבורג איז צו מיר געקומען. פון זיין ערשטען וויזיט צו מיר בין איך פערשווידערט געווארען, איך האב איהם פשוט פון מיין הויז ארויסגעטריבען. נאר ווען ער איז אוועק און א לענגערע צייט ווע־גען זיך נישט געלאזט הערען, האט א ך געפיהלט אז ער פעהלט מיר אויס.. איך האב געזעהלט, אז א ך מוז איהם ווייטער זעה.

ס'וועט אפשר, מאמעלע, אויסקומען ביי דיר מאדנע דאס, וואס איך דער־צעהל דיר דא.. איך דערצעהל דיר אבער פארט דעם אמת.. איך האב גינז־בורג'ן פיינט בעקומען, אבער צו דער זעלבער צייט האט מיך צו איהם גע־צויגען, געשלעפט מיט א מאדנער קראפט. פלעג איך טראכטען, ווי אזוי עווא האט געמוזט אין איהר טיפען הארצען ליי־דען... פלעג איך טראכטען וועגען זיין געמיינעם פערברעכען געגען זיין פרוי... פלעג איך טראכטען וועגען דעם ווי שרעקליך ער האט דאס געטון, פלעג איך דערציהלען א האס, א ערע־אכמונג צו איהם... דאך, צו דער זעל־בער צייט, האט מיך ווי א כישוף גע־שלעפט און געצויגען צו איהם.. ער האט אין יענער נאכט אנגעצונדען א מאדנעם פייער אין מיין הארצען, א פייער, וואס פערצעהרט, א פייער, וואס פערברענט אלע אנדערע געדאנקען, אלע אנדערע געפיהלען... און ווען ער איז צו מיר נאך אמאל און נאך אמאל געקומען און איך האב געזעהען, אז ער האט מיך טאקע ערנסט ליב, האב איך איינגעשטימט מיט א הם צו הייראַ־טען...

—◆◆—

די ליבעס פון אקטריזען.

היסטאָרישער ראָמאַן פֿון לעבען אין רוסישן קייזערליכן הויף

פֿון ל. זאַכער מאַזאָך.

(23

שובאַלאָוו איז אַריין אַהין. זי איז געלעגען אויפ׳ן בעט, האָט געדריקט דעם פּנים אין קישען און געשטיקט איהר געוויין.

— מ׳האָט מיך בערעדט פֿאַר דיר, בעשמוצט פֿאַר דיר, יעליזאַוועטע — האָט שובאַלאָו אַנגעהויבען.

— איך ווייס אַלצדינג, אַלצדינג — האָט זי געכליפּעט — אין דעם גאַנצן הויז...

— וואָס ווייסטו? אז איך האָב זיך דאָרט געטראָפען מיט אַ פרוי? האָט שובאַלאָוו געזאָגט.

— יאָ, יאָ, אַלצדינג, אַלצדינג...

— גאָרנישט אַלצדינג. דו ווייסט ניט, יועד די פרוי איז געווען.

— מ׳תמא אַן אויסגעלאַסענע — האָט יעליזאַוועטע זיך ווידער צוויינט אויפ׳ן קול.

— דאָס איז ניט געווען קיין פרוי.

— וואָס הייסט ניט קיין פרוי? האָט יעליזאַוועטע זיך אַנגערופען מיט געוויין.

— דאָס איז געווען אַ מאַן — האָט שובאַלאָוו געזאָגט.

— אַ מאַן?

יעליזאַוועטע האָט זיך פּלוצים אויפגעזעצט.

— געוויס. אַ שוועדישער אָפיציר, וואָס די רוסישע פּאַרטיי האָט איהם צו מיר געשיקט, אַז ער זאָל פאַר מיר אויפדעקען די אינטריגעס פון פראַנקרייך און פּרייסען. ער האָט זיך פערקליידט פאַר אַ פרוי, כדי אויסצוהיטען זיך פון לעסטאָקס און דעלאַ שעטאַרדיס שפּיאָנען.

— שובאַלאָוו, דו ליגסט! — האָט יעליזאַוועטע זיך אָנגערופען און גענומען ווישען די אויגען — זאָג מיר דעם אמת, וואַניאַ! האָט זי צוגעגעבען מיט צערטליכקייט אין קול און אין די אויגען און זי איז אַרונטערגעשפּרונגען פון בעט.

— איך זאָג דיר שטענדיג דעם אמת, יעליזאַוועטע! — האָט ער אויסגעשריען — און ווי קען עס דיר גאָר איינפאַלען, אַז איך זאָל אַפילו מיט אַ געדאַנק פערראַטען די שענסטע פרוי פון דער וועלט. און וואָלט איך עס געקענט, ווען איך וואָלט עס אַפילו געוואָלט? — האָט ער צוגעלייגט מיט בעגייסטערונג אין קול — איז ניט יעדער טראָפען פון מיין בלוט פער כשוף׳ט פון דיר?

און צופרידען האָט זיך יעליזאַוועטע, אַזוי ווי אַ זון וואָלט אויף איהר פּנים אויפגעגאַנגען.

פּינקטליך שוועכען האָט זי זיך אַנגערופען:

— איך וויל זעה, וואַניאַ, דעם שוועדישען אָפיציר.

און זי האָט איהר קאָפּ אַרונטערגעלאָזט אויף שובאַלאָוו׳ס אַקסעל.

— דאָס איז אוממעגליך, ווייל ער האָט שוין פערלאָזען פּעטערבורג — האָט ער געענטפערט.

דעמאָלט האָט זי אויפגעהויבען דעם קאָפּ פון איהר געליבטענס אַקסעל, איז אַפּגעטראָטען פון איהם עטליכע טריט און מיט שיינענדיגע אויגען איהם טיף אַריינגעקוקט אין ווייטע, דערנאָך האָט זי זיך אַ וואַרף געטון צו איהם, אַ כאַפּ געטון ביידע ב־י ע הענד און זיך צולאַכט.

— איך גלויב דיר — האָט זי אַרויסגערעדט מיט אַ ווייכען וואָרימען און לאַשטשענדיגען טאָן — פאַרוואָס זאָלסטו עפּעס זוכען אַן אַנדערע? צי האָב איך דיר ניט גענוג ליב? צי קען אַן אַנדערע אַזוי ליבען ווי איך? און צי קענסטו געפינען אַ שענערע פרוי פון מיר? וואַניאַ, ווי איך האָב דיך ליב טייערס, קיינעם, האָב איך אַזוי ניט געליבט אַזוי ווי דיר, מיין וואַניאַ!

.33

יעליזאַוועטעס סודות.

הגם די צאַרינע יעליזאַוועטאַ, האָט זיך איבערגעבעטען מיט איהר געליבטען שובאַלאָוו און דער לעצטע האָט אָפּגעאַרויסגעטראָטען געגען לעסטאָק׳ן, האָט דער קלייגער פראַנצויז נאָך אַלץ ניט פערלוירען זיין דעה ביי איהר. ניט מחמת דעם, ווייל לעסטאָק האָט איהר געהאָלפען צו פערכאַפּען דעם טראָן, האָט ער איינגעהאַלטען זיין איינפלוס איבער איהר, נאָר ווייל ער, איהר דאָקטאָר, האָט געוואוסט די אינטימע סודות איהרע, וואָס קיין אַנדערע וואָלט זי זיי ניט אַנפערטרויט.

אַזוי ווי זי האָט נאָכאַנאַנד געמוזט האָבען נייע אַנדערע קליידער, אַזוי האָט זי געמוזט האָבען נייע געליבטע. און אַזוי ווי צווישען איהרע אַלע קליידער איז איהר הויפּטליד געווען די קייזערליכע הערמעלין־קלייד, אַזוי איז שובאַלאָוו געווען צווישען אַלע איהרע געליבטע דער הויפּט־געליבטער. ער שובאַלאָוו האָט ניט געטאָרט וויסען פון איהרע אַנדערע ראָמאַנען, וואָס זי האָט שטענדיג געפּיה׳ט, ווייל אין איהרע ליבע־מאָמענטען האָט זי שטענדיג איהם פערזיכערט, אַז ער איז ביי איהר דער איינציגער.

די אַנדערע ראָמאַנען האָט זי שטענדיג געפיהרט פערשטעלטערהייט. זי האָט זיך איבערגעטון אַמאָל ווי אַ סאָלדאַט, אַמאָל ווי אַ מאַטראָס און אַן אַנדער מאָל אַלס פרוי פון אַ רוסישען סוחר, צי גאָר אַלס גאַסע־מיידעל, און איז דערנאָך אַוועק אין די שענקען, וואו סאָלדאַטען און מאַטראָסען, פ׳רוב גיגנאַ דירען, האָבען געשכור׳ט, האָט זיך בעפריינדעט מיט אימיצען פון זיי, וואָס איז איהר געפעלען געוואָרען און פערבראַכט מיט איהם דערנאָך די נאַכט. און יענער האָט קיינמאָל ניט געוואוסט מיט וועמען ער האָט פערבראַכט.

אין די דאָזיגע אַוואַנטורעס האָט לעסטאָק איהר תמיד בעגלייט, און חוץ דעם איז ער געווען דער דאָקטאָר, וואָס נאָר איהם האָט זי אַנפערטרויט, ווען זי האָט געדאַרפט זיך בעפרייען פון די שפורען פון די דאָזיגע ליבע־אַוואַנטורעס...

האָט ער, לעסטאָק, דעמאָלט אויסגעפיהרט ביי איהר אַלצדינג וואָס ער האָט געדאַרפט, און זיינע געגנערס האָבען גאָרניט געקענט טוהן ביי איהר.

בעסטוזשעוו, וועלכער האָט פיינט געהאַט דעם קעניג פון פּרייסען און געגלויבט, אַז די אינטערעסען פון רוסלאַנד פאָדערען, אַז זי זאָל פערבינדען מיט ענגלאַנד, האָלאַנד און עסטרייך, האָט אומזיסט זיך בעמיהט צו געווינען די צאַרינע אויף זיין זייט. לעסטאָקס דעה איז געווען שטאַרקער ביי יעליזאַוועטען, און ער האָט געאַרבייט פאַר פראַנקרייך און פּרייסען און געגען די פלענער פון רוסישען קאַנצלער בעסטוזשעוו און פון שובאַלאָוו.

דער קאַמף צווישען די פּאַרטייען האָט זיך געמאַכט צושאַרפט זינט די צאַרינע, בעגלייט פון פּרינץ פּיאָטר פון האָלשטיין און פון איהר גאַנצער סוויטע, איז אין מערץ 1742 געקומען אין מאָסקווע, וואו איהר קרוינונג האָט געזאָלט געפייערט ווערען.

דאָרט איז דער הייס־בלוטיגער פיהרער פון דער רוסישער פּאַרטיי, דאָס הייסט פון יעליזאַוועטעס פּאַרטיי, משפּרקאָסקי, אַרויסגעטראָטען שאַרף געגען לעסטאָק׳ן און איהם בעשולדיגט, אַז ער איז אַ בעצאָהלטער שפּיאָן פון דער פראַנצויזישער רעגירונג און אַז ער אַרבייט געגען די אינטערעסען פון רוסלאַנד.

טשערקאַסקי האָט גערעדט מיט אַזאַ איבערצייגונג, אַז זיינע ווערטער האָבען געמאַכט אַן איינדרוק אויף די צאַרינע.

אָבער דער דורכגעטריבענער לעסטאָק האָט פערשטאַנען ווי זיך צו פערטיידיגען. זיינע פיינד — האָט ער געטענהט פאַר יעליזאַוועטען — האָבען קיין אַנדער זאַך איהם ניט פאָרצוהאַלטען, ווי נאָר דאָס, וואָס ער איז בעפריינדעט מיט׳ן מאַרקיז דעלאַ שעטאַרדי, מיט דעם פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר. אמת, ער לייקענט ניט, אַז ער האָט ליב צו בעזוכען דעם פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר; אָבער דאָס איז דערפאַר ווייל ער האָט ליב צו פערברענגען אין גוטען געזעלשאַפט; ווייל ביי דעם פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר עסט מען גוט און מ׳טרינקט גוט און מ׳פערברענגט פרעהליך. און חוץ דעם, קען ער ניט זיין אַזוי אומדאַנקבאַר און פערגעסען, וואָס ער, דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר, האָט געטון פאַר איהר, זיין צאַרינע, ווי ער האָט מיט זיין געלד און זיין איינפלוס געהאָלפען צו געווינען דעם טראָן פאַר איהר. אין בכלל דאַרף מען זיין בלינד און טעמפּ, מ׳זאָל ניט איינזעהן, אַז פאַר רוסלאַנד לוינט זיך בעסער צו זיין פערבונדען מיט פראַנקרייך און פּרייסען איידער מיט ענגלאַנד און עסטרייך.

און זיינע ווערטער האָבען געווירקט אויף דער צאַרינע און ווידער האָט לעסטאָק געזיגט איבער זיינע געגנערס.

בעת די פּאַרטייען האָבען זיך אַזוי בעקעמפט און יעדע פון זיי האָט געאַרבייט צו קריגען די הויפּט דעה ביי יעליזאַוועטען, האָט זי דערווייל אין מאָסקווע אויך הנאה געהאַט פון׳ם לעבען אויף איהר שטייגער.

לכבוד איהר קרוינונג האָבען אין מאָסקווע איצט געוויילט די פערטרעטערס פון אַלע אייראָפּעאישע רעגירונגען און פון די אַזיאַטישע פעלקערשאַפטען און יעליזאַוועטע האָט אַרויסגעוויזען צו זיי אַ גאַסטפריינדשאַפט אויף אַן עכט אָריענטאַלישען אופן.

מיט מיליטערישע פּאַראַדען, מאַסקען־בעלער, טעאַטער־פאָרשטעלונגען און ימים־טובים האָט יעליזאַוועטע זיי אונטערהאַלטען און מיט יעדען פון די פערטרעטער איז זי פריינדליך געווען, מיט יעדערען גלייך, קיין אונטערשייד צי ער איז געווען אַ פערטרעטער פון אַן אייראָפּעאישער רעגירונג, צי פון אַן אַזיאַטישער פעלקערשאַפט.

אַזוי האָט פערלאַנגט די גאַסטפריינדשאַפט און די דיפּלאָמאַטיע אויך.

און אין דער זעלביגער צייט האָט זי אויף קיין איין מינוט ניט אונטער רוקט אין זיך דעם וואונש, צו געפעלען זיי אַלעמען אַלס יעליזאַוועטע די פרוי, די שיינע, די שענסטע פרוי, און זעקס זיבען מאָהל דורכ׳ן טאָג האָט זי זיך איבערגעטון בסדר אין קליידער, וואָס זאָלען וואָס שאַרפער און כשוף׳דיגער אָפּ־צייכענען די שיינע פאָרמען פון איהר גוף. און אַמאָל האָט זי זיך גאָר בעוויזען אויף אַ פּאַראַד אָנגעטון מעשה גרענאַדיר, רייטענדיג אויף אַ ווייסען פערד. און אַן אַנדערמאָל איז זי געקומען צו אַ יום טוב אָנגעטון ווי אַ קליין מיידעלע, אין אַ קורצע קליידעל, מיט די האָר צוגעקעמט אויפ׳ן קינדערישען אופן און האָט געטאַנצט און געזונגען און געשמועסט אַרום זיך גליקליכע קינדערישע שמייכלען.

מיט שובאַלאָוו׳ן האָט זי איצט ווענינגער פערבראַכט ווי פריהער. זי האָט שוין מעהר ניט געהאַט צו איהם דעם פריהערדיגען צוטרוי, און ניט די פריהערדיגע ליבע. אמת זי האָט זי האָט זיך מיט איהם געהאַט איבערגעבעטען נאָך דער געשיכטע מיט דער אלמנה פּסקאָוו, אָבער אַ חשד האָט זיך דאָך אָנגעשטעקט אין איהר האַרצען, אַז ער איז איהר ניט טריי.

דאָס האָט בעמערקט לעסטאָק, און ער האָט גענומען ווידער פלאַנעווען מיט׳ן פראַנצויזישען אַמבאַסאַדאָר, ווי אַזוי אַרונטערצוואַרפען שובאַלאָוו׳ן פון זיין גדולה.

און זיי זענען געפאַלען אויף אַ פּלאַן: אַראָפּצוברענגען פאַר יעליזאַוועטען אַ גאַלאַנטען פון פראַנקרייך.

(פאָרטזעצונג קומט)

הומאָר — דער קונדס — סאַטירע

שווער צו זיין אַ פּאַסאַל!

יאָ, דער סיים, ער האָט קיין ברירה,
אוז ער מוז דאָך נעביך שטיין,
שטיין—זאָגט ער—איז פאָרט דאָך בעסער,
ווי מען זאָל איהם הייסען געהן...

אמת, שווער צו זיין אַ פּאַסאַל,
ווען מען קוקט דיר אויף די פינגער...
אָבער אַז עס קומט דער ערשטער
הערט דאָך לייכטער, ווערט דאָך גרינגער...

און דעריבער מוז מען טאַקי
עפּטער לאָזען זיך בעזיגען,
ווייל אין שווערע קריזיס־צייטען
איז אַ פּאָסטען שווער צו קריגען...

גראַף קאַלי.

עס קלינגט נישט שלעכט.

בעל־הבית: פון דער קאַסע פעהלען הונדערט דאָלער און נאָר מיר ביידע האָבען שליסלען צו איהר.

קאַסיר: לאָמיר ביידע אָפּצאָהלען צו 50 דאָלער און זאָל זיין שאַ.

אַנ׳ענטפער אָהן אַנ׳ענטפער.

בערל: אַ נאַר קען פרעגען מעהר פראַגעס ווי אַ קלוגער קען ענטפערן נישט אמת?

שמערל: איך קען דיר נישט ענטפערן.

אַ רעטעניש.

ווייב: איך האָב פערלוירען מיין דימענטענעם רינג.

מאַן: שרעק זיך נישט, שרעק זיך נישט! איך האָב איהם איינגעפריה געפונען אין מיין הויזען־קעשענע.

נערוואָזען אין טאַטען

מאַן: אונזער חיים׳ל ווערט מיט יעדען טאָג אַלץ מעה־ געראָטען אין מיר.

ווייב: ער האָט שוין ווידער אַפּגע־טון עפּעס אַ שווינעריי?

עס איז אַלץ איינס.

ער: פּייערע, איך בין גרייט צו שטאַרבען פאַר דיר.

זי: גוט! טאָ געשטים דעם טאָג

ער: פון דער חתונה?

זי: פון דער לויה, מיין איך.

שאלות ותשובות

שאלה: וואו קומען אַהין די טעג, די נעכט און די יאָהרען?

תשובה: די טעג עסען אויף די בחורים, די נעכט פערשפּילען די קאָרטען־שפּילער, די יאָהרען פערלייקענען די מיידלעך.

נישט אַלע האָבען מזל.

בערל: ביזט צופרידען מיט דיין ווייבעל?

שמערל: אָ, זי איז אַ הימליש וועזען!

בערל: אוי־וויי! און מיינע לעבט נאָך אַלץ!

עס נעהמט איהם גוט.

חיים: ווי געהט עס דיר?

נעציל: זעהר גוט, מיין פרוי איז פון מיר אַוועקגעלאָפען...

איהר מאַן.

אַ יונגער מאַן האָט זיך אין קראַקאָוו בעקענט מיט אַ יונגער דאַמע, און האָט שוין געפיהרט מיט איהר אַ ליבע. טרעפט זיך אַ מעשה, אַז פאַריגע וואָך בעגעגענט ער זי מיט אַן אַנדער יונגען מאַן.

— מיין הער האָט דער ערשטער יונגער מאַן געזאָגט צום צווייטען, נעהמט אַרונטער אייערע הענט פון דער דאַמעס טאַליע. זי איז מיין כלה!

— אַזוי גאָר? — רופט זיך אָפּ דער צווייטער — פון דעם האָב איך נאָך גאָר ניט געוואוסט איך ווייס נאָר, אַז זי איז מיין געזעצליכע פרוי.

אַ פּשוט׳ער חשבון.

דאָקטאָר: איך גאַראַנטיר אייך, אַז אין דריי חדשים אַרום וועט איהר זיין געזונד.

פּאַציענט: קענט איהר מיר נישט רעכענען דריי מאָל אַזוי פיל פאַר אייערע וויזיטען און מיך אויסהיילען אין איין חודש?

דריי מוידען ווי ריזען...

האָט זיך אַ טאַטע דריי מוידען, ווי ריזען
דריי מוידען ווי ריזען, וואָס שטעכען ווי שפּיזען
דעם אָרימען טאַטען אין האַרץ.
האָט זיך אַ טאַטע דריי מוידען ווי ריזען,
וואָס טרוימען פון גראַפען, באַראָנען, מאַרקיזען
פון נעגערס מיט פּנים׳ער שוואַרץ...

די באַקען פערוועלקען, דער בוזעם ווערט פוסטער,
מען טרוימט שוין פון שניידער, מען חלומ׳ט פון שוסטער
נאָר, גוואַלד, גיט איהם גיכער אַ הער!

האָט זיך אַ טאַטע דריי מוידען ווי ריזען,
דאָך האָט ער אך, נעביך, צו זיי קיין דעוויזען,
אַ גראָשען פערדינען איז שווער...
דאָך חתונה האָבען האָט קיינע בעוויזען,
זיי מאַכען דעם טאַטען צו שפּאָט.
עס העלפט שוין נישט „קאָטי" און נישט „הוביגאַן",
ס׳איז שווער אָהן דאָלאַרען צו קריגען אַ מאַן,
נאָר ביידען... פיל־לייכט... אַנ׳אידיאָט!

גראַף קאַלי.

די רעוויזיע.

מען האָט איהם נעמסרט, אַז ער האָט אין זיין הויז געפעהרליך געוועהר, וואָס קען טויטען מענשען.

אין אַ שעהנעם אויפדערנאַכט, בעת ער איז געזעסען און געגעסען וועטשערע, האָט זיך געעפענט די טיר און צוויי געהיים־אַגענטען האָבען זיך בעוויזען און גענומען דעם בחור אויף אַ פערהער:

— ווי הייסטו?
— ברוך מרדכי.
— ווי אַלט ביסטו?
— אפשר דרייסיג יאָהר.
— פערהייראַט?
— ליידער...
— קינדער?
— דריי.
— בעשעפטיגונג?
— בע...
— האָסט פּרנסה?
— מע...
— האָסט ביי זיך געוועהר, וואָס קען טויטען אַ מענש?
— יאָ.
— וואו?
— אָט דאָ ביים טיש: מיין ווייב און שוויגער.

ער האָט אויך רעכט.

— ר׳ חיים, איהר האָט, קיין עין הרע אַזאַ גרויס געשעפט פון זייף, און אַליין געהט איהר אַרום אַזוי ברודיג קאָנט איהר זיך דען נישט אַרומוואַשען?

א משל, און אַז איינער האָט אַ געשעפט פון סם, בעדאַרף ער זיך סמ׳ען?

א גרויסער אויסוואַהל שירם און קאַלאָשען מיט 25 פראָצ. ביליגער ווי איבעראַל!

צו באַקומען אין וועַרקשטאַט פון ס. פינגעַנבוים, 19 נאַרוטאָוויטש 19.

באַמערקונג: ס'ווערען אָנגענומען רעפּאַראַטורען פון שירעס און קאַלאָשען.

324

געדענקט די אדרעס: נאַרוטאָוויטש (דזיעלנאַ) 19.

גרויסער אויסוואַהל פון פערשידענע

פעלץ-וואַרען.

בעשטעלונגען ווערען שנעל און רעעל אויסגעפירט מיט גוטע בעדינגונגען

א. פישעלעוויטש, לאָדז,

דזיעלנאַ 12, פראָנט 1. שטאָק, טעל. 34 66

נעי. „אָרט" צו פערשפּרייטען מלאכה און ערד-אַרבייטען ביי יודען

עהמט אָן איינשרייבונגען אין די פרויען-וועַרקשטעלען פון קאַנ-נידאַטקעס אויף: 1) היטעל-פוצעריי (קאַפּעליושען, אַבאַנ-רען א.ז.וו.), 2) מאַשין-שטיקעריי און פערשידענע האַנד-אַרבייטען, 3) צושניידען און וועש-נעהעריי, 4) מאַניקור. נאָכ'ן ענדיגען דעם קורס ווערט אַרויסגעגעבען א צייגניס. איינ-שרייבונגען נעהמט אָן און ערטיילט אַלערליי אינפאָרמאַציעס די קאַנצעלאַריע פלאַץ-קאָשצעלנאַ 4, פון 9 ביז האַלב 1 און פון האַלב 3 ביז 6 אָוונד.

1966

זעטטליבע

פעלץ-אַרבייטען

ווי: זשאַקעטען, הערען-פעלצען און אַלערליי פאַנ-טאַזיע נעהמט אָן צו די בעסטע בעדינגונגען דער לאַנגיעהריגער קירזשנער-אַטעליער

1047

מ. פישעלעוויטש

20 פעטריקאָווער 20

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6 טעל. 45-49

הויט- און וועַנערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8-9.30, 12-2 און 7-8 אָוו. 006

Lek. Dentysta

Jakób Botwinik

נעאַרבייט אין דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע איבער 4 יאָהר, נעהמט עצט אָן טעגליך, אויסער שבת פון 3 ביז 9 אָוונד אויף דער

נאָוואָמיעסקאַ 26, פראָנט 2. שטאָק

היילען, פּלאָמבירען, צאָהן-ציהען אָהנע שמערצען, קינסטליכע ציין, קראָנען און גאָלד-בריקען.

▲▼▲▼ צוגענגליכע פרייזען. ▼▲▼▲

פאַר מיטגל. פון קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען-קר.	3—4
ד"ר כערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	9—12 4—5.30
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	10—12 5—6.30
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט קר.	12—2
ד"ר שמירנעלד	נערווען און גײַסטיגע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12.30—2
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—3 ,/1
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פּנימ-עלעקטר-פּיע, שפּר ד-שטראַהלונגען ווי שטעלען א. ז. וו. פּאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אַנאַ-ליזען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אורין, פּלעגמאַ און בלוט.

2130

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	9—2 נ"מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ פּאַראַשאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7.30

קינסטליכע ציהען, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

Firma S. Billauer, Łódź

33 Cegielniana 33

מאַכט בעקאַנט די ג' קונדשאַפט, אַז איך בעזיץ אויף לאַגער א רייכען אויס-וואַהל פון פערשידענע מעבלען, לויפער, גאַרדינען ווי אויך אַלעראַרט טאַפּעציר-צודאַטען און מעבעל-שטאָפען.

ספעציעל פערקויף פון ראָס-האָר פאַר טאַפּעצירער.

הורט — פאַבריקס-פרייזען! — דעטייל

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַר-שאַווער פירמע א. ג. **J. KRZYPOW** האָט ערעפענט — אין — לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

א מעבעל-לאַגער

קויפט און פערקויפט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, נײַ-מאַשינען, ווי אויך גאַרדע-ראָבען, אַנטיקען און פעלצען. כ'קויף פּיאַנאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך

687

Zagubiono matrykułę na imię Abrama Beneta, wyd. przez Dyr. 7-io kl. szkoły prywatnej „Tora hesed". Uczciwego znalazcę uprasza się o zwrot do administracji niniejszego pisma. 985

JĘZ. POLSKI, gram., literatura, konwersacja, udzielana najnowszą metodą. Zapewnione szybkie i gruntowne postępy. Na żądanie całkowity kurs gimnazjalny. Wiadomość: **Magistracka 4**, m. 14, od g. 3 do 5 p. p. 685

שעהן

און שנעל שרייבען

קאַליגראַף ל. בערמאַן פון זאַוואַדזקאַ 4, האָט זיך איבערגעצויגען אויף **דזשעלנאַ 42**, וואָהנ. 13. די ערגסטע צובראָכענע שריפט ווערט אויסגעבעסערט אין 15 טעג. דער, וואָס קאָן נאָרנישט, קאָן זיך אויסלערנען גוט שרײַבען א יגדישן בריף אין 3 וואָכען. דזשעלנאַ 42, וו. 13 רעכטע אָפיציגע, 2. שטאָק.

OMEGA

Precyzyjne zegarki w wielkim wyborze 5118

poleca:

A. Kantor

Gmach Grand Hotelu

בעקאַנטמאַכונג.

איך טאָך בעקאַנט מיינע ג. קונד-שאַפט, דאָס די פאַבריק פון **שאַמאָט-אייוועס** און **קוכען** פון די בעוואוסטע פירמע **גרינהאַלץ** און **ראָזענבלום** פון וואָלשטשאַנסקאַ 63 איז געוואָרען **סעפּאַרירט** און כ'האָב געעפענט א פאַבריק אויף

37 פעטריקאָווער 37,

וואו איך בעזיץ א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע

שאַמאָט-אייוועס און קוכען

רעעלע בעהאַנדלונג! פּינקטליכע אויס-פיהרונג! מיט אַכטונג

י. גרינהאָלץ,

1913 פעטריקאָווער 37.

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוו. פירמע **ח. לאָזניק** האָט געעפענט א פראָנט-

מעבעל-געשעפט

אויף נאַוראָטקאַ (דלוגאַ) **44**, טראַמוואַי 6 און 8 קויפט פערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען, שפיגלען, ניי-מאַשינען א.ז.וו. צאָהלט די העכסטע פרייזען

בעמערקונג: און געשעפט איז שטענדיג אויף לאַגער פערשידענע מעבעל אין גוטען צושטאַנד פרייזווירדיג צו פערקויפען. (פריוואַט-וואוינונג בענעדיקטאַ **28**).

קעלניש בלומען-וואַסער

EROS

גראָד ווי אין א גן-עדן פריש, ערקוויקט וועסט זיך פיהלען, ווען אין דיין בענוצונג שטענדיג „ראָס"-וואַסער בלייבט!

צו בעקומען איבעראַל!

וויכטיגע נייהייט פעלצוואַרען אויף ראַטעס

מענער און דאַמען פעלצען אייך איינצעלנע פוטערלעך און גרויסען אויסוואַהל — — צו בעקומען ביי — —

I. SZWARCMAN

41 NARUTOWICZA 41 866

ס'ווערט אויך אָנגענומען אַלע אַרט רעפּאַראַטורען.

אכטונג! אין מיין ערשטקלאַסיגער קירזשנער- ווערען אָנגענומען זעמט-ליכע פעלץ-אויסאַר-בייטונגען פון אייגענער און אַנפערטרויטע וואָרען צו ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען. אכטונג!

מ. שאַליט, פעטריקאָווער 33

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	10-11 2-3 $6^{1}/_{2}$-$7^{1}/_{2}$
ד"ר רווזשאַנסקי	הויט- און געשלעכט-קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	1-2 7-8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	$11^{1}/_{2}$-1 5-6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע קראַנקהייטען	3-4 ז.1-2
ד"ר ווײַנבערג	אינערע הערץ לונג. קר.	11-1 $5^{1}/_{2}$-7
ד"ר סטופעל	רענטגען	4-6 10-12
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָה-סוגרהיילונג, בעליכטונגען, קאַנגען, מאַסטען, א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר געשטראַהלונג און דורכלײַכטונ-גען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר טאַמלער.

אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—6 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

וויזיט אין ד"ר שטאָט.

פעלץ-וואַרען

אַלער אַרט אין רויהען און פערטיגען צו-שטאַנד צו מעסיגע פרייזען עמפפעהלען

B-cia PIETRUSZKA i MELMAN

2 ZIELONA 2, — tel. 42-38

(róg Piotrkowskiej)

אכטונג! קירזשנער-וועַרקשטעל אויפ'ן אָרט. אויספערטיגונג פון אַלע אַרט פעלץ-אויסאַרבייטונגען.

בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך:

איך האָב די עהרע מיטצוטיילען, אַז איך האָב מיין ביורא איבערגעטראָגען פון פעטריקאָווער 18 אויף

17 פעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פאָרנער דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52,

וואו עס ווערען ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי בימים דויט'ן אויסטאַוו, קלאָוזעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטאָט און ווילעס, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָ-קאַטס. דעקלאַראַציע- ווידען קאָנצעסיעס פון קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו, ביטעס צו אַלע פּאָ-ליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטו-טען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דעראָגאַציעס, קאַרגע ספּראָוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

503

רעכטס-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ

פעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

Miejski Kinematograf Oświatowy

Wodny Rynek (Róg Rokocińskiej)

Od wtorku, dn. 2 listopada do 9 listopada r. b.

Dla dorosłych: początek codziennie o godz. 6[30] i 8[45] (w soboty i w niedziele 5, 6[45] i 8[45])

„POLIKUSZKA"

(Tragedja rosyjskiego chłopa)

Dramat w 6-ciu częściach podług opowieści **Lwa Tołstoja**, osnuty na tle prawdziwego zdarzenia w majątku rodzinnym wielkiego pisarza. W roli głównej **J. M. Moskwin.**

Nad program: DZIADEK MRÓZ (Morozko)

Bajka w 4 częściach o złej macosze, pięknej pasierbicy i dobrym duchu.

Dla młodzieży: początek o godz. 3 i 5 (w soboty i niedziele o godz. 1 i 3-ej p.p.

„Hrabianka Popychadło"

Dramat w 8-miu częściach. W roli głównej MARY PICKFORD.

Nad program: ??? Nad program: ???

Ilustracja muzyczna pod kierunkiem **Ign. Cłapińskiego.**

דענטיסט און צאָהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.

פרייזען ביליג! — ביליגסטע צאָהן בעצאָהלונג.

נייער פאלקסבלאט
5. נאוועמבער 1926

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט
5 נאוועמבער 1926

5 פרייטאג כח מרחשון תרפ"ז	נאוועמבער זון-אויפגאנג 6.13 זון-אונטערגאנג 4,27 לענג פון טאג. 11 ליכט-צינדען 3-47

קאנטראל-פערזאמלונגען.

היינט, פרייטאג, דעם 5-טען נאוועמבער קומען פאר די קאנטראל-פערזאמלונגען פון די קאטעגאריעס A, C, C1 פון די טרזאגען, וועלכע האבען זיך צוליב פערשידענע סיבות נישט געשטעלט צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין 1925.

די קאנטראל-פערזאמלונגען וועלען פארקומען לויט'ן פאלגענדען סדר:

יאהרגאנג 1891.

(קאנסטאנטינער 81) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות O–N

מארגען שבת Ph–Pa

יאהרגאנג 1892.

(קאנסטאנטינער 81) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות O–N

מארגען שבת Ph–Pa

יאהרגאנג 1893

(לעשנא 9) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות Mz–Me

מארגען שבת N

יאהרגאנג 1894.

(קאנסטאנטינער 62) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות L

מארגען שבת Md–Ma

יאהרגאנג 1898.

(סקלאדאווע 40) די, וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות L

מארגען שבת Md–Ma

צו די פערזאמלונגען דארף מען זיך מעלדען פונקט 9 א זייגער אינדערפריה מיטנעמענדיג מיט זיך דאס מיליטער-ביכעל מאביליזאציאנס-קארטע און אנדערע מיליטער-דאקומענטען. די, וועלכע וועלען זיך נישט שטעלען וועלע שטרענג בעשטראפט ווערען.

„גלאס קופיעצמא".

דער לאדזער סוחרים-פעראיין (פעטריקאווער 73) האט אנגעהויבען ארויסגעבען א צוויי-וואכענבלאט „גלאס קופיעצמא".

אין ערשטען נומער געפינען זיך פאלגענדע ארטיקלען:

פון רעדאקציע; חצגען א ווירטשאפטליך האנדעלס-פראגראם — פון ד"ר יוזעף זאקס; יקרות; פראבלעמען פו. דער לוין-אינדוסטרי — י. מאטאקסבלאט; מיר עפענען א דיסקוסיע, ווירטשאפטליכע לעבען, אינפארמאציעס, בעריכטען, כראניק א. א. וו.

פון יודישען טעאטער.

„פינקע-פינקע".

אין זאל פון פילהארמאניע ווערט מארגען, שבת נאכמיטאג, געשפילט דורך דער לאדזער טעאטער-טרופע די בעקאנטע פיעסע „פינקע-פינקע" מיט געזאנג און טאנץ.

אלס הויפט-ראליסטען טרעטען-אויף די גאסטראלערען פון אויסלאנד ה"ה לאווענדא און שטרייטמאן.

פון פילהארמאניע.

לוציא מעסאל'ס אויפטריטען.

היינט פרייטאג, טרעט אויף אין פילהארמאניע-זאל די בעריהמטע פוילישע אפערעטען-קינסטלערין לוציא מעסאל.

עס טרעטען אויך אויף א רייה ווארשאווער ארטיסטען. עס ווערט געשפילט די פאפולערע אפערעטע „טערעזינא און נאפאלעאן."

לערנט אייך געהן אין גאס!

די שטראפען חערען איינגעפירט באלד אויפ'ן ארט. - היט די פארשריפטען.

(-) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז זייט איניגע טעג שוין ארייין אין קראפט די פעראָרדנונג וועגען באלדיגען איינקאסירען די שטראפען, וואס ווערען ארויסגעלעגט דורך פאליציאנטען אדער טשאדאווניקעס, פאר נישט צופאסען זיך צו די פארשריפטען וועגען גאסען-פערקעהר און נישט אפהיטען די ריינקייט.

מיר מאכען דעריבער נאכאמאל אויפמערקזאם, אז די פעראָרדנונג וועגען גאסען-פערקעהר מוז אויפ'ן שטרענגסטען אופן אפגעהיט ווערען.

די שטראפען, וואס ווערען ארויפגעלעגט דורך די פאליציי-פארשטעהער, מוזען גלייך אויפ'ן ארט בעצאהלט ווערען און מ'בעקומט דערויף א קוויטונג.

אויב מ'האט נישט טונקט ביי זיך קיין געלד, מוז מען די סומע אין משך פון 24 שעה אריינטראגען אין פאליציי-קאמיסאריאט. אויב נישט — ווערט מען פון שטוב ארעסטירט און די שטראף ווערט פערגרעסערט.

מ'מוז דעריבער געדענקען:

1) נישט שטעהן אין מיטען גאס אדער טראטואר;

2) האלטען זיך אויפ'ן טראטואר שטענדיג אויף רעכטס;

3) נישט געהן אין גרעסערע גרופען ווי צו דריי פערזאן; 3 פערזאן טארען נישט געהן — געפארעמט;

4) אריבערגעהן פון איין טראטואר אויפ'ן צווייטען טראטואר נאר גלייך;

5) נישט ארויף-אדער אראפשפרינגען פון טראמוואי;

6) נישט שפייען און נישט ווארפען קיין מיסט אויך פאפיראסען אויף דער גאס;

7) נישט געהן אין מיטען וועג:

8) נישט שטעהן אפילו, ביי א טראמוואי-סטאציע, אויב מ'האט נישט בדעה ארייין-וואגו צו פאהרען.

די אויבענדערמאנטע פארשריפטען דארפען און מוזען אפגעהיטען ווערען.

די שטראפען פאר עובר-זיין אויף די תקנות זענען פערשידענע: פון 1 ביז 50 זלאטעס. די געלד-שטראפען קענען אויך זיין פיל גרעסער, ס'קענען אויך זיין געלד-און ארעסט-שטראפען צוזאמען.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון שאכער-סעקציע.

זונטאג איז אונטערן פארזיץ פון ה' ל פרייס פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער שאכער-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער פעראיין אויף לאדזער וואיעוואדזטווע (זאחאדזקא 5). ה' העניג בעריכטעט, אז אין פערלויף פון דער קורצער צייט, וואס די הילפס-קאסע איז טעטיג האט זי ארויסגעגעבען די מיטגלידער 209 הלוואות אויף א סומע ביז 6.500 גילדען, פון רעטונגס-קאמיסיע האט די הילפסקאסע א דאנק די בעמיהונגען פון אדוו. ווייצמאן בעקומען 1.500 ז. און יעצט בעזיצט די קאסע 2.200 ז. וואס מ'איז צוטיילט צווישען די מיטגלידער, וועלכע די הלוואות דערטעטוען פשוט פון אנאונטערגאנג. נאכ'ן בעריכט האט זיך ענטוויקעלט א ברייטע דיסקוסיע און ס'איז אויסגעדריקט געווארען צופרידער פערוואלטונג פאר איהר פרוכטבארע טעטיגקייט. צום סוף זענען פארגעקומען וואהלען צו א נייער פערוואלטונג וועלכע האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: העניג, הורוויטש, ווילענבערג גאלדבערג, רמא, קלעבער, ווייסמאן, מאשקאוויטש, פלאצער, און סטריקאווסקי, אין רעוו. קאמיסיע: פארנעוויטש, ראזענבלאט און גרינשפאן.

און דער פערזאמלונג זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה רעזאלוציעס צוו. אנד. זיך צו ווענדען צו דער קהל'ה מערוואלטונג וועגען א סובסידיע פאר דער הילפס-קאסע, וועגען אפשטעלען דאס הערכערן דאס דירה-געלד פאר קלענערע וואוינונגען, ווי אויך מ'איז אויסגעדריקט געווארען א דאנק דעם ה' אדוו. ווייצמאן פאר זיין ארבייט פאר דעם פעראיין.

„אהבת תורה".

די פערזאמלונג חענען שפיצע אויף בעשפרוזונג.

זונטאג איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די עלטערן פון די שילער. וואס לערנען אין דער ישיבה „אהבת תורה, נאכרעפ, ווי ס'איז אויסגעהערט געהערען דער בעריכט, וועלכען ס'האט אפגעגעבען דער פארזיצער ה' פאצאגאווסקי איז אויסגעדריקט געווארען דער פערוואלטונג א דאנק פאר דער טעטיגקייט.

די פערזאמלונג האט בעשטעטיגט, אז פון די 347 קינדער, וואס לערנען אין דער ישיבה בעקומען נאר 112 בעשפעזונג און האט אויסגעדריקט איהר שארפסטען פראטעסט געגען דעם. וואס דער ווארשאווער קאפיטעט פאר דער קינדער-בעשפייזונג האט נישט בעשטימט קיין סובסידיעס פאר דער ישיבה, בעת די לעצטע געלט-פערטיילונג.

קארנאוואל הויבט זיך ערשט אן.

דערווייל פאלען שוין... פעטש.

(-) אין איינעם פון די לאדזער גרעסערע רעסטאראנען, וואו ס'איז פריי-ווי הימלעך דורך די ארטיסטישע נומערן, איז עהערגעכ ע צייגאכט אויסגעבראָכען א געשלעג, אדער, ווי ס'ווערט פאפולער גערופען — א „מארדאבימשיצ"... עטליכע עלעגאנטע געסט האבען אונטער יער ווירקונג פון אלקאהאלמשקאות אנגעהויבען טופלען און ווען דער דירעקטאר פון לאקאל האט די געסט אויסמערקזאם-געמאכט דערויף, האט ער אליין בעקומען א פאטש.

ס'איז ענטשטאנען א געשלעג און — פאליציי האט ערשט שפעטער געמאכט א דנונג.

חענען שטעפער-שטריק.

א בריף אין רעדאקציע.

געעהרטע רעדאקציע!

ערלויבט מיר צו געבען אויף די שפאלטען פון אייער ש. צייטונג פאלגענדע ערקלערונג:

אזוי ווי ס'האט זיך בעוויזען אין „נייעם פאלקסבלאט" א בריף צו דער עפענטליכקייט פון די שטעפער-געזולען מיט פערשידענע פארוואורפען אויף דעם אדרעס פון די מייסטער, ערקלערען מיר פאלגענדעס:

ס'איז נישט אמת, אז א געזעלען פערדינט נאר הערכסטענס ביז 6 זלאטעס טעגליך. דער פערדינסט איז אפילו 8 און 10 זל. אפהענגיג פון דער קוואליפיקאציע. בנוגע דעם, וואס ס'חערט נאר געארבייט 4-5 טעג אין דער וואך איז דאך נישט שולדיג דער מייסטער. וועלכער וואלט גערן געארבייט א גאנצע וואך, איבעריגענס איז לעצטענס געווען נארמאלע ארבייט. ווענען די אונטערהאנדלונגען שטעלען מיר פעסט, אז מיר האבען געהאט 2 קאנפערענצען און אויב ס'איז נישט געקומען צו א הסכם, איז עס נאר צוליב די ארבייטער, ווייל די מייסטער קענען נישט מעהר געבען ווי 25 פראצענט, און מחמת ביי די איצטיגע פאך-פערהעלטעניסען, וואס לאזען זיך נישט דערקלערען אין א קורצען בריף, איז דאס דער מאקסימאלפטער פראצ., וואס מיר קענען העכערען. און ביז לעצט — ווענען שטרייק ביי די מייסטער-כאלופניקעס, קענען מיר נאר פעסטשטעלען, אז זיי האבען נישט קיין שום שייכות צום אלגעמיינעם קאמאשען-מאכער-מייסטער און דאס איז א בעזונדערע סעקציע.

מיט אכטונג

ל. אדערבערג

פרעזעס פון קאמאשען - מאכער-מייסטער-פעראיין.

לאדזער בילדלעך.

אנ'עקסמיסיע.

איהר האט שוין א מאל געזעהן, רבותי, ווי א שאנט פליהט?

— ניין?!

— געהט, זייט מוחל, ארויס אויף דער אלטשטאדט און שטופט זיך אדורך צווישען שולם, צווישען אלטע ווייבער, וואס יעלה'ן, יונגע מיידלעך, וואס שילטען אויף א מאדערנעם ליטעראַרישען לשון: א טיך געדרעהטע לעכער אין זיין גאל אריין!. ברענען זאל ער ווי קיהן און לעשען זאל מען איהם מיט בענזין! גארטעלט זיך אונטער די זייטען, אז אנ'עלעבויגען זאל זיך אייך נישט פערטשעפען הינטער דער זיבענטער ריפ;

— טוט זיך אן א טאר שאפערסקע ברילען, אז דער שטויב פון פליהענדיגע גראטעס זאל אייך נישט מאכען פאר א סגי-נהור און דערנאך דראפעט זיך אויף אלע פיר אויף א פאר אויסגעקרומטע, צעדרעהטע-פערפוילטע און פרוכנאוואטע טרעפלעך, — און דאן שטעלט זיך אוועק אן א זייט און קוקט:

א שאנק פליהט... א בלומענטעפעל, א לאקשענברעט, א וואנד-זייגער, א נאכט טעפעל... און קינד שטעהט און וויינט אין מיטען דער שטוב:

— טאטעשי — שו-שו...

און די מוטער העלפט אונטער דעם קינד:

— אז זייגע יאהר'ן און טעג זאלען איהם אזוי פערדרעהט ווערען, רבונו של עולם פון הימעל, ווי ער האט מיר מיינע יאהרען פערדרעהט!..

און ביי דער טיר שטעהט א פאליציאנט, ווי א כהן ביי דער עבודה, דאס לעדערל פון היטעל אראפגעלאזט איבער דער גאמבע:

— נו, צא יעטט, דא דיאבלא! ווינאשיש!... און דער קאמארניק אין דעם ווינטערדיגען אויסגעקראכענעם יובעצעל מיט די קיים אויפ'ן האלו, זעהט אויס, ווי א קליינשטעטלדיגע דיין, וועלכער ווייס געביך נישט, ווער עס האט איהם געשליירט.

און דריי גרויסע, געשטופלטע שקצים שלעפען בעבעכעס און זענען צע'רוגזה'ט:

— נאבאק, פשיע-קרעוו!...

נעבען בוידעם שטעהען אחינו בני ישראל און צארענען:

— וואס? הפקר פיערושקע? מ'נעמט א יוד און מ'ווארפט איהם ווינטער ארויס מיט די בעבעכעס און גארנישט?!

— יעך וואלט איהם די זייטען אונטערגעהאקט!

— און איך וואלט'ן די קישקעס ארויסגעלאזט און זיי בעצויגען איבער דער שטאט פאר אנ'עירוב!...

— דאס זעגען אלץ, גאטאדא, נאסליעדסאוועס פון די אמאליגע פאריאדקעס, - מישט זיך אריין א ליטוואק און וויל זיך נעהמען ברייטער דערקלערען די סבה.

— פעטער, לאז נאך, האקט איהם איבער א וואוילער יונג — פעטער לאז נאך — אינך ווייס מע שוין, וואס אינך האפער צו טון, ער עס שוין בא אונך ווערען פאר א קדוש!...

נאר „אמייכער" אין זיין טרמה הערט אריין.

— „א קעפקע" איבער'ן מח, אז די חכמה זאל איהם פון דער גאז ארויס!

— האטך נישט קיי מורא: — ס'עס שוין א רוח אין זיין מיט'ן מארק אריין.

אייגער ווייל דעם צווייטען איבערשרייען, יעדער קלעהרט עפעס אויס אנ'אנדער מין „פראטעסט", פאר אזא „אמיוואטעל" און ס'הויבען זיך הענט, שטעקענס, בייטשען און אין דער לופטען פליהען: שאנק, לאקשענברעטער, בלומען טעפלעך, וואלגעהעלצער, בעבעכעס און שארבעלעך פון טעלער...

קלענערע חברה שפרינגען אונטער, קלויבען צונויף די שארבעלעך און רוימען זיך איין שפיל פודות'דיג:

— שפעטער ע'מער זיך שפילען...

און איינער אן יאט מיט איין באשטיוועלטען און מיט איין צוריסען פוס שטעהט און קוקט דעם גאנצען עסק פלעגמאטיש אן, שטעקט זיך אריין די הענט אין די צעריסענע הויזען-קעשענעס און לסוף גיט ער, מעשה ברויטער, א שפיי:

— א, געשוואלען און געדראלען זאלען זיי ווערען — א גאנצען פאגראם מאכען זיי!

י. שרה'לעס.

דער טויטער קערפּער אויפ'ן פעלד.

סענסאַציאָנעלער מאָרד-פּראָצעס אין לאָדזער קרייז-געריכט.

דער מאָרד פּראָצעס, וועגען וועלכען מיר האָבען געמאָלדען אין נעכטיגען נומער, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס צווישען דער קריסטליכער בעפעלקערונג פון אַלט-שטאָט. דער געריכטס-זאַל איז פול געפּאַקט מיט פּובליקום, ביי דער טיר שטעהען אַ פּאָר פּאָליציאַנטען, וועלכע היטען אָפּ די אָרדנונג.

די פיר בעשולדיגטע: די קאַזאַרסקאַ, די פרוי פון דעם ערמאָרדעטען, איהר מוטער ראַזאַליאַ אָרלינסקאַ, ברודער יוזעף אָרלינסקי און פעטער פּאָלושקיעוויטש, וועלכע מען האָט אַריינגעבראַכט אין געריכטס-זאַל מיט אַ שעה פריהער פאַר'ן אָנהויב פונ'ם פּראָצעס, אינטערהאַלטען זיך זעהר לעבהאַפטיג. דער פּראָצעס הויבט זיך אָן אַרום 12 אַ זייגער בייטאָג, צוויי עדות פון די אַרויסגערופענע עטליכע און 50, זענען צוליב קראַנקהייט צום פּראָצעס נישט געקומען. עס ווערט בעשלאָסען זייער עדות-זאָגען איבערצולעזען. דאָס געריכט בעשליסט דאַן אויסהערען די בעשולדיגטע יעדען בעזונדער, און דריי בעשולדיגטע, דער אָרלינסקי'ס מוטער און זוהן און פּאָלושקיעוויטש ווערען פון זאַל אַרויסגעפיהרט. עס בלייבט אויפ'ן פריהער די בעשולדיגטע קאַזאַרסקאַ.

אויף דער פראַגע פונ'ם פּרעזיצער קאָזלאָווסקי, צי איז זיך די בעשולדיגטע מודה, אַז זי האָט צוזאַמען מיט איהרע קרובים סוף מאַי מאָנאַט 1926 ערמאָרדעט איהר מאַן יוזעף קאַזאַרסקי, ענטפערט די בעשולדיגטע; ניין, זי זאָגט. אַז זי האָט דערין קיין שום אינטערעס נישט געהאַט, זי האָט געפיהרט אַ גט-פּראָצעס געגען איהם, און האָט דעם פּראָצעס כמעט געוואונען. ווייטער בּאַראַקטעריזירט די בעשולדיגטע איהר אומגעקומענעם מאַן אַלס נישט קיין שלעכטען מענש, נאָר אַלס שכור, מיט אַ שוואַכען ווילען. ער האָט זיך בעפונען אונטער'ן איינפלוס פון שלעכטע מענשען. זייער צוזאַמענלעבען אין געוועזען פּאַסאַל, ער פלעגט אַלעמאָל אוועקגעהען צו פרעמדע פרויען, אָבער דערנאָך זיך צוריק אומקעהר'ען צו איהר. חתונה געהאַט האָט זי מיט איהם געגען איינענעם ווילען, לויט'ן פערלאַנג פון דער מוטער. ער האָט איהר פערפיהרט, ער איז בעקומען אין אַ אוניפאָרם פון אַ קאָנדוקטאָר, געזאָגט, אַז ער האָט אַ פּאָסטען, און נאָכדעם האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ער האָט קיינמאָל אויף דער באַהן נישט געדינט, ער האָט נישט געוואָלט און קיינמאָל נישט געאַרבייט.

דער פּרעזיצער פרעגט, צי די בעשולדיגטע האָט בעקומען צו איהר חתונה נדן. די בעשולדיגטע ענטפערט, אַז ניין, צו יענער צייט האָבען זיי ביידע ד. ה. זי און איהר מוטער געאַרבייט אין פּאָזנאַנסקי'ס פּאַבריק. אויף דער פראַגע פון פּרעזיצער ענטפערט די בעשולדיגטע נאָך, אַז דאָס ערשטע הויז אויף בזשעזשינער האָבען זיי, זי מיט'ן מאַן געקויפט אין יאָהר 1919 אויף איהר נאָמען און דאָס צווייטע הויז אין 1922 אויף ביידעס נאָמען, עס איז ליגען זאָגט זי, אַז איהר מאַן האָט געוואָלט פערקויפען זיין העלפט.

— צי האָט זי איהר מאַן געשלאָגען?

איינמאָל, ווען ער איז אויף איהר אָנגעפאַלען און געוואָלט ביי איהר צונעהמען געלד, האָט זי איהם בעשלאָגען מיט אַ שטעקען, אַ צווייט מאָל האָט זי איהם אויך געגעבען אַ פּאָר קלעפּ מיט די בלויזע הענט. און ווייטער פלעגט זי איהם וואַ-פען. וואָס עס איז איהר געקומען אונטער די הענד, ווען ער פלעגט איהר פערפאָלגען און וועלען שלאָגען.

דער קאַזאַרסקאַ, און בעוויזען, אַז די קאַזאַרסקאַ האָט אין זייער געגענוואַרט געשוואוירען, אַז זי וועט איהר מאַן דער'הרג'ענען, זי מוז איהם דער'הרג'ענען האָט זי געזאָגט, ער וועט ליגען אויף אַ מיסט-פעלד און די ווערעם וועלען איהם עסען.

דערויף ערקלערט די בעשולדיגטע קאַזאַרסקאַ, אַז זי האָט די ווערטער קיינמאָל נישט געזאָגט, אַז די שטיינקעס זענען בייז אויף איהר פון זינט זייער טאָכטער ערנע האָט חתונה געהאַט מיט קאַזאַרסקאַ'ס ברודער אָרלינסקי'ן.

פּרעזיצער: צי האָט איהר אַמאָל איינגעלאַדען זיך צו הילף געגען אייער מאַן אָרלינסקי'ן און פּאָלושקיעוויטשען?

— ניין.

פּרעזיצער: פּאָלושקיעוויטש האָט גענעכטיגט אַ פּאָר נעכט ביי דער אָרלינסקאַ, ווען איז דאָס געווען.

די בעשולדיגטע: דעם 18-טען מאַי איז איהר מאַן, וועלכער האָט לעצטענס נישט געוואוינט אין דער היים געקומען צו איהר מוטער אָרלינסקאַ און געבעטען מען זאָל איהם ערלויבען שלאָפען, די מוטער האָט געפרעגט ביי דער בעשולדיגטער צי זאָל זי ערלויבען, די בעשולדיגטע האָט רחמנות געקריגען אויף איהם און האָט ערלויבט. אויפ'ן צווייטען טאָג איז אָבער פּאָרגעקומען אַ נייער סקאַנדאַל און כדי די מוטער זאָל נישט בלייבען אַליין און נישט זיין אָנגעוואָרפען אויף אַ נייעם וויזיט פון איהר מאַן, האָט מען געבעטען פּאָלושקעווישען ער זאָל שלאָפען ביי דער מוטער. פּאָלושקעוויטש איז געשלאָפען 2 נעכט און נאָכדעם צוקריגט זיך מיט איהר אין מיט דער מוטער און איז מעהר נישט געקומען שלאָפען.

נאָך אַ ווייכטיגער מאָמענט: די בעשולדיגטע קאַזאַרסקאַ האָט געהאַט אין פרידענס-געריכט אַ פּראָצעס מיט איהר מאַן, די פּאָוויעסטקע האָט זי בעקומען, ווען איהר מאַן איז שוין געווען פערפאַלען, די קאַזאַרסקאַ האָט זיך צום געריכט נישט געשטעלט, און דעם פּאָליציאַנט, וועלכער האָט איהר די פּאָוויעסטקע אָפּגעגעבען האָט זי געפרעגט, צי עס קען פּאָרקומען דער פּראָצעס, אויב דער בעשולדיגטער שטעלט זיך נישט. דער פּרעזיצער פרעגט אַלזאָ די בעשולדיגטע קאַזאַרסקאַ, פון וואַנען האָט זי געוואוסט, אַז איהר מאַן, אין יענעם פּראָצעס דער בעשולדיגטער, וועט זיך צום געריכט נישט שטעלען.

די בעשולדיגטע שטאַמעלט.

דער פּרעזיצער ערקלערט אַ פּויזע אויף 10 מינוט.

נאָך דער פּויזע ווערט ווייטער אויסגעהערט די בעשולדיגטע קאַזאַרסקאַ, זי דערצעהלט ווייטער, אַז איהר מאַן האָט געדינט אין אויספאָרשונגס-אמט אַלס געהיים-אַגענט, אַז אין 1925 איז ער פאַר שלעכטע אויפפיהרען זיך פון זיין פּאָסטען בעזייטיגט געוואָרען.

פּראָקוראָר: צי האָט איהר זיך נישט אינטערעסירט וואו אייער מאַן איז? פאַרוואָס האָט איהר נישט געמאָלדען דער פּאָליציי?

די בעשולדיגטע ערקלערט, אַז זי האָט איהר מאַן נישט געזוכט חדשים-ווייז, און עס האָט איהר אויך איצט נישט געוואונדערט, וואָס ער קומט נישט.

דער פערטיידיגער פּיאָטר קאָהן פרעגט; ביז וואָס פאַר אַ צייט האָבען דאָס פּאָר-פּאָלק קאַזאַרסקאַ פּאַקטיש געלעבט צווישען זיך אַלס מאַן און ווייב.

די בעשולדיגטע: זיי האָבען געהאַט בעציהונגען נאָך אין יאַנואַר 1926, זי ערקלערט אויך, אַז איהר מאַן איז געווען קראַנק אויף אַ ווענערישע קראַנקהייט.

דער דערמאָרדעטער קאַזאַרסקאַ האָט זעהר ליב געהאַט און זיך גוט בעצויגען צו זייער קינד אירענע קאַזאַרסקאַ, דער [...]

די צווייטע בעשולדיגטע די מוטער ראַזאַליאַ אָרלינסקאַ איז זיך אויך נישט מודה אין מאָרד, זי ווייסט פון גאָרנישט צוזאָגען, זי האָט מיט דעם ערמאָרדעטען גוט געלעבט, זאָגאַר איהם געגעבען אין דער מלחמה צייט 2000 רובל אויף צו האַנדלען. מיט דעם זוהן אָרלינסקי האָט זי געלעבט ווייניגער בשלום, ווי מיט דעם איידעם קאַזאַרסקי צווישען די קאַזאַרסקי'ס פלעגען פּאָרקומען ,,כסוכים, און זי פלעגט אויך דערפון ליידען.

זי זאָגט: דער איידעם האָט יאָ געוואָלט און אפילו געפּרובט צו פערקויפען זיין טייל פערמעגען

דער דריטער בעשולדיגטער יוזעף אָרלינסקי דערצעהלט, אַז ער איז געווען אין שלעכטע בעציהונגען מיט דער שוועסטער קאַזאַרסקאַ. אַז קאַזאַרסקין האָט ער נישט ליב געהאַט, ווייל יענער האָט ליב געהאַט צו טרינקען און ער נישט. ער דערצעהלט אויך וועגען דעם, אַז די פּאַמיליע פון זיין פרוי ערנאַ, די שטיינקעס זענען פיינדליך געשטימט צו דער קאַזאַרסקאַ און צו די אָרלינסקיס, ווייל זיי מיינען, אַז ביי דער חופה האָט מען ערגאַ'ן אָפּגעשמדט און אָנגערופען „עווע".

צו דעם מאָרד איז ער זיך נישט מודה. ער זאָל אַמאָל האָבען געזאָגט אין קאָמיסאַריאַט, אַז ער וועט קאַזאַרסקין דעם קאָפּ אָפּשניידען, איז נישט אמת, ער האָט עס קיינמאָל גישט געזאָגט. ער האָט אַמאָל געהאַט אַ פּראָצעס דערפאַר וואָס ער האָט צובראָכען קאַזאַרסקין אַ פּאָר ריפּען. מען האָט איהם אָבער פריינעשפּראָכען.

אויך דער 4-טער בעשולדיגטער פּאָלושקעוויטש, איז זיך אין זיין שייכות צום מאָרד נישט מודה. ער האָט געוואָלט אַמאָל זאָגען, אַז ער האָט פון דער קאַזאַרסקאַ בעקומען 2000 זלאָטיס ער זאָל דער'הרג'ענען איהר מאַן יוזעף קאַזאַרסקי. דער בעשולדיגטער איז זיך איצט מודה, אַז ער האָט עס דעמאָלט געזאָגט אויס נקמה צו דער קאַזאַרסקאַ, ווייל זי איז אַ שלעכטע, און זי האָט זיך צו איהם און צו זיינע קינדער שלעכט בעצויגען, זי האָט איהם אַמאָל נעבאָרגט 200 זלאָטעס, איז זי איהם דערגאַנגען די יאָהרען, ער זאָל איהר דאָס געלד אָפּגעבען.

נאָך אַ צווייטער פּויזע פון 5 מינוט הויבט זיך אָן דער פערהער פון די עדות.

דער עדות לעאָן קלינגער דערצעהלט, אַז ער וואוינט אין דעם זעלבען הויז, אין וועלכען ס'האָט געוואוינט דער דערמאָרדעטער קאַזאַרסקי, אויף קאָנאָפּניצקאַ 18. ער האָט אָפט געהערט געשלעגען ביי קאַזאַרסקי'ן אין שטוב. דעם דערמאָרדעטען האָט ער געזעהן צום לעצטען מאָל אַרויסגעהן פון שטוב דעם 20. מאַי. פון דאַן אָן האָט ער איהם מעהר נישט געזעהן.

עדות וואַלענטי קאָשעווסקי האָט געזעהן קאַזאַרסקי'ן דעם 18. מאַי. ער זאָגט, אַז קאַזאַרסקי איז געווען אַ גוטער מענש. דאַגעגען זי, די קאַזאַרסקאַ – אַ שלעכטע. קאַזאַרסקי האָט זיך פאַר'ן עדות אָפט בעקלאָגט, אַז דאָס ווייב שלאָגט איהם.

עדות יוזעף עליאַשיק וואוינט אויך אויף קאָנאָפּניצקאַ 18. ער דערצעהלט, אַז דער בעשולדיגטער פּאָלושקיעוויטש, האָט גענעכטיגט ביי די קאַזאַרסקי'ס 2 נעכט; די קאַזאַרסקאַ האָט איהם דערצעהלט, אַז זי איז געווען ביי אַ טרעפערין, וועלכע זאָל איהר האָבען ערקלערט, אַז אויף איהר מאַן וואַרט דער טויט און אויף איהר – טורמע.

עדות פעליקס אַנדזשעיעווסקי ערקלערט, אַז ער האָט געהערט, ווי קאַזאַרסקאַ האָט געזאָגט: „מיין מאַן וועט מוזען שטאַרבען פון מיינע הענד".

דער עדות מאַריאַנאַ האַרקלינסקאַ, אַנ'אַקושערקע, וואָס לעבט נישט מיט'ן מאַן, דערצעהלט, אַז קאַזאַרסקי האָט זיך צו איהר געשדכנ'ט. ער האָט איהר אַמאָל געזאָגט, אַז כאָטש ער ווייסט, אַז ער וועט שטאַרבען פון דער פרוי'ס הענד, וועט ער פונדעסטוועגען די ירושה נישט אָפּשרייבען.

עדות טשעסלאַוו האַרקלינסקי איז אין אַ סתירה מיט זיינע ערקלעהרונגען אין אויספאָרשונגס אַמט.

אירענאַ קאַזאַרסקאַ, די 18-יעהריגע טאָכטער פון דערמאָרדעטען דערצעהלט און וויינט דערביי: „איך האָב געליבט מיין טאַטע-מאַמע. ווען כ'האָב געהערט, אַז מ'האָט געפונען אַנ'אָפּגעהאַקטען קאָפּ, בין איך דער ערשטער אַהין אויפ'ן אָרט. ווען כ'האָב דערקענט מיין טאַטען, בין איך געפאַלען אין חלשות.

עדות ערנאַ אָרלינסקאַ, די פרוי פון אָנגעקלאָגטען אָרלינסקי, דערצעהלט, אַז איהר מאַן האָט זיך גוט אויפגעפיהרט, איז אין ערגיץ נישט געגאַנגען א. אַז. וו.

דער ווייטערדיגער פערהער פון די עדות וועט פּאָרקומען היינט.

די נייע וואָך

וועלען מיר האָבען קויהלען.

(ס) דער לאָדזער וואָיעוואָדע ה' יאַשטשאָלט האָט געווייל'ט אין וואַרשאַ און אינטערווענירט ביי די געהעריגע רעגירונגס-ספערען אין דער פראַגע וועגען באַלדיגען צושטעלען קויהלען פאַר דער לאָדזער אינדוסטריע און בעפעלקערונג.

די אינטערווענץ האָט געהאַט אַ פּעולה. אין דער נאָהנטסטער וואָך וועלען שוין אָנקומען קיין לאָדז גרעסערע טראַנספּאָרטען קויהלען.

הנחה

פאַר פּאַטענטען - אויסקויפער.

(א) פאַר די, וואָס וועלען אויסקויפען די פּאַטענטען אין נאָוועמבער און דעצעמבער ווערט דער 10 פּראָצענטיגער צושלאַג צו די פּאַטענטען נישט צוגערעכענט ווערען.

הכנסה-שטייער

שוין פאַרטיג די שאַצונגען.

(א) אַלע שאַצונגס-קאָמיסיעס האָבען שוין פערענדיגט די שאַצונגען פון הכנסה-שטייער.

דער סכום, וואָס איז בעצייכענט אין דער אָפּטיילונג 10 איז צאָהלבאַר 30 טאָג נאָכ'ן דערהאַלטען דעם „נאַקאַז פּלאַטניטשי".

אין פערלויף פון 30 טאָג קען מען אַריינטראָגען רעקורסען.

ערקלערונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ אין „נייעם פאָלקסבלאַט", נ. 251 וועגען דער עקסמיסיע פון ה' פּאַכטשאַרסקי פון הויז אויף וואָלבאָרסקאַ 26, ערקלעהר איך פאָלגענדעס:

די עקסמיסיע איז פאָרגעקומען נישט צוליב געלדזאַכען, נאָר צוליב דעם, וואָס ה' פּאַכטשאַרסקי האָט מיך בעליידיגט מיט די שענדליכסטע און געמיינסטע ווערטער. געשפּיגען מיר אין פּנים אַריין און געכאַפּט צו מיר אַ האַק, ווען איך האָב געוואָלט דורכגעהן דורכ'ן קאָרידאָר, וואָס גרעניצט זיך מיט זיין דירה, אין דעם צימער, וואו איך האָב זיך געוואָלט אַריינציהען.

איך בין גרייט דעם ה' פּאַכטשאַרסקי נישט נאָר מוחל זיין דאָס דירה-געלד פאַר די 4 יאָהר, וואָס מיר קומט פון איהם, נאָר איך וויל איהם נאָך געבען עטליכע הונדערט זלאָטעס ער זאָל זיך גוטוויליג פון דער וואוינונג אַרויסציהען.

לאָדז, ד. 4. נאָוועמבער – 1926.

רחל לאה גראָסמאַן.

639 ווירטין פון הויז וואָלבאָרסקאַ 26.

שאַראַדען-ווינקעל

קופּאָן № 9

ווען מען שטעלט אַוועק די געהעריגע אותיות אויף די זעקס פּונקטען פון דער דאָזיגער פיגור, בעקומט זיך די פאַמיליע פון אַ בעקאַנטען יודישען זשורנאַליסט, וועלכענס אַרטיקעל איהר זעהט יעדען פרייטאָג אין „נייעם פאָלקסבלאַט".

כדי צו בעקומען די דאָזיגע אותיות דאַרפט איהר געפינען ווערטער, וואָס האָבען פאָלגענדע בעדייטונג:

1–2 דער קרבן פון אַטענטאַט אויף מוסאָליני'ן.

1–3 טאַטע-מאַמעס אַ קינד.

2–3 אַ היילינער טייך.

3–5 נאָמען פון אַ יודישער טאָכטער.

4–5 יאַפּאַנישע קאָפּע-זינגערין.

5–6 אַזאַ סטיל.

די דאָזיגע 6 ווערטער פערמאָגען פאָלגענדע קלאַנגען:

ני—יר—עמ—זאמ—נע—באַ—
זוהן—דן—פיר—שע—גיי—כע.

פּרעמיעס:

1) $^1/_4$ טוץ טואַלעט-זייף.

2) אַ פלאַש קאָלאָינסקע וואַסער „Ero".

קופּאָן № 10

ס'איז אַ פּוטעל
ס'איז אַ ליאַרעם;
ס'האָט געמאַכט זיך
הייס און וואַרעם:
פ'איז נישט פליישיג,
ס'איז נישט מילכיג
יעדען שרייען —
ס'געהט אַ רויך...
זאָגט זשע, וואָס איז דאָס,
בותי,
וואָס מען רעדט דערפון
גאָר הויך —
און עס איז נישט
פאַרווּס אויך?

פּרעמיעס:

1) 1 פלאַש קאָלאָינסקע וואַסער.

2) 1 פלאַש קאָלאָינסקע וואַסער.

לעזונג פון די רעטעניששען אין נומער 939 „נייער פאָלקסבלאַט".

נ. 7 — קויהלען.

נ. 8 — הענעל, באָמבע, שחיטה, בענעש, קרעבס.

צוזאַמען: גמינע, שחיטה.

פּרעמיעס: געוואונען האָבען:

פון נומער 7:

י. לעדערמאַן נאָוואָמיעיסקאַ, 4 – 2 בילעטען אין „טשאַרי";

י. ראַפּאַפּאָרט, פּלינאַרסקאַ 11 – 2 בילעטען אין „נאָוואָסטי".

פון נומער 8:

יהודה גראָס, זשוראָוויע 9, – 2 בילעטען אין „קאָסינאָ".

נ. שלאָמאָוויטש, 1-מאַי-גאַס 37, – 2 בילעטען אין „אַפּאָללאָ".

וואַגען-טאַסען

ווערען איצט קאָנטראָלירט.

(א) די בעאַמטע פון מאָס-און וואָגאַמט מאַכען יעצט רעוויזיעס און קאָנטראָלירען נאָך די וואָגען.

זיי האָבען פעסט געשטעלט אין פיל געוועלבער נישט קיין ריכטיגע וואָגען.

זעהר פיל נישט-ריכטיגע וואָגען האָבען די בעאַמטע פעסטגעשטעלט אויף די מערק און ביי די קויהלען-פיהרער, בפרט אין כאָיני און אין ראַיאָן פון נאָוואַס.

לויט'ן געזעץ דאַרפען די מאָסען און וואָגען יעדע 3 יאָהר איבערגעשטעמפּעלט ווערען.

Reduta

אָנהויב פון די פּעאַנסען: 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג;
לעצטער סעאַנס — 10 אַ זייגער אָוונד.

היינט פּרעמיערע פון ערשטען דייטשען ערנסטען פילם פון דער פּראָדוקציע 1926–27

„דער טאַנץ אין די פלאַמען“

Gertruda Berliner די וואונדער-ליבע | Alfred Abel פאַסציני-רענדער | Ruth Weyher די הויפּט-ראָלן שפּי-לען: די בערימטע

Rosa Valetti די קלאַ-סישע | Erich Kaiser-Titz און דער בעקאַנטער

ער פילם איז אַ דראַמע פון אַ ערנסטע כראַנקהייט, וואָס זוכט געהויבענע שטימונגען,

199 אַ דאַנק וועלכע זי פאַלט אריין אין אַ נעץ פון אינטריגעס און פאַסירונגען.

דער 9-טער יאהר-טאָג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע

אין דער לאָדזער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

דעם פאַרגאַנגענעם דינסטאָג, דעם 2. נאָוועמבער, איז צוליב דעם 9-טען יאָהר-טאָג פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע, פאַרגעקומען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ פייערליכע פערזאַמלונג.

נאָך דער ערעפנונג פון דער פערזאַמלונג דורך ה׳ צבי ליטווין האַלט אַ לענגערע רעדע דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט וועגען דער בעדייטונג פון דער באַלפור - דעקלאַראַציע אַלס אַן׳צפּענטליך-רעכטליך דאָקומענט, וואָס איז שפּעטער בעשטעטיגט געוואָרען כמעט דורך אַלע מלוכות. דער הויפּט-זין פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע — זאָגט דער רעדנער — איז, וואָס אין אַ היסטאָרישען דאָקומענט זענען דערמאָהנט יודען אַלס פאָלק און דער דאָקומענט גיט אונז די מעגליכקייט צו שאַפען די בעדינגונגען פאַר אַ יודישער מלוכה אין א״י. עס איז אמת, אַז ענגלאַנד האָט נישט ערפילט אַ סך התחיבות׳ן, וואָס דער מאַנדאַט פערפליכטעט זי, אָבער מיר, דאָס יודישע פאָלק, האָבען בעווים נישט ערפילט, אונזער חוב. אונזערע פער-פליכטונג, לגבי א״י איז אַ פרייוויליגע און דעריבער מוזען מיר זי ערפילען.

מיר מוזען אַריינפיהרען קיין א״י אַרבייטס-קרעפטען, קאַפּיטאַל א. אַ. וו. און מוזען אויך ברענגען קרבנות, כדי צו שאַפען די יודישע נאַציאָנאַלע היים. אַנדערע פעלקער ברענגען גרעסערע קרבנות. דער קריזיס אין א״י איז צום בעדויערען, אָבער מען דאַרף נישט מאַכען קיין טראַגעדיעס דערפון, ווייל דאָס איז אַ נאָרמאַלע ערשיינונג בפרט אין אַ לאַנד, וואָס האַלט זיך אין בויען. די פּערספּעקטיווען אין א״י אויף דער ציקונפט זענען גוטע. אַ טייל אַרבייטס-לאָזע האָבען בעקומען בעשעפטיגונג אין די קאָלאָניעס; אין חודש יאַנואַר, פעבּרואַר וועט זיך אָנהויבען די אַרבייט אַרום דער פערווירקליכונג פון רוטענבערגס עלעקטריפיקאַציע-פּלאַן, און עס וועלען בעקומען בעשעפטיגונג אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטער. עס איז צו האָפען, אַז די לאַגע בכלל וועט זיך בעסערען, די הויפּטזאַך איז, אַז דאָס יודישע פאָלק זאָל ערפילען זיין חוב, דאַמאָלס וועט די יודישע היים אין א״י אויפגעבויט ווערען.

דער צווייטער רעדנער ה׳ מ. ליסמאַן האַלט אַ קורצע און אינהאַלטסרייכע רעדע. ער האַלט, אַז דער קריזיס אין פּוילישען ציוניזם איז געקומען דערפאַר, ווייל עס האָט געפעהלט אין די לעצטע צייטען דער גייסט אין דער בעוועגונג. עס איז נישטאָ דער גייסט פון ד״ר צלענאָוו, פון די בילויים. דער אַ׳צטיגער קריזיס אין א״י איז בלויז אַ קאַמף פונ׳ם קליינבירגערטום פאַר זיין עקזיסטענץ. אין קאָן בשום אופן נישט פער-גלייכען ווערען מיט דעם קאַמף פון די בילו׳יים. דער יאָהר-טאָג פון באַלפור-דעקלאַראַציע דאַרף געבען אַ שטויס צו אַ שטאַרקען גייסטיגען אויפשוואונג אין ציוניזם.

דאָס צאָהלרייך פערזאַמעלטע פּובּלי-קום דאַנקט די רעדנער מיט אַפּלאָדיס-מענטען.

דער פאָרזיצענדער ה׳ ליטווין טיילט מיט, אַז די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע שיקט אָפּ אַ בעגריסונגס-טעלעגראַמע צו לאָרד באַלפור.

די פערזאַמלונג ענדיגט זיך מיט׳ן געזאַנג פון „התקוה“.

דער פסק-דין וועגען אונזער שטאָט-ראַט

איז איבערגעלייענט געוואָרען ביי דער אנוועזענהייט פון אינערן-מיניסטער.

(ס) ווי מיר האָבען שוין אין נעכטי-גען נומער געשריבען, איז דורכ׳ן העכ-סטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל אָפּ-געוואָרפען - געוואָרען די אנקלאַגע פון וואָהל-קאָמיטעט פון דער ליסטע נ. 5 און די וואַהלען צום לאָדזער שטאָט-ראַט פון יאָהר 1923 זענען ערקלערט געוואָרען פאַר גילטיג.

ווען דאָס העכסטע טריבונאַל האָט עהרענעכטען דורכגעלייענט דעם אור-טייל, זענען דערביי אַנוועזנד געווען: דער אינערן-מיניסטער סלאַוואָי-סקלאַדקאָווסקי, דער אַדוו. עמיל ברייטער מצד דעם וואָהל - קאָמיטעט, און דער ביורא - דירעקטאָר פון לאָדזער שטאָט-ראַט ה׳ רוגדאַ.

די אַנקלאַגע פון וואָהל קאָמיטעט פון דער ליסטע נ. 5 איז, ווי בעוואוסט, אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

— —

בעריכטיגונג.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ וועגען דער עקסמיסיע אויף וואָלבאָר-סקאַ 26 בעט מען אונז מיטצוטיילען, אַז דער בעל הבית פון דעם דאָזיגען הויז איז נישט ה׳ ברוך יאַסקאָוויטש, נאָר זיין שוויגער, פרוי רחל גראָסמאַן.

אַ שיחה.

מאָרגען, שבת, 5 אַ זייגער נאָכמ. וועט אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע ה׳ ד״ר ה. בערלאַס רעפערירען אויף ד.ט.: „נאַפּאָלעאָן און די יודען“. דער אַריינגאַנג איז, ווי געוועהנליך, פריי.

דער וויצע-פרעמיער קומט אין 2 וואָכען ארום.

(ס) אין 2 וואָכען אַרום קומט צופאָה-רען קיין לאָדז דער וויצע-פרעמיער און בילדונגס-מיניסטער באַרטעל.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט זיך אין לאָדז געגרינדעט אַן אויפנאַהמס-קאָמיטעט, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט׳ן אויפנעהמען דעם וויצע-פרעמיער באַרטעל און איינאָרדנען אַ רייה פייער-ליכקייטען.

קיין לאָדז איז געקומען דער דעפּ. קאַשטשאַלקאָווסקי פון „קלוב פּראַצי“ וועלכער וועט אַרבייטען צוזאַמען מיט׳ן אויפנאַהמס קאָמיטעט לכבוד דעם וויצע-פרעמיער באַרטעל.

הפסקה

אין לופט-קאָמוניקאַציע.

(ד) פון היינטיגען טאָג אָן ווערט אויף אַ נישט-בעשטימטער צייט אָבגע-שטעלט די לופט-קאָמוניקאַציע צווישען לאָדז און דאַנציג.

קאָמוניקאַט.

אויף דער לעצטער פערוואַלטונגס-זיצונג, וואָס איז פאָרגעקומען מוצאי-שבת ד. 23/10 איז גאַנץ אויפמערקזאַם אויסגעהערט געוואָרען דער בעריכט פון דער קאָמיסיע, וועלכע האָט אָנגע-פיהרט מיט דער גאַנצער אַרבייט אין די אַלע 3 סעזאָנען אין די קינדער-קאָ-לאָניעס אין ראַבקי.

די פערוואַלטונג אויסהערענדיג דעם בעריכט, האָט געפונען די גאַנצע אַר-בייט פאַר אויפריכטיג און זעהר בעפרי-דיגענד און האָט בעשלאָסען אויסצודרי-קען אין דער עפענטליכקייט איהר איניגסטען דאַנק דער וו׳ פרוי שאַפּירא פאַר איהר איבערגעגעבע-נער פערדינסטפולער אינטענסיווער ליי-טונג אוים׳ן ווירקונגספעלד.

צענטראַלע פאַר קינדער-שוץ און יתומים-פערזאָרגונג.

פאָרזיצענדער: דיר. א. פערלמאַן,
עהרען-סעקרעטאַר: א. י. בזשעזשינסקי.

600 לאָדז, 31 אָקטאָבער 1926.

דעם 11-טען

א פייערונגס-טאָג.

(ד ד. 11-טען ה. ח. פאַלט אוים דער יאָהר-טאָג פון דעם ענטשטעהן פון אינ-אָבהענגיגען פּוילען.

אין דעם טאָג וועלען איינגעאָרדנעט ווערען דעפילאַדעס, פאַרלעזונגען, אַקאַ-דעמיעס, קאָנצערטען א. אַז. וו.

„עלטערען און קינדער“.

אין „קאָזינאָ“ געהט איצט אַ פּראַכט-פול בילד פון דער איצטיגער צייט פון יודישען עמיגראַנטען לעבען אין אַמע-ריקאַ. די הויפּט-ראָל פיהרט אוים דער וועלט - בעריהמטער יודישער אַרטיסט רודאָלף שילדקרויט. דאָס בילד איז זעהר פיין אויסגעפיהרט און ס׳איז ווערט איהם צו זעהן. אויספיהרליכער וועגען דעם פילם וועלען מיר שרייבען אין די נאָהענטסטע נומערן פון אונזער צייטונג.

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
ש. בראַדערזאָהן, ל. בראָנס. ח. י. ברוסטאָווסקי, ב. ווינגער פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
ארויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט“, פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו מיט פעי-האַפטונג.

מעלדונגען.

ההסתדרות הציונית בלודז.

מחר, בשבת, 6|11, בשעה 3 אחה״צ תהיה באולם ההסתדרות הציונית (צגלנינה 4) שיחה עברית על הנושא: „נפוליאון והיהודים“ המרצה: מר ד״ר ח. ברלס.

520 הכניסה חנם!

פון „התאחדות“.

דער 5-טער רעפעראַט פון די יודישע פאָלקס - אוניווערזיטעט א. ד. ט. די יודישע קאָפּעראַפיע אין איצטיגען מאָמענט קומט-פאַר מאָרגען שבת 7.30 אָוועגד אין זאַל פון „התאחדות“ שענקעוויטשאַ 3|5. ס׳וועט רעפע-רירען ד״ר אריה טאַרטאַקאָווער. די ביבליאָטעק א. נ. פון א. ר. גאָרדאָן איז טעטיג 4 מאָל אין דער וואָך זונטאָג, דינסטאָג, דאָנערשטאָג פון 7—9 אָוו. שבת פון 5—7. דער אבצאָהל איז אַ מינימאַלער. איינשרייבען קאָן מען זיך טעגליך פון 5—9 אָוועגד. 648

צו דעם 70-יעהריגען געבורטס-טאָג
פון אונזער ליבען ברודער, שוואָגער און פעטער 656
יצחק הערש ניימאַן
ווינשען מיר פיל פרייד, און גליק, אויף די ווייטערע לעבענס-יאָהרן, זאָל די השגחת העליון איהם געבען לאַנגע יאָהרן.
שמעון אליעזר און פרוי, לייבוש ניימאַן און פרוי, אַלטע בילקאַ און מאַן, העניע ניימאַן

Dr. med. Ludwik Rapeport
Pr. Narutowicza 25 (Dzielna)
Telefon 44-10 1000
ספּעציאַליסט פאַר נערווען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוועגד.

אַ אינהאַסענט ווערט געזוכט
אין דער תלמוד-תורה ע״ש הרב זלה״ה זיך צו מעלדען
711 יאַקובאַ 6 פון 9 ביז 3 מיטאָג.

איך נעהם אן אַרבייט
אויסצושטריקען
649
אויף אַ 14-ער קעטעל-מאַשין און אַ זוים-מאַשין
9. פאַנסקאַ 9 פּראַנט.

Dr. med. Różaner
ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערג-זאָננע
נאַרוטאָוויטשאַ 9, 1. סטאָק. טעלעפאָן 28.98
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 8 אָוו.

אגודת שלומי צעירי ופועלי אגודת ישראל, לאָדז.
מוצש״ק, פ׳ תולדות ד. 6 נאָוועמבער פּינקטליך 7.30 אין אָוועגד קומט פאַר אין אגודה-לאָקאַל (נאַרוטאָוויטשאַ 11)
אַ גרויסע מאַסען-פערזאַמלונג
אויף וועלכע ס׳וועט רעפערירען ה׳ מרדכי אויכאַ-ירושלים גענעראַל-סעקרע-טאַר פון דער עקזעקוטיווע פון „פועלי אגודת ישראל אין ארץ-ישראל. א. ד. ט:
„די לאַגע פון אָרטאָדאָקסישע יודענטום אין א״י“.
ס׳וועלען זיך אויך בעטייליגען: ד. ה. זילבערשטיין, פרנס יצחק צעדערבוים, א. נ. פרידענזאָהן א. אנד.
660
זונטאָג, פ׳ ויצא קומט אויך פאַר אַ פערזאַמלונג פאַר פרויען אין לאָקאַל פון „בנות אגודת ישראל“, זאַכאָדניאַ 66 איבער די זעלבע טעמע מיט די זעלבע רעדנער.

דיקטען
די גרעסטע מאָס 200X155 און אַנדערע, ווי אויך אַלע סאָרטען
טישלער-האָלץ, דעמבינע דיקטען און פאַסאַדזקע
צו בעקומען אין די מעכאַנישע האָלץ-אויסאַרבייטונגס-פאַבריק
647 G. i Abr. Ch. MALINIAK,
Gdańska 39, Telefon 605. Filja Zgierska 58.

Dr. med. J POLAKOW
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
KONSTANTYNOWSKA 37, 39-75
נעמט אָן פון 5—6.30 אָוו. אינדערהיים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף נייערס מאַרק פּעטריק. 294.

Dr. med. W. EYCHNER
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 38, טעל. 34-72
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12 ביז 2 מיטאָג, אין דערהיים פון 6—8 אָוועגד, זונטאָג—פון 11 ביז 12 מיטאָג.

Zaginiony
został kwit kaucji z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 23370 na Mk. 7 Miljonów, znalazca zechce takowy zwrócić do Najmana, Wschodnia 49. 659

כ׳ערטייל מוזיק-
לעקציעס
(פּאַרטעפּיאַן), נידריגע פּרייזען.
אַגראַדאָוואַ 29, וו. 13.

Dr. med.
IGNACY MARGOLIS
אויגען קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 57 (רוג-צעגעלניאַנאַ) נעהמט אָן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8 אָוו.
578

Dr. med. P. MARKOWICZ
פון פּאַריז צוריקגעקעהרט
נעמט אָן אין מעדיצינישער - קאָסמעטישען קאַבינעט פּעטריקויער 124 פון 3 ביז 7, הויט- און האָר-קראַנקהיי-טען, בעזייטיגונג פון געזיכטס-דעפעקטען, בילדונג פון די געזיכטס-ליניעס. נייעסטע הייל-מעטאָדען. עלעקטראָטעראַפּיע. 533

Dr. med. Ignacy Margolis
אויגען-קראַנקהייטען
זאַכאָדניאַ 57 (רוג צעגעלניאַנאַ)
נעהמט אָן פון 12–2 און פון 7–8 אָוועגד.

Dr. med. I. PIK
וואָלטשאַנסקאַ 57
יערוען און אינערליכע קראַנקהייטען
שפּראַכשטערונגען (שטאַמלען), גייסטיגע הייל-מעטאָדען פון נער-ווען צושטאַנדען (שרעק, שלאָפלאָזיגקייט).
נעהמט אָן פון 12 ביז 1 און פון 4 ביז 7. 310

Dr. Adam GROSGLIK
Aleje Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען.
רענטגען און ליכט-הייל אינסטיטוט.
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוועגד 111

Dr. med. I. BETTE
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע און קינדער-קראַנק.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4-6 נאָכמ.

TEATR-ŚWIETLNY
„NOWOSCI"
Pietrkowska, róg Głównej

10 אקטען מיט אויסטערלישע צופאַלען פון אַ קליינעם יונגעל בעת א שיף קאטאַסטראָפע. אין דער הויפטראָל דער געניאַלער און וועלט-בערימהמטער

היינט און פאָלגענדע טעג
„דזשעק די בּייַ מענשען-פרעסער
JACKIE COOGAN

א גרויס פילם-קונסט-ווערק

פרייז פון די פּלעצער - היינט:
I-1,00 זל. II-75 גראָשען, III-30 גר.

קינא „ERA" פריער „עראַ"
זאַווישאַ 22 (באַלוט)

היינט און טעגליך! == סענסאַציע איבער סענסאַציע!
דאָס לעצטע וואָרט פון דער טעכניק! מאָנומענטאַלע אויסשטאַטונג!
עס ווערט דעמאָנסטרירט דער ריזען-פילם 2 סעריעס- 18 אַקטען מיט מאַל. אונט. נאָמען

„זיגאַנאַ" (Zigano)

דער רויבער-אָנפיהרער מיט דעם וועלט - ליבלינג אין דער הויפטראָלע
Harry Peel

„זיגאַנאַ" איז די בעסטע קרעאַציע פון הארי פיעל. „זיגאַנאַ" מאַכט אויף דעם צושויער דעם שטאַרקסטען איינדרוק. אַלע מוזען זעהען דאָס בילד! די פרייזען זענען גישט געהעכערט. 606

א קוואַליפיצירטער
רייניגער (אַנדרעס הער)
זוכט אַ שטעל אין אַ קראַפּט פאַבריק. ס'קען אויך זיין אויף האַנד. צו ערפאַהרען באַלוטער מאַרק 1, ל. קליין

ליכטיגע
סוטערינען
געאייגענט פאַר א מאַנגעל
צו פערדינגען אַלעיע 1. מאַיא ג, 4. 622

א צושניידער
ווי אויך עטליכע שוסטער- און שטעפּער - געזעלען ווערען געזוכט.
שוך-פאַבריק
אַלפאַנס ליסאַדסקי,
פּיעטראַקאָווער 105,
טעל. 16-01 649

כ'בּעשולדיג אייך, מאַדאַם!!
אז איהר קענט נישט דעם וואַש-פּראַשעק
„BLASK" 30% אָדער „MEWA" 45%
און דעריבער ברענגט עס אייך שאָדען.
דער פּראָשעק „BLASK" ענטהאַלט 30% און דער פּראָשעק „MEWA" 45% פון בעסטען זייף, מאַכט אויסגעצייכענט ווייס די וועש, נישט-צישעדיגענדיג זי.

עס נעמט זיך אויך גלייכצייטיג אין פערקויף אין האַנדעל די בעוואוסטע אראַמאַט-זייף צום וואַשען
„MEWA"
צו בעקומען איבעראַל!

„VITA" לעטשניצע
פאַר קומענדע קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען אויף פּעטריקאָווער 45, טעל. 47-44.
ביי דער לעטשניצע באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום אויף דער שטעל, פּערוואַלטונגען א. אז. וו. פיזיקאַלישע טעראַפּיע, קוואַרץ-לאַמפּ, בעסטראַלונג, לאַמפּ „אולטרא זון", סאָליוקס, בערגאָנטינס ענטפּעסטונגס-אַפּאַראַט, עלעקטריזאַציע, ליכט-בעדער, דענטיסטיש - ערצטליכער קאַבינעט. ערצטליכע קאָסמעטישער קאַבינעט. בעראַטונגס-שטעלע פאַר מוטערס.

אינערליכע קראַנקהייטען:
ד"ר מ. דאַווידאָוויטש
ד"ר י. איטעלסאָן
ד"ר ה. קרישעק
ד"ר אַ. אוריסאָן
קינדער-קראַנקהייטען:
ד"ר י. קאַפּלאַנסקי
ד"ר יוזעף כהן
ד"ר סאַמועל-מאַנדעלם
הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען:
ד"ר ע. עקערט
ד"ר וו. לאַגונאָווסקי
נערווען-קראַנקהייטען:
ד"ר מ. אורבאַך
כירורגישע קראַנקהייטען:
ד"ר מ. דאַבּולעוויטש

ד"ר מ. קאַנטאָר
ד"ר ע. קוניג
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע:
ד"ר מ. מאַטשעווסקי
ד"ר א. פאַגאַנשעלסקי
ד"ר ר. רייטלער-קוריאַנסקאַ
ד"ר י. שווייצער
אויגען-קראַנקהייטען:
ד"ר אינג. מאַרגאָלים
האַלז-, נאָז-, אויערן, שטימע, שפּראַך-שטערונגען א. ז. וו.
ד"ר אַ. מאַזור
האַלז-, נאָז- און אויערן-קראַנקהייטען:
ד"ר א. זשעבראַווסקי

מויל-און ציינער-קראַנקהייטען.—ערצטען-דענטיסטען:
ל. געצאָוו
ה. האַלפּערן
יאַקוב ראַטענבערג
פּ. ראָוזע

באַקטעריאָלאָגיש-כעם. לאַבאָראַטאָריום ד"ר זשורקאָווסקי. רענטגען. היילונג פון שפּראַך-שטערונגען, שטימע, שטאַמלען א. אַ. וו. דיאַטערמאַ. הייל-מאַסאַזש. אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין. אָפּעראַציעס און אָפּאַטרונקעס. וויזיטען אין שטאָדט, בריקען, גאָלדענע קאָראָנען און קינסטליכע ציינער.—די לעטשניצע איז אָפען פון 9 פריה ביז 8 אָוו. און זונטאָג פון 9 ביז 2 נאָכמיטאָג.

פאַסאָניר איך אום און א בער-
אַרבייטע העררען-היטע אויף געגצליך נייע. ערשטקלאַסיגע אַרבייט נייע מענער - היטע פון 6 זל. אָן.
געדענקט די אַדרעס:
B. LESLAU, Nowomiejska 3.
(וואָסבאַדניאַ 13)
w podwórzu, sklep № 10.
נאָר פאַר 2 50 זל.
פאַר פראָווינצער און פאַזונער רייזענדע, ספּעציעלע הורט-פּרייזע.
1967

קימפּעטאַריו — כירורגישע
קלִיניק
פון די דאָקטוירים שאַרלאָטא-אייגענראַוד, רייטלער-קוריאַנסקא, מיכאל קאַנטאָר, און י. פוים.
לאָדז, אַנגראַדאַוואַ 10, טעל. 13-57.
I. און II. קלאַס.
377 אַמבולאַטאָריום.

!ווען אומזיסט
יעדע צאָהל וועש פאַר פּריוואַטע-אַנשטאַלטען, לעטשניצעס, רעסטאָראַציעס, צוקערניעס, האָטעלען, באַד-אַנשטאַלטען, ווי אויך טישטוכער און סערוועטען אויף בעלער, פערוואַלטונגען א. אז. וו. שירצען פאַר פערקויפערינס און האַנדטוכער פאַר קאָנטאָרען,
גיבען מיר אַרויס צו בענוצען אומזיסט. דאָס בעצאָהלען איז אויסשליסליך נור פאַר'ן וואַשען.
גלייכצייטיג מאַכען מיר בעקאַנט, אז מיר נעהמען אָן יעדער אַרט וועש צו וואַשען (טאָג- און נאַכט-וועש א. אז. וו. די בעשטעלונגען ווערען אויסגעפיהרט אין פערלויף פון 24 שעה. די אויספיהרונג איז ערשטקלאַסיג. יעדע צאָהל וועש ווערט אָבגענומען און אָפּגעשיקט.
מיר נעהמען אָן בעשטעלונגען טעלעפאָניש.
Wypożyczalnia Bielizny i pralnia Mechaniczna „WYGODA" Łódź, Kilińskiego 43. telefon 45-21.

„SANITAS" לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען (פאַר קומענדע קראַנקע)
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט.
ציגעלנאַ 29, טעלעפאָן 44-51

נערווען-קראַנקהייטען	ד"ר א. קאַצענעלסאָן	4-3
מאָגען און קישקע קראַנקהייטען	ד"ר ג. ראָזענבערג	11-10, 8-7, 12-10
אינערליכע קראַנקהייטען	ד"ר י. איציקזאָן " ה. ראַכאַווסקי " ר. פריד	7-6 1/2 11 1/2 11-2 ? 12-2 6-5
קינדער קראַנקהייטען	ד"ר י. בעמטע " וו. ראַכע " י. שטיינבערג	3 1/2-5 10-11 3-4 1-2 6-7
כירורגישע קראַנקהייטען	ד"ר ז. לעווינסאָן " ע. מאַרטשאַקאָוויטש	1-3 4-6
פרויען און געבורט קראַנקהייטען	ד"ר ה. גוטשטאַדט " ענגעל " ל. שייעראָוויטש	6-8 9-11 3-4 11-1 4-5
נאָז, האַלז און אויערן-קראַנקהייטען	ד"ר י. אייזיק " ש. מאַלאַוויסט	4-1/2 5 1 11-12 12 2 6-7
אויגען-קראַנקהייטען	ד"ר ג. גערשטיין " ע. ראָזענבלאַט	10-12 1-2 4 1/2 6
הויט, ווענערישע און אירין-קראַנקהייטען קאָסמעטיק	ד"ר ס. קאַנטאָר " מ. לעווינסאָן " ל. פּריבולסקי	9-11 2-4 12 1 6 8 דא' דינט. וונט. 7 1/2-8 1/2 מאָנ. מיטוו. פרייט. 5-5[30] ש. 2-1
ענטגען פיזיקאַלישע טעראַפּיע און ארטאָפּעדיע	ד"ר א. שטיינבערג	3 1/2-5
ציינער און מויל-קראַנקהייטען. נאַטור-קאַראָנען און בריקען,	צאָהן ד"ר צוקער " גרינשטיין נאַרקאָווי פּר. ד"ר שאַצאַ " קרעניצקא-ציפין	12-2 1/2 9-12 2 1/2-5 1/4 5 1/4-8

עלעקטראָטעראַפּיע, קווארץ-ליכט, דיאַטערמיע, אלערליי אנאַליזען רענטגען, אָפּעראַציעס, פּאַטרונקעס, איינשפּריצונגען, אימפּונגען, שוץ אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין מעדיצינישע קאָסמעטיק, בלוט-אונטערזוכונג
די לעטשניצע איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט. זונטאָג פון 9 ביז 4.
אקושעריש-הילף, בעטאָג און נאַכט. וויזיטען און שטאָדט. דויערנדע היילונג, לויט אָפּמאַך

מעבעל
האַלטבאַרע-אַנדערבייטונגען ווי אויך ציגעל, הוי-פּעי אַלע אַרט פון די עלטעסטע סאָלידע פירמע
I. M. TEIKELTAUB
12 NARUTOWICZA 12
- Tel. 34-18 -
w podwórzu.
חייל דאָרט איז די בעסטע אויסאַרבייטונג!
די ביליגסטע פּרייזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

אויף בעקוועמע בעדינגונגען!
קוכען און אייוועס
(Piecyki i Kuchenki)
kaflano-szamatowe różnego wzoru i gatunku
פערקויף פון בוי-אַרטיקלען ווי: צעמענט, קאַלך, גיפּס, דאַך-פּאַפּע א. א. — שאַמאָט-ציגעל צו אייוועס פון פערשידענע גרויסען עמפּפעהלט פירמע
M. ELECHNOWICZ
Pańska 1a (Żeromskiego)
הורט! 880 רעטייל!

NAJLEPSZE CZEKOLADY
T-A
Goplana
POZNAŃ
WSZĘDZIE DO NABYCIA

CASINO

הײנט רעוועלאַציאָנס־פּרעמיערע

פון דער מעכטיגער עפּאָפּעיע װעגן בלוטענדיקן יודישען האַרץ

פּאַטערס און קינדער

דער פּאַן פון דעם בילד איז דער אײביגער טראַגישער קאַמף פון צוויי וועלטען: דעם אַלטען און נײעם יודישען דור.

די הויפּט ראָלע פון „שמעון לעווי" שפּילט אין דעם דאָזיגן פילם דער פענאָמענאַלסטער יודישער אַרטיסט פון אַמעריקאַנער יודישען טעאַטער, דער גאָנץ לעבן...

רודאָלף שילדקרויט.

וועמענס שפּילען כ'איז בכח צו ריהרען אפילו דאָס פאַרהאַרטעוועטסטע מענשליכע האַרץ

די טראַגעדיע פון די יוד. עמיגראַנטען אין ניו יאָרק / ווער איז גערעכט? די עלטערן, צי די קינדער / מעכטיגע דראַמע פון דער היינטיגער יוד. פאַמיליע

LUNA

הײנט די לאַנג־ערוואַרטעטע איינאָגוראַציאָנס־פּרעמיערע

דער ערשטער לאָדזשער פילם! 1־טער לאָדזשער פילם מיט געזאַנג! דער ערשטער לאָדזשער פילם!

אָוונט־גלעקער (Dzwony Wieczorne)

מעכטיגע ערנסטע דראַמע אין 10 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג. אינסצעניזאַציע, רעזשי און טעכנישע באַאַרבייטונג פון יוזעף מאַשיערי. די אויפנאַהמען האָט אויסגעפירט דער אינזשעניער ל. בעהמע. דעקאָראַציעס אויסגעפירט דורך לעאָן היימאַן. אין די הויפּט־ראָלען:

Nina Wirska, Ola Szulska, Stanisław Dębicz, Jan Bielicz, Kazimierz Jarocki, Kazimierz Szubert, Feliks Kalinowski, Angelo Tadecki און אַנד.

מיטגליעדער פון מאַגאַזין „דזשענער מאַגאַזין" אין לאָדז. די אַקציע שפּילט זיך אָפּ אין לאָדז און אומגעגנט. באַטייליגונג פון 28. ש׳ס׳עס־פּולע. פּראָספּעקט אויפנאַהמען: מילימעטער־איבונגען, לאָדזשער פּאַבריקס־לאַנדשאַפטען, וויאויך פון לאָדז. מוזיקאַלישע אילוסטראַציע אויסשליסליך פון פּוילישע קאָמפּאָזיציעס, ווי אויך

624

☞ געזאַנג אונטער דער לייטונג פון ה׳ מ. כוואַט. ☜

פּראָספּעקטן, הנחה בילעטן און פרייקאַרטען, אויסער באַאַמטע און פּרעסע, ווערען נישט גילטיג דורך דער גאַנצער צייט פון דעמאָנסטרירען דאָס בילד.

קינא CZARY

הײנט פּרעמיערע!

דאָס גרעסטע מייסטער־ווערק פון דער פּראָדוקציע „גאָומאָנט" אין פּאַריז

אַפּאַש (פּאַריזער נעכט)

ADELANI MILLAR

סענסאַציאָנעלע דראַמע אין 10 אַקטען פון'ם לעבען פון די אַפּאַשען — אַפּגרונד אין די היילען פון פּאַריז. אין דער ראָלע פון אַפּאַש־„שינע"

אנהויב פון די סעאַנסען: 4 30 אַ זייגער נאָכמ.

GRAND KINO

הײנט און פאָלגענדע טעג! פילם איבער אַלע פילמען! הײנט און פאָלגענדע טעג!

נאַפּאָלעאָן

(קלײנער האַפּראַ") מעכטיגער דראַמע אין 12 אַקטען. אין די הויפּט־ראָלען די גרעסטע שפּילער פון די פּראַנצויזישע בינעס

נאַפּאָלעאָן איז אַ מייסטערווערק. יעדע פּאַרבלאַסט דאָס אויג פון צושויער, רייסט מיט און פירט אויף די העכסטע אַנערקענונג.

619

ODEON—APOLLO

הײנט צום ערשטען מאָל אין לאָדז — גרויסער סענסאַציאָנעלער עראַמעריקאַנער פילם. בלוטיגע געשעהענישען פון דער רעוואָלוציע, בלוט און ליבע אין 10 גרויסע אַקטען אונטער'ן נאָמען:

„ליבע אין פּורפּור פון בלוט"

אין דער הויפּט־ראָלע די שעהנע Eleanora BOARDMAN און Konrad NOGIEL

אויסערן פּראָגראַם: אַ פאַרס אין 2 אַקטען. בעמ.: דאָס בילד דעמאָנסטרירען גלייכצייטיג די קינאָ־טעאַטערס אַרענאַ אַפּאָלאָ.

CORSO

הײנט! הײנט!

„אין אַפּגרונד פון ניאַגאַרע"

סענסאַציאָנעלער פילם אין 10 אַקטען.

אין די הויפּט־ראָלען: Lon Chaney, Elma Lincoln און Barbara la Marr

אויסער׳ן פּראָגראַם: פאַרס אין 2 אַקטען.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. האַר, אויערן, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקה.

פּאָנסטאָנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קירס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7.

...

קוואַליפיצירטע

העררען־שניידער־אַרבייטער

בעשטעלט קענען זיך זאַ־פאַרם מעלדען ביי

קרישטאַל

...

Dr. med. Zygmund DATYNER

ספּעציאַליסט פאַר נערוועז, בלאָזען און אורין־קראַנקהייטען

Piramowicza 11 dawniej Olgińska

Tel. 48-95.

נעמט אָן פון 1-2 און פון 4-7 נאָכמ.

עלעקטראָטעכנישע סקלאַדען

„ELEKTROPOL"

A. Szczekacz, ul. Zawadzka Nr. 16 a,

— עמפּפעהלט: — 1921

עלעקטער עס פאַרצעלאַן ווי: איזאָלאַטאָרען, פּייקעס, סע־לייקעס פּעשל און איזאָלאַציע ראָלקעס און בלאָקען, אויך פּנסלער צו נאָכט־לעמפּלעך און אַ גרויסען אויסוואַהל.

אַנאָנסען־פּרײַז: ...

אַבאָנאַמענטס־פּרײַז: ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.